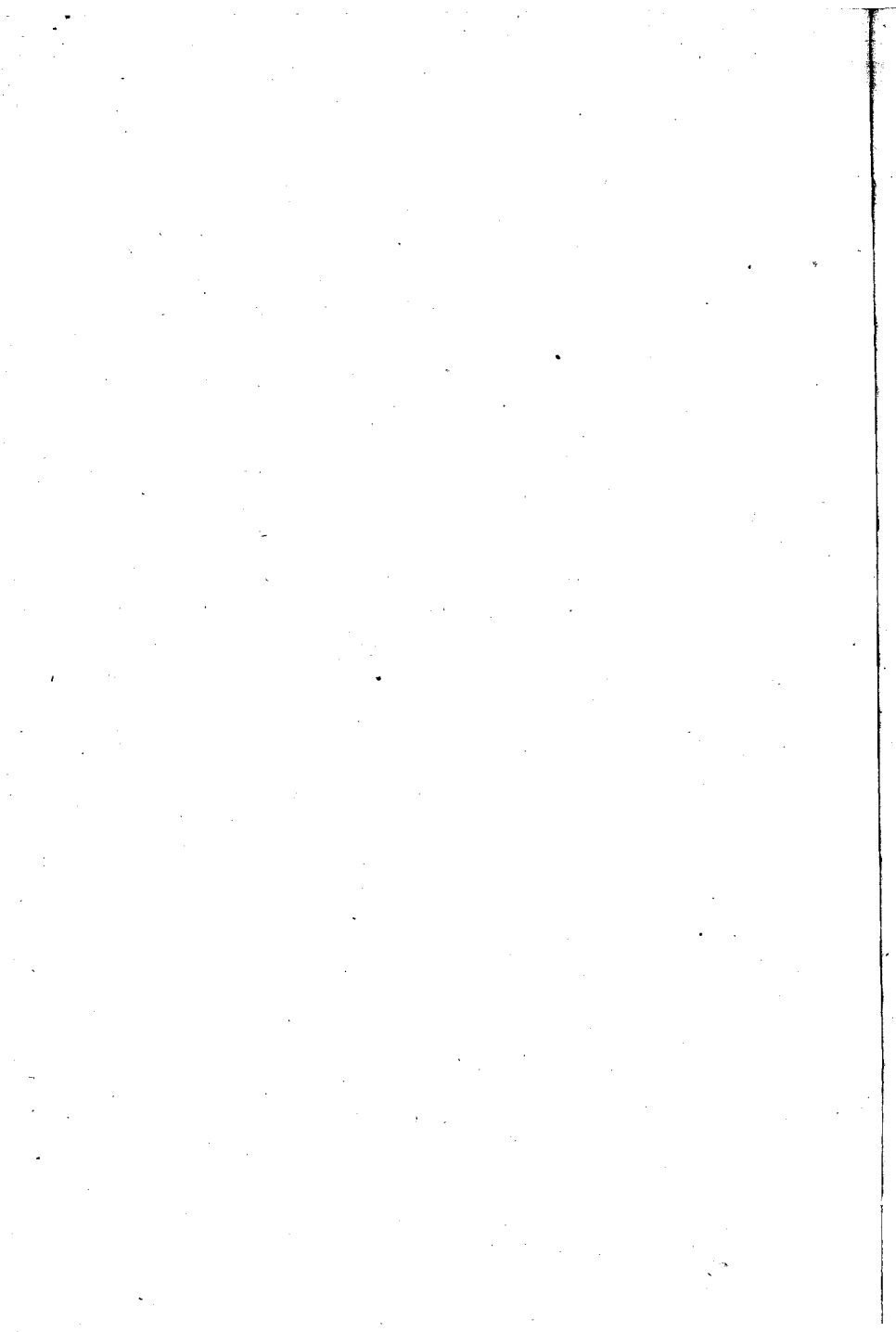

NOTE

CORRESPONDENȚA LUI V. ALECSANDRI

Vechiul deziderat al publicării integrale a corespondenței lui V. Alecsandri începe să ia ființă cu volumul de față.

Valoarea netăgăduită a scriitorului și farmecul epistolierului au făcut ca numeroase scrisori să fie publicate în volume sau în periodice, începînd chiar din timpul vieții poetului și pînă în ziua de astăzi. Această formă de omagiu, dacă a avut darul să informeze asupra creației sale literare, a activității politice sau vieții intime, i-a dăunat în același timp prin lipsa de unitate, prin redarea unei imagini descompuse a vieții, pe care numai publicarea integrală a corespondenței sale le putea îndrepta.

Intr-o literatură ca aceea română, destul de săracă în mărturisiri autobiografice pentru secolul XIX, scrisorile — autentice documente personale și sursă de prețioasă informație — implică multe goluri, atunci cînd sînt publicate cronologic. Căci, citite sub această formă, care asigură menținerea continuității și evoluției atît a faptelor, cît și a ideilor, sentimentelor cuprinse în ele, valoarea lor o egalează pe aceea a unor însemnări zilnice, a unor memorii sau a unui jurnal intim, care dezvăluie cititorului personalitatea autorului lor, atmosfera în care a trăit și a scris, ajutînd la înțelegerea creației sale, a raporturilor cu lumea contemporană lui.

În cazul lui V. Alecsandri — despre a cărui corespondență s-a scris îndeajuns de mult — este izbitor faptul că tocmai publicarea incompletă a scrisorilor sale i-a atras greșite aprecieri din partea criticilor și istoricilor literari. Prima publicație mai întinsă, volumul *Scrisori*, editat de Il. Chendi și Eug. Car-

calechi, în anul 1904, care cuprinde numai scrisori în limba română, adresate soției și citorva personalități ale vieții culturale din epoca sa, oferind numai o parte din marea sa corespondență, și nu pe cea mai grăitoare, a determinat observații nedrepte, ca aceea a lui N. Iorga: „Cine s-ar aștepta să găsească părerile poetului asupra chemării sale literare, ideile sale asupra marilor întrebări ale vieții, portrete bine schițate ale contemporanilor, descrieri meșteșugite despre cărțile văzute de dînsul s-ar înșela“¹, iar în *Românul*², la rubrica *Note critice*, Caton își intitulează prezentarea volumului de scrisori de la V. Alecsandri *Oameni mici și oameni mari*, acuzînd pe editor că prin publicarea acestor scrisori micșorează valoarea poetului. În presă s-au publicat atunci numeroase prezentări ale acestei apariții, făcute cu destulă rezervă. Izolat de restul masivei corespondențe, lotul publicat pare lipsit de semnificație, deci cu atît mai mult micile grupuri publicate aiurea nu puteau ajuta la crearea unei sinteze.

Pentru revizuirea tuturor celor ce se cunosc, cît și, mai ales, pentru cele ce nu se cunosc despre V. Alecsandri, merită ca, lăsînd deoparte scrisorile care se încadrează vădit în literatura epistolară, corespondența sa personală să fie publicată integral.

Cadrul corespondenței personale a fost însă mult lărgit, socotindu-se că tot atît de *personală* este și o scrisoare oficială, în măsura în care ea este redactată direct de semnatărul ei, aflat atunci într-o funcție oficială. Cazul este clar pentru V. Alecsandri care a intrat în anul 1858 în funcția de secretar de stat sub Căimăcămia de Trei, funcție pe care a continuat să o ocupe în Moldova după Unire, pînă în octombrie 1859, iar în Țara Românească pînă în iunie 1860, timp în care toate hîrțile oficiale sînt *gîndite și redactate* de poet. Aceeași observație este valabilă și pentru puținele scrisori oficiale scrise în perioada din martie 1861—septembrie 1862, cînd a girat postul de agent al Principatelor la Paris. S-a socotit cu atît mai mult că aceste scrisori oficiale, puține la număr, trebuie să rămînă incluse în corespondența personală a poetului, cu cît adevărata corespondență de interes politic pentru această perioadă o formează *scrisorile personale*, adresate de poet celor trei principali cores-

¹ Cf. *Semănătorul*, III, nr. 31, august 1904, p. 482—484.

² Cf. *Românul*, 12 decembrie 1904, p. 219.

pondenți ai săi interesați în problemele politico-diplomatice ale timpului: domnitorul Cuza, Iancu Alecsandri și Ion Ghica.

Scrisorile adresate fratelui său, în anii 1858—1859, au aspectul unor buletine informative, care urmau să fie transmise presei franceze spre publicare, completate, pentru Iancu, cu considerații de ordin personal. Modul cum a decurs alegerea lui Cuza ca domn al Moldovei și entuziasmul dezlănțuit la Iași, cu această ocazie, fac din scrisoarea adresată lui Iancu la 20 ianuarie documentul istoric cel mai autentic, dar și o pagină epistolară antologică. Din misiunile în care este trimis de domnitorul Cuza, îndată după Unire, poetul adresează acestuia scrisori-rapoarte în care folosește tonul deferent al sfetnicului, dar, când într-o asemenea scrisoare dorește să-i dea un sfat sau o informație confidențială, poetul nu se sfiește să părăsească și tonul oficial, și limba franceză, și caracterele latine, pentru a i se adresa în limba română, cu caractere chirilice, pe tonul familiar al prieteniei de totdeauna, îngăduindu-și unele intimități foarte puțin diplomatice! Lui Ion Ghica, prim-ministru al guvernului din care făcea și el parte, îi scrie scrisori sau telegrame de strictă necesitate politică în care, ici, colo, presară păreri și gânduri personale. Or, o atît de strînsă legătură *personal-oficial* nu poate fi ignorată și, mai cu seamă, nu poate fi destrămată de dragul unui criteriu strict formal!

Între anii 1848—1860 se înscrie clocotitoarea perioadă a participării poetului la viața politică, ceea ce creează trăsătura specifică a personalității sale din acea epocă. Activitatea sa politică, începută sub imperiul entuziasmului romantic revoluționar, se transformă, în zbuciumații ani premergători Unirii, în lupta omului matur, răspunzător de soarta țării sale. Nici o biografie nu poate ignora această perioadă a vieții sale, care se ilustrează tocmai prin îmbinarea conținutului corespondenței personale cu acela al corespondenței oficiale.

O cifră exactă a scrisorilor poetului nu poate fi stabilită pentru că, dacă în anul 1957 se cunoșteau c. 2157 de scrisori, astăzi numărul lor se ridică la c. 2500, cu tot ce a intrat în bibliotecile publice, cu ce s-a găsit în arhive din străinătate și cu cele ce au fost descoperite prin publicații, iar procesul de îmbogățire continuă.

Colecții de scrisori. Cabinetul de manuscrise al Bibliotecii Academiei R.S.R. deține cel mai bogat fond de scrisori de la

V. Alecsandri, el se cifrează la c. 1875 de piese. Prezența lor aici se datorește, în primul rând, donațiilor făcute acestei instituții de către destinatarii respectivelor scrisori, gest făcut de cei mai mulți chiar în anul morții poetului, 1890. Aceștia sînt: I. Ghica, D. A. Sturdza, T. Maiorescu, Al. Papadopol-Calimah, I. Negruzzi, Alex. Hurmuzaki, N. Pisoski, G. Bengescu, iar Paulina Alecsandri, la rîndul său, a dăruit Academiei, odată cu unele manuscrise ale poetului, și scrisorile primite de ea de la acesta.

După vechiul mod de organizare a colecțiilor, scrisorile au fost legate în volume de manuscrise, după destinatarii lor, astfel ms. rom. 803—807 conțin scrisorile către I. Ghica (în ms. rom. 803 păstrîndu-se și cele trei scrisori către Bălcescu și una către Gr. Alexandrescu, aflate în posesia lui I. Ghica), ms. rom. 808, către I. Negruzzi, ms. rom. 824, către Al. Papadopol-Calimah, ms. rom. 3349, către frații Hurmuzaki, ms. rom. 3370 către G. Bengescu. Scrisorile poetului care nu formau manuscrise integrale au fost trecute în marele fond de corespondență, în fișierele cărui se poate găsi evidența lor, cum și a scrisorilor primite de poet. Alte scrisori au rămas alături de manuscrise literare, ca de exemplu scrisorile către Alex. Odobescu, din ms. rom. 311, legate împreună cu manuscrisele lui Alecu Russo, pentru a căror publicare pleda poetul în scrisori.

Fondul de la Cabinetul de manuscrise a continuat să se îmbogățească prin numeroase achiziții de la particulari sau cu microfilme și facsimile de pe scrisorile aflate în arhive străine, ca de exemplu: microfilmul corespondenței cu Edouard Grenier, de la Biblioteca din Besançon, și facsimilele scrisorilor către Mistral, de la Muzeul „Mistral” din Maillane.

Originale ale scrisorilor lui V. Alecsandri se mai găsesc în București în colecțiile Ministerului Afacerilor Externe, Arhivelor Statului, Bibliotecii Centrale de Stat, Muzeul literaturii române, Muzeul de Istorie și Arheologie al orașului București și Muzeul Teatrului Național.

În țară, principalele colecții de scrisori de la V. Alecsandri se găsesc la Cluj-Napoca în Biblioteca Centrală Universitară, la Galați în Biblioteca „V. A. Urechia”, la Iași în Arhivele Statului și Muzeul literaturii, în Muzeul Municipiului Ploiești, în Biblioteca Municipiului Drobeta-Turnu Severin, în Muzeul Municipiului Bacău și la Sibiu în Arhivele Statului, precum și în alte muzee și biblioteci, cîteva piese răzlețe.

În străinătate, în afară de cele mai sus amintite, se mai găsesc, la Avignon, douăzeci și șase de scrisori ale poetului român, adresate unora dintre scriitorii felibri, din Provența, descoperite de profesorul Gerhart Hess, din Republica Federală Germania, care pregătește o teză de doctorat despre Alecsandri și felibri; domnia-sa a acceptat să publice anticipat aceste scrisori la noi în țară, unde au apărut în mai multe numere din revista *Manuscriptum*, 1977—1979.

Bibliografia corespondenței. S-a menționat deja volumul V. Alecsandri, *Scrisori*, I. Publicație îngrijită de Il. Chendi și E. Carcalachi, Buc., 1904, XXXIX + 317 p. În ordine cronologică urmează: *Lettres inédites du poète roumain Basile Alecsandri à Edouard Grenier 1855—1885*, publiées avec une introduction et des notes par Georges Gazier, Paris, 1911, 82 p.; V. Alecsandri, *Scrisori inedite. Corespondența sa cu Edouard Grenier, 1855—1885*, traduse și publicate cu o introducere de Alecsandrescu-Dorna, Buc., f.a. 89 p.; Marie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui 1920—1923*, Buc., 1929, 228 p.; V. Alecsandri, *Corespondență*, „Documente literare inedite“. Ediție îngrijită și note de Marta Anineanu. Cu o prefață de G. C. Nicolescu, Buc., E.P.L., 1960, XXXIV + 272 p.; V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări*, „Studii și documente“. Ediție îngrijită, note și indici de Marta Anineanu, Buc., E.P.L., 1964, VII + 274 p.; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, „Clasicii literaturii moldovenești“. Ediție îngrijită, prefață, note și indici de H. Corbu, Chișinău. Cartea Moldovenească, 1968, 448 p. Se publică aici 335 de scrisori, reproduse după edițiile precedente și *Convorbiri literare*; la textele originale în limba franceză fiind date numai traducерile. Ultima ediție de corespondență apărută: Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, „B.P.T.“. Text ales și stabilit, traducere, prefață, tabel cronologic, note, indici de Marta Anineanu, Buc., Editura Minerva, 1972, XXXIII + 462 p.

În câteva lucrări de interes istoric și literar s-au publicat, de asemenea, grupuri de scrisori ale poetului. Astfel, scrisori către domnitorul Cuza sînt publicate de A. D. Xenopol în *Domnia lui Cuza-Vodă*, II (VIII al Istoriei românilor), Iași, Dacia, 1903 și în R. Bossy, *Agenția diplomatică a României la Paris și legăturile politice franco-române sub Cuza Vodă*, Buc., 1931, 402 p.; scrisori către același și către Iancu Alecsandri în Marta Anineanu, *Activitatea diplomatică a lui Vasile Alecsandri*, în

Studii și materiale de istorie modernă, II, Buc., p. 257—272; scrisori către cei doi și către D. A. Sturdza, în volumul *Documente privind Unirea Principatelor*, III. *Correspondență politică (1855—1859)*. Culegerea documentelor, studiu introductiv, rezumatele, notele și indicele de Cornelia Bodea, Buc., Editura Academiei, 1963, 700 p.; Al. Săndulescu ilustrează și cu câteva scrisori ale lui V. Alecsandri volumul său *Literatura epistolară*, „Universitas”, Buc., Editura Minerva, 1972, p. 95—103.

În periodice au început să se publice unele scrisori ale poetului fără ca el să le fi destinat acestora. Astfel *Monitorul oficial*, în 1862, publică scrisoarea prin care poetul dăruiește manuscrisul *Poeziilor populare* doamnei Elena Cuza, în beneficiul Azilului. Au mai apărut, în alte periodice, între anii 1862—1869, scrisorile adresate de poet redactorilor acestora, fie pentru a-i încuraja în inițiativa de a fi creat o revistă literară, fie pentru a-și oferi colaborarea; amintim scrisorile către: Alex. Odobescu, din 1862, I. Negruzzi, din 1867, B. P. Hasdeu, din 1867, Alex. Hurmuzaki, din 1867—1868, I. Vulcan, din 1869. În urma triumfului de la Montpellier, în 1878, toată presa românească a publicat, timp de câteva luni, scrisorile de felicitare primite de poet și răspunsurile acestuia.

După moartea lui V. Alecsandri, I. Negruzzi a început să publice în *Convorbiri literare*, în anul 1895, scrisorile primite de la acesta între anii 1867—1889. În anii 1896—1898, N. Petrașcu publică în *Literatură și artă română* mai multe grupuri; I. Vulcan publică în *Familia*, în anii 1869—1900, scrisorile primite de la poet. Scrisorile către D. Ollănescu-Ascanio și V. A. Urechia s-au publicat în *Viața literară și artistică*, III, 1908, cele către George Sion, în *Viața românească*, XX, 1928, cele către Gr. Ventura, în *Jurnalul literar*, Iași, II, 1939, iar dintre cele mai recente publicații semnalăm corespondența cu Mistral, publicată în *Steaua*, XVI, 1965, și cea către câțiva poeți felibri, publicată în *Manuscriptum*, între anii 1977—1979. O enumerare a tuturor periodicelor în care s-au publicat scrisori de ale lui V. Alecsandri este de prisos, titlurile acestora găsindu-se în nota bibliografică a fiecărei scrisori.

Cu excepția ediției lui G. Gazier și a edițiilor moderne, editarea corespondenței lui V. Alecsandri nu s-a făcut după metode științifice. Lăsând la o parte fluctuațiile ortografice ale epocii și intervenția zețarilor și redactorilor, trecînd peste lecțiunile

greșite, fie ele în limba franceză sau în limba română, rămîne grav faptul că s-a intervenit în text, omițindu-se pasaje pentru a prezenta pe poet numai în lumină favorabilă sau pentru a menaja susceptibilitățile contemporanilor. Este cazul chiar al fiicei sale, Marie Bogdan. Din numeroasele scrisori primite de la tatăl său și editate în *Autrefois et aujourd'hui* 1920—1923, s-au păstrat numai cîteva originale la B.C.S. și M.I.A.O.B., care, comparate cu textele publicate, nu lasă nici o îndoială asupra intervențiilor practicate de editoare, care omite chiar pasaje întregi. În majoritatea periodicelor scrisorile au fost publicate numai în traducere, de ecele mai dese ori prea puțin fidele și într-o redactare mediocră.

Repertorii. Unica încercare de acest fel o constituie *Catalogul corespondenței lui V. Alecsandri*, întocmit de Marta Anineanu, Buc., Editura Academiei R.P.R., 1957, XII + 618 p.. În prima parte a lucrării s-au rezumat 1801 scrisori, aflate atunci în colecțiile Academiei, iar în partea a doua 356 de scrisori, aflate în alte colecții și publicații.

V. Alecsandri recunoștea corespondenței o valoare specială, chiar dacă mai mult pentru informațiile biografice pe care le conține, ceea ce-l determinase să intervină, în anul 1876, pentru publicarea corespondenței lui N. Bălcescu. În propria sa arhivă, colecționa sub titlul de „Autografe“ scrisori și mici piese literare primite, din păcate majoritatea lor pierdute, după afirmația Mariei Bogdan, în urma primului război mondial.

A-și face corespondența nu însemna pentru V. Alecsandri a se achita de o obligație mondenă, caracteristică epocii, ci însemna o dublă necesitate. Sociabil din fire, a scrie și a primi scrisori era mijlocul de a avea un schimb de idei, de „a grăi împreună“, așa cum scria el lui Alex. Hurmuzaki, cu contemporanii săi, iar stabilirea sa la Mircești — care nu însemna o izolare de lume, ci crearea în jurul său a unei lumi care convenea vieții sale sufletești, nevoii sale de creație — îl obliga să întrețină o cit mai largă corespondență pentru a nu rămîne în afara prefacerilor culturale și politice ale țării.

Interesul arătat corespondenței merge pînă la a-și procura hîrtie specială de scrisori din Franța și a o împodobi cu monograma cunoscută sau cu blazonul familiei Alecsandri, inventat după indicațiile baronului de Tourtoulon. Pînă a ajunge la gra-

fia cunoscută, scrisul poetului era de format mai mare și semna mai adesea : B. Alexandri.

I. Negruzzi¹ afirma că poetul scria pe linii trase dinainte, afirmația nu se verifică, dar cum de obicei scria pe hîrtie „ver-gé“, desigur nu era greu să deprindă o scriere rectilinie. De ase-menea, nu se verifică folosirea ciornelor decît în cazul scriso-rilor oficiale, în care, evident, fondul trebuie bine cumpănit, iar forma respectă unele convenții. Și totuși, în cîteva cazuri este ciudat pentru ce folosește un cuvînt în locul altuia cu un aspect grafic cumva asemănător, de exemplu scrie : *ă partir* în loc de *ă paraitre*, sau *dissoudre* în loc de *résoudre* ; s-ar explica aceas-ta prin copierea distrată a unei ciorne ?

Grafia chirilică o folosește foarte rar în scrisori, și adesea mai curînd ca pe un fel de „cifru“, în corespondența de interes politic, pentru a înșela vigilența cenzurilor europene.

Dacă stilul scrisorilor lui V. Alecsandri este plin de farmec, iar uneori de-a dreptul poetic, aceasta nu ne îndreptățește să credem că le-a scris stăpînit în subconștient de ideea unei even-tuale publicări a lor în viitor. Dealtfel îngrijorarea pe care o manifestă cînd află că *Revista nouă* are de gînd să publice co-respondența sa cu Ion Ghica este îndeajuns de grăitoare. Poetul s-a folosit de forma epistolară în scrisorile sale literare, în me-morialistică și descrierile de călătorie, cum și în ingenioasele sale prefețe de la volumul de *Teatru*, 1875, și *Despot-Vodă*, 1880. Tot scrisori-prefată sînt și scrisoarea adresată lui George Sion, ca prefață la traducerea *Phedrei* lui Racine, făcută de acesta în 1874, și aceea adresată lui Petre Ispirescu, ca prefață la *Le-gendele sau basmele românilor*, din 1882. Cum aceste două scri-sori nu au fost incluse în proza poetului și cum ele există efec-tiv sub formă de scrisori originale, au fost incluse în volumele de corespondență. Scrisoarea de dedicație către M. Kogălni-ceanu s-a tipărit în fruntea ediției piesei *Boieri și ciocoi*, din 1874.

Scrise intenționat pentru a fi publicate sînt cele două scri-sori adresate lui Alex. Hurmuzaki, în 1849, cu ocazia morții lui Grigore Romalo, și scrisoarea către același din 30 iunie/12 iu-lie 1850, care poartă și titlul de *Poezii populare*, toate publicate în *Bucovina*. De asemenea, V. Alecsandri a dat publicității, prin

* Iacob Negruzzi, *Autografe române*, în *Analele Academiei Ro-mâne*, mem. sect. lit., S III, t. I, p. 5.

la *Voix de la Roumanie*, scrisoarea către Ulysse de Marsillac, în care pentru prima și ultima dată protestează împotriva criticilor ce i se aduceau, pe viitor preferînd să răspundă cu tăcerea sa. Mai este, în sfîrșit, scrisoarea în versuri către gl. I. Em. Florescu, dată intenționat publicității pentru a condamna nedreptățile politice, făcute acestuia.

Două scrisori ni se pare că și-ar fi găsit mai curînd locul în proza poetului: scrisoarea către M. Kogălniceanu, din 15 decembrie 1855, prin care îi descrie călătoria sa pe cîmpul de luptă de la Sevastopol, și scrisoarea adresată lui I. Negruzzi, din 1867, septembrie, căruia chiar poetul i-a fixat și un titlu: *Galerie dramatică de tipuri contemporane*, prin care explică rolul „cîntecelor comice“.

Scrisori de acest fel justifică observația lui Perpessicius că V. Alecsandri se dovedește în corespondență un mare prozator. Folosind în scrisori mai mult limba franceză, el nu adoptă total stilul clasic epistolar al acesteia, ci izbuteste să-și creeze un stil mai personal, mai original, în care introduce expresii traduse direct din limba română, inventă cuvinte ca *sarmalerons*, după modelul francez al lui *saucisserons*, folosește numeroase jocuri de cuvinte de dragul hazului lor, dar și pentru a biciui. Desigur limba franceză scrisă de V. Alecsandri nu era perfectă, o dovedesc numeroasele greșeli ortografice. Marie Bogdan, crescută în pensioane pariziene, deci cunoscînd perfect limba franceză, la editarea scrisorilor tatălui său, intervine adesea în forma de exprimare a acestuia pentru a fi mai în spiritul limbii franceze. Totuși, editorul său francez, G. Gazier socotește că: „...este de ajuns să le parcurgi pentru a constata cu cîtă stăpînire mînuia acest străin limba noastră. Stilul său curge cu o limpezime nemaipomenită, pentru a-și exprima gândul, știe să găsească totdeauna cuvîntul potrivit și imaginea cea mai expresivă, cîteodată cea mai pitorească. Unele pasaje ne fac să ne gîndim la Lamartine...“ iar academicianul E. Faguet, cu ocazia apariției volumului de *Lettres inédites...*, a relevat meritele poetului român.

Limba română folosită în scrisori este o limbă literară, corectă, așa cum o cerea poetul în toate discuțiile academice, bogată în imagini, expresivă, dar, pe lingă aceasta, mai folosește și o limbă neaoș moldovenească, atunci cînd scrie soției sale Paulina, limbă auzită și din gura unora dintre personajele sale din teatru. Această posibilitate de a cunoaște cum vorbea Alec-

sandri ni s-a părut că merită să fie reținută, intervenind cât mai puțin la editarea acestor scrisori. Dealtfel, Alecsandri posedă arta de a se adapta corespondentului său și adesea întâlnești aceleași fapte redată în două moduri diferite, în funcție de cel căruia i se adresa. Este ciudat cum reținea anumite forme de exprimare pentru a le folosi, aproape identic, peste ani de zile. Persoanele amintite în scrisorile sale capătă viață numai din câteva cuvinte cu care le caracterizează, atunci când nu le face chiar un portret, ca în cazul lui Mistral, pe care îl descrie astfel lui Iancu: „Mistral este o personalitate de seamă în Provența și ar fi oriunde, datorită geniului său poetic. Are o ținută frumoasă, frunte înaltă, încununată de plete cărunte, suris atrăgător și înfățișare sinceră și nobilă.“

Nevoia copleșitoare de a trăi în mijlocul naturii, pe care o împărtășește unora dintre corespondenții săi, îi dă prilejul să scrie adevărate pagini de literatură, ca elogiul adus Mirceștilor, despre care scria lui G. Bengescu: „căsuța mea însoțită; pomii grădinii mele încărcăți de fructe, foștii mei clăcași, cățelei mei, caii mei, pînă și curtea păsărilor, pînă la firicelele de iarbă din pajiște..., toți mi-au urat bun-venit cu o expresie de mulțumire care m-a atins adînc“.

Tot proză literară este și scrisoarea plină de humor și dinamism adresată lui T. Maiorăscu, în vederea obținerii de cărți bisericești pentru biserica arsă a Mirceștilor și refăcută prin osîrdia dascălului Constantin și dărnicia poetului!

Nici versurile, chiar și cele în stil popular, nu lipsesc din scrisorile sale, unele ca urări de sărbători, altele ca simple glume.

Tonul vesel și nepăsător, din scrisorile din tinerețe, evoluează, odată cu maturitatea, spre seriozitatea cuvenită, dar humorul nu l-a părăsit niciodată.

Calitatea literară a scrisorilor sale este demonstrată și de ușurința cu care o scrisoare poate deveni sursa unor pagini de proză literară, cum este cazul schiței *Borsec* care își are izvorul în scrisoarea către Ion Ghica, din iulie 1844, de la Borsec, sau *Istoria misiilor mele politice*, construită pe baza scrisorilor-memoriu, trimise domnitorului Cuza, din misiunile politice cu care a fost însărcinat.

Din scrisorile poetului lipsește însă nota de intimitate sufletească, pe care pare să o fi atins numai în corespondența sa

cu N. Bălcescu, Zulnia Sturdza și Costache Negri. În general, poetul păstrează o mare discreție asupra sentimentelor sale.

Este drept că nici una dintre legăturile sale epistolare nu s-a păstrat într-o suită completă. În primul rînd, în corespondența poetului există o mare lacună pentru perioada tinereții: între anii 1834—1841 nu se cunosc decît scrisorile primite de poet de la părinții săi și o scrisoare de la M. Kogălniceanu, care pot da o idee despre tonul scrisorilor din perioada de studii de la Paris.

Publicarea în ultimii ani a scrisorilor¹ primite de poet împlinește într-un fel golurile dialogului dintre el și contemporani.

Singura corespondență mai numeroasă care s-a păstrat este aceea către Ion Ghica, 525 de scrisori dintre anii 1842—1890, cu unele hiatusuri explicabile prin dezacordul lor politic, din unele perioade. Din păcate, din răspunsurile lui Ion Ghica nu s-au păstrat decît opt scrisori. Această corespondență, prin întinderea sa, în timp, între anii exuberanței și anii înțelepciunii bătrîneții, este un neprețuit fragment de jurnal al unei vieți, ilustrînd totdeodată pe autorul său, cit și epoca în care a trăit.

Mult mai puțin numeroasă, dar mai intensă ca sentimente și chiar ca preocupări politice, pentru o perioadă ceva mai scurtă, este corespondența cu Costache Negri, de la care păstrîndu-se și un număr mai mare de scrisori către poet, se reconstituie mai cuprinzător raportul dintre cei doi.

Scrisorile către fratele său Iancu și cele primite de la acesta, din păcate păstrate într-un număr redus, pe lîngă importanța lor istorică sînt și cele mai însemnate documente literare care te introduc în laboratorul de lucru al poetului, dezvăluie metodele, sursele de inspirație și mai cu seamă îndoielile asupra creației sale, care îl făceau să apeleze adesea la finul simț critic al fratelui său.

Grația și tactul cu care s-a achitat de rolul său de părinte și bunic sînt ilustrate de corespondența cu fiica sa Marie și soțul dîtii al acesteia, Dimitrie Catargi.

¹ *Scrisori către Vasile Alecsandri*, „Documente literare“. Ediție îngrijită, prefață, note, traduceri de Marta Anineanu, Buc., Editura Minerva, 1978.

Unora dintre aceste legături epistolare li s-au consacrat binevenite studii monografice¹ și numărul lor ar putea să crească.

Dacă totalitatea scrisorilor poate înlocui niște însemnări zilnice, gruparea unor scrisori pe o temă literară duce la adevărate „caiete de creație”. Este, spre exemplu, cazul *Pastelurilor*, comentate în corespondența cu I. Negruzzi, dar mai cu seamă s-ar putea vorbi despre „caiete”le *Fintînii Blanduziei* sau ale lui *Ovidiu*. Adresate mai cu seamă lui Iancu Alecsandri, dar și lui T. Maiorescu, D. Ollănescu-Ascanio, Ion Ghica, scrisorile vădesc strădania poetului spre atingerea unei măiestrii artistice necunoscute încă în dramaturgia românească. Scene întregi sînt modificate pentru a satisface cerințe scenice, dar și pentru perfecțiunea literară, operînd modificări chiar și cînd piesele se găseau sub tipar la Socec.

Scrisorile poetului stau mărturie cît de conștient a fost de rolul său social. Ca într-un vast program se desprind din ele liniile urmate de poet în viața și opera sa pentru realizarea ideaturilor politice de libertate și unire, pentru crearea unei literaturi de înalt nivel artistic.

¹ Cf. E. Carcalechi, *Alecsandri și Ion Ghica*, în *Arhiva*, Iași, XVI, nr. 9, septembrie 1905, p. 388—390; E. Boldan, *Prietenia și colaborarea literară dintre Costache Negri și V. Alecsandri*, în *Limba și literatură*, VI, 1962, p. 347—368.

CĂTRE VICTOR CUÉNIM

1

25 iunie 1834

B.A.R., S 8/LIII ; original.

Bibliografie : Marta Anineanu, *Catalogul corespondenței lui Vasile Alecsandri*, Buc., Editura Academiei R.P.R., 1957, p. 585, facsimil ; V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări*, „Studii și documente“. Ediție îngrijită, note, traduceri și indici de Marta Anineanu, Buc., E.P.L., 1964, p. 28 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, text ales și stabilit, traduceri, prefață, tabel cronologic, note și indici de Marta Anineanu, Buc., Editura Minerva, 1972, p. 1—2.

¹ Victor Cuénim, ofițer francez din armata lui Napoleon, rămas în Moldova după retragerea trupelor franceze din Rusia. În martie 1826, a deschis la Iași un pensionat francez pentru băieți, care a funcționat aproape treizeci de ani. Aici au învățat mai toți tinerii din generația lui V. Alecsandri. Acesta a schițat câteva aspecte din viața de pension în scrisoarea către Ion Ghica, *Vasile Porojan*. (Cf. V. Alecsandri, *Opere*, IV, *Prôză*. Text ales și stabilit, note și variante de Georgeta Rădulescu-Dulgheru, Buc., Editura Minerva, 1974, p. 469—477.) Pentru modul de funcționare a pensionului, cf. G. Bogdan-Duică, *Vasile Alecsandri, Povestea unei vieți*, Buc., 1926, p. 8—9 ; N. Cartoian, *Pensionatele franceze din Moldova în prima jumătate a veacului al XIX-lea*, în *Omagiu lui Ramiro Ortiz*, Buc., 1929, p. 70—71, 73—75.

CĂTRE LUDOVIC STEEGE

2

Iași, 19 oct. 1841

Bibliografie : Mihail I. Kogălniceanu, *Știri noi despre viața și activitatea lui Ludovic Steege*, în *Arhiva românească*, t. IX, 1944, P. II, p. 269—271.

¹ Ludovic Steege (1813—1872), medic și jurist, dintr-o familie suedeză stabilită în principate ; a fost căsătorit cu o româncă, rudă cu Costache Negri ; a ocupat funcțiile de agent diplomatic, membru al Comisiei Centrale de la Focșani, membru al Curții de Casație, ministru al Afacerilor Străine ad-interim și de mai multe ori ministru de Finanțe. M. I. Kogălniceanu i-a dedicat studiul amplu citat mai sus, în care publică în anexe și corespondența sa. Cf. *Arhiva românească*, t. VI—X (1941—1946) ; G. Z. Petrescu, *Ludovic Steege, medic*, în *Arhiva românească*, t. IX, P. II, (1943), p. 281—335.

² Surorile lui Costache Negri.

³ Nicolae Docan, văr primar cu domnitorul Cuza, fiind fiul Zoifei, sora postelnicului Ioan Cuza, căsătorită cu medelnicerul Panaite Docan, Unionist, a contribuit la alegerea lui Cuza, a ocupat posturi politice. Căsătorit cu Smărăndița, sora lui C. Rolla, cumnatul lui V. Alecsandri.

⁴ Philadelphie Cuénim[?].

⁵ Alecu Rosetti-Roznovanu (1798—1853), fiul lui Iordache și al Profirei Balș.

⁶ Răducanu Rosetti.

⁷ Nicolae Rosetti-Roznovanu.

3

Iași, 16 noiembrie 1841

Bibliografie : Mihail I. Kogălniceanu, *Știri noi...*, în *Arhiva românească*, t. IX, 1944, P. II, p. 271—273.

¹ Ludovic Stéege. Cf. aici p. 536, n. 1.

² Philadelphie Cuénim [?].

³ Nicolae Docan. Cf. aici p. 536, n. 3.

CĂTRE ION GHICA

4

Lemberg, Simbătă, [februarie-martie] 1842

B.A.R., ms. rom. 803, f. 1—2 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondență*, „Documente literare inedite”. Ediție îngrijită și note de Marta Anineanu. Cu o prefață de G. C. Nicolescu, Buc., E.S.P.L.A., 1960, p. 50—52 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*. „Clasicii literaturii moldovenești.” Ediție îngrijită, prefață, note și indici de H. Corbu. Chișinău, Cartea moldovenească, 1968, p. 162—163, traducere.

¹ După moartea mamei sale (2 sau 3 februarie 1842), V. Alecsandri, cu sănătatea foarte zdruncinată, pleacă însoțit de doctorul C. Vîrnav într-o călătorie la Viena, prin Lemberg, pentru a face un tratament. La Viena se afla și tatăl său, care, probabil, s-a reîntors imediat în Moldova, după cum rezultă și din scrisoarea următoare, adresată tot lui Ion Ghica (cf. aici p. 29—30 ; 538 n. 2). Plecarea poetului a avut loc la sfîrșitul lunii februarie, începutul lunii martie. Cf. Elena Rădulescu-Pogoneanu, *Viața lui Alecsandri*, Craiova, Scrisul românesc, f.a., p. 60—62.

² Dunin Józef Borkowski. (1809—1843), scriitor polonez, helenist. Și-a făcut studiile la Varșovia, Lemberg și Viena ; a avut legături cu emigrații greci de la Cernăuți. A studiat limba greacă și limba română, scriind chiar versuri românești despre eroii greci de la 1821, traduse apoi în limba greacă. A tradus pe Homer în limba polonă, cum și o istorie a literaturii grecești și altele. A fost membru al „Societății științifice” de la Iași, ceea ce explică și prietenia sa cu G. Asachi. A avut de gând să scrie și o istorie a literaturii române, pentru care aduna materiale.

³ Michel Corradini, scriitor italian, român după mamă. Și-a făcut studiile în Franța și Italia, a călătorit mult, întorcându-se în Moldova cu idei progresiste care îl fac să ia parte la revoluția de la 1848, când dispare, dispărînd odată cu el și manuscrisele sale, majoritatea în limba franceză. V. Alecsandri intervine chiar în anul 1876, prin Gheorghe Sion, pe lângă Constantin Esarcu, atunci agent diplomatic la Roma, pentru ca acesta să încerce să caute urmele lui Corradini și manuscrisele sale. V. Alecsandri i-a evocat figura în două rînduri, aceste evocări fiind de fapt unicele date despre Corradini. Cf. V. Alecsandri, *Opere*, IV, Buc., 1974, p. 351, 462—464 și note p. 825—826; Id., *Correspondență*, Buc., 1960, p. 46—47. De Corradini s-au mai ocupat: N. Iorga în *Oameni cari au fost*, IV, Buc., 1939, p. 292; George D. Florescu, *Un român necunoscut la Paris acum un veac și reflecțiile sale asupra compatrioților săi. Patru scrisori ale lui George Philites către Ludovic Steege (1840—1841)*, în *Arhiva românească*, t. VI, 1941, p. 176—179 și 196—197.

⁴ În 1842, Ion Ghica este numit de domnitorul Mihail Sturdza profesor de geologie și mineralogie la Academia Mihăileană din Iași.

5

De la Lemberg, [februarie-martie 1842]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 127; original.

¹ Cf. aici p. 537 n. 1.

² În perioada cît a funcționat ca profesor la Academia Mihăileană din Iași, Ion Ghica a locuit în casa postelnicului Vasile Alecsandri, un timp împreună și cu Ludovic Steege.

6

Iași, iulie 1842

B.A.R., ms. rom. 803, f. 3—4, original.

Bibliografie: N. Petrașcu, V. Alecsandri, *Studiu critic*, Buc., 1894, p. 71, fragment, traducere; E. Carcalechi, *Alecsandri și Ion*

Ghica, în *Arhiva Societății științifice și literare*, Iași, XVI, Nr. 9, septembrie 1905, p. 388—390, traducere.

¹ Ion Ghica, aflat în vacanță în Țara Românească, a făcut, împreună cu Grigore Alexandrescu, o excursie în munții Olteniei; sub influența sentimentelor încercate acolo, poetul a scris câteva din cunoscutele sale poezii.

² Aluzie, poate, la tratamentul de la Sanatoriul Priessnitz din Gräfenberg, în Silezia, unde se pare că ar fi făcut o cură, în urma șocului primit prin moartea mamei sale. Cf. El. Rădulescu-Pogoneanu, *Viața lui Alecsandri*, Craiova, f.a., p. 61—62.

³ Sub această denumire, V. Alecsandri indica pe cunoscutul general rus Duhamel.

⁴ Glumă pe seama demnitarului turc Sekibb Mohamed-efendi.

⁵ Grigore Alexandrescu.

7

[Iași, iulie-august 1842]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 126; original.

¹ Pașa Sekibb Mohamed-efendi. Cf. aici p. 30—33, scrisoarea din iulie 1842 după care a fost datată și aceasta.

² Capitol din romanul lui Victor Hugo, *Notre Dame de Paris*, în care se descrie la *Fête des Fous*, aceste reminiscențe ale cultului păgîn constând din ceremonii și procesiuni caraghioase, manifestații populare, prin care erau ridiculizate clerul și cultul bisericii catolice, fapt ce a dus la interzicerea lor în secolul al XVII-lea.

³ Grigore Alexandrescu.

8

[1842—1844]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 116; original.

¹ Data scrisorii nu poate fi stabilită. Reiese din conținut că V. Alecsandri se găsea la Iași, iar Ion Ghica undeva la o moșie

a lui V. Rosetti, aceasta putîndu-se întîmpla oricînd în anii șederii lui I. Ghica la Iași. Poate este Vasile Rosetti-Pribagul, prieten cu poetul, soțul Catincăi Negri.

9

[1843—1844]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 117 ; original.

¹ V. Alecsandri, plecat deseori din Iași, fie pentru a însoți pe tatăl său prin Moldova, fie pentru a vizita Suceava sau a umbla prin munți, îi scrie lui Ion Ghica cîteva scrisori, nedatate, în timp ce acesta se afla la Iași. Datarea acestora nu se poate face cu precizie. Se știe că Ion Ghica și-a dat demisia din postul de profesor la Academia Mihăileană la 14 martie 1844. Tot în martie a plecat la București, cînd V. Alecsandri se grăbește să-i dea o scrisoare pentru Grigore Alexandrescu (cf. aici p. 44—46). La 4 aprilie se afla încă în București, unde îi scrie poetul (cf. aici p. 46—49), dar în mai, iunie și iulie, cu unele excepții, se găsește iarăși la Iași, unde, de la 16 mai la 13 iunie, N. Bălcescu îi scrie în legătură cu publicarea în *Propășirea* a studiului *Pzterea armată la români* (cf. N. Bălcescu, *Opere*, IV, *Corespondență*. Scrisori. Memorii. Adrese. Documente. Note și materiale. Ediție critică de G. Zane, Buc., Editura Academiei R.P.R., 1962, p. 53—60), iar în iulie V. Alecsandri îi scria de la Borsec (cf. aici p. 63—65) pe adresa de la Iași. Am încercat să dăm acestor scrisori cîte o dată limită care să fie în acord, cît de cît, și cu conținutul lor. Din textul glumeț al scrisorii de față nu se poate reține decît că poetul era plecat și că Ion Ghica se afla la Iași, deci aceasta se putea întîmpla oricînd în decursul șederii acestuia aici între anii 1842—1844.

CĂTRE GRIGORE ALEXANDRESCU

10

Iași, mart. 1844

B.A.R., ms, rom. 803, f. 5—6 ; original.

Bibliografie : *Luceafărul*, Buda, IV, nr. 11, 1 iunie 1905, p. 229—230 ; Il. Chendi, *Scrisorile lui Vasile Alecsandri*, II, în

Tribuna, Arad, XIII, nr. 229, 22 octombrie/4 noiembrie 1909, p. 1—2; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 14—16.

¹ Plecarea lui Ion Ghica la București, după demisia din 14 martie de la Academia Mihăileană. Scrisoarea a fost poate dată lui Gr. Alexandrescu, dar ea trebuie să fi rămas pînă la urmă tot la Ion Ghica, de aceea se găsește legată în manuscrisul românesc 803 de la B.A.R., împreună cu scrisorile adresate lui de V. Alecsandri, corespondență pe care Ion Ghica a dăruit-o Academiei.

² Constantin Aristia, poetul muntean ridiculizat de Alecsandri. Cf. aici p. 603 n. 9.

³ Gr. Alexandrescu fusese numit, încă dinaintea venirii la domnie a lui Gh. Bibescu, ca șef de masă a doua a jălbilor și a registraturii Postelniciei, unde trebuia să citească, să rezume și să înregistreze toate jălbele. V. Alecsandri, la rîndul său, cunoștea ce însemnează munca de birou pentru un poet, căci din 1839, prin grija tatălui său, fusese numit „șef de masă la serviciul scutelnicilor și al pensiilor“, o slujbă de care se achita corect, și din care a demisionat la 29 martie 1846. Deci, departe de a-l ironiza pe poetul muntean, Alecsandri glumea la adresa soartei poezilor slujbași.

⁴ Prima piesă literară publicată de Gr. Alexandrescu în *Pro-pășirea*, după această invitare, este descrierea *Coz'a*, în nr. 16, 30 aprilie 1844, p. 121—125.

⁵ Probabil, Ion Voinescu II. Cf. aici p. 543 n. 4.

CĂTRE ION GHICA

11

Iași, 4 aprilie 1844

B.A.R., ms. rom. 803, f. 7—8; original.

¹ Probabil, Panait I. Balș. Cf. aici p. 550 n. 5.

² Alecu Ghica, fiul domnitorului Grigore A. Ghica, ministru, președinte al Adunării obștești.

³ Revista *Propășirea*, apărută la Iași, la 9 ianuarie 1844. Titlul, socotit de cenzură revoluționară, a fost înlocuit prin *Foie științifică și literară*. La B.A.R., Cabinetul de manuscrise — carte rară, se păstrează unicul exemplar necenzurat, în care titlul figurează la locul său. Revista a fost suprimată la 29 octombrie, din pricina unui articol al lui Costache Negruzzi, *Toderică*, socotit ca antireligios. Cf. N. Cartoian, *Soarta unei reviste literare în 1844: Propășirea*, în *Convorbiri literare*, XLI, nr. 2, februarie 1907, p. 197—204; aprilie, p. 429—456; N. Bălcescu, *Opere*, IV, Buc., 1962, note p. 468—469; D. Păcurariu, *Ion Ghica*, Buc., 1965, p. 71—81. I. Ghica avea la București obligația să găsească fonduri, deci în primul rînd abonați și materiale literare și științifice, de care deseori redacția ducea lipsă.

⁴ Invocă numele lui Bertrand, tipul interesatului creat de La Fontaine în fabula *Le Seinge et le Chat*.

⁵ *Istoria unui galbîn și a unei parale* s-a publicat în *Propășirea*, 1844, între 9 aprilie și 15 octombrie, p. 97, 108, 116, 129, 173, 189, 304, 308, 317. Suprimarea revistei a împiedicat continuarea publicării acestei satire sociale, deci istoria „paralei” nu va mai fi scrisă niciodată, poetul republicînd mai tîrziu povestea sub titlul, corespunzător conținutului rămas, *Istoria unui galbîn*. Cf. V. Alecsandri, *Opere*, IV, 1974, p. 13—52 și note p. 706.

12

[Iași, iunie 1844]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 118—119.

¹ Catinca Rolla (1817?—1857), sora poetului, căsătorită în 1835 cu Costache Voinescu, cu care a avut trei fete și un băiat; neînțelegerile grave dintre soți au dus la divorț în 1843 (cf. B.A.R., 201/CCLXVII). În 1845, Catinca s-a recăsătorit cu Costache Rolla, unul dintre bunii prieteni ai lui V. Alecsandri. Se pare că a fost nu numai o femeie frumoasă, așa cum o arată portretul lui Levaditi, dar și inteligentă, spirituală, cultivată, bună muziciană. Plecarea cu fratele său Iancu, la Ems, care l-a necăjit pe poet, trebuie să fi avut loc în iunie 1844, deci cînd

Catinca era văduvă. Confirmarea datei propuse o avem într-o scrisoare a poetului către Ludovic Steege, din iunie 1844 (cf. aici p. 54—55), în care îi scrie că, probabil, sora și fratele său au ajuns la Ems și îi mulțumește pentru sfaturile medicale date. Alte indicații că scrisoarea este din vara anului 1844 sînt preocupările pentru mersul *Propășirei*.

² Revista *Propășirea* întîmpină greutăți financiare și adesea îi lipseau articolele necesare.

³ Gr. Alexandrescu.

⁴ Ion E. Voinescu II (1812—1855), om politic și scriitor. Și-a început activitatea politică alături de colonelul Cîmpineanu, a aderat la societatea secretă „Frăția” și a fost unul dintre luptătorii însemnați ai revoluției de la 1848; în timpul Guvernului provizoriu și al Locotenenței a fost ministru al Afacerilor Străine; după înfrîngerea revoluției a rămas exilat la Paris, unde a avut o existență foarte grea. Ca literat și om de cultură, a participat la „Societatea filarmonică”, „Societatea literară”, devenită „Asociația literară a României”. A tradus din literatura universală. Din creația sa personală amintim prima biografie a lui N. Bălcescu, cu ocazia necrologului publicat la Paris în 1853; *Arabescuri, O călătorie pe Dunăre în ghimie*, Paris, f.a., în *România literară* a lui V. Alecsandri a publicat: articolele *O duminică la Paris*, I, nr. 19, 21 mai 1855, p. 229—231, și *O plimbare la băile din Pirenei*, I, nr. 27, 24 septembrie 1855, p. 433—435. Aportul său la cunoașterea literaturii române în străinătate a fost traducerea doinelor lui V. Alecsandri: *Poésie roumaine. Les doïnas, poésies, moldaves*, traduites par I. E. Voinescu, Paris, 1853 [pe copertă 1852], 111 p.; la ediția a II-a, din 1855, a adăugat articolul *Coutumes du pays roumain (Nunta de la țară)* și traducerea în limba franceză a nuvelei lui C. Negruzzi, *Alexandru Lăpușneanu*, care fusese publicată în *Revue de l'Orient, de l'Algérie et des colonies*, Paris, t. XVI, 1853, p. 316—326, și t. XV, 1854, p. 12—29. Cf. Valeriu Stan, *Ion Voinescu II, către Vasile Alecsandri*, în *Manuscriptum*, VII, nr. 3(24), 1976, p. 115—125, studiu introductiv, texte și note; reeditate în *Scrisori către Vasile Alecsandri*, „Documente literare”, ediție îngrijită, prefață, note, traduceri de Marta Anineanu, Buc., Editura Minerva, 1978, p. 431—439.

Iunie 1844

Bibliografie : M. I. Kogălniceanu, *Știri noi.*, în *Arhiva românească*, t. X, 1945/1946, p. 147—148.

¹ N. Vogoride, viitorul caimacam din 1857—1858, a cărui soră, Smaranda, se căsătorise în mai 1834 cu domnitorul Mihail Sturdză; trimis de Poartă în Moldova pentru a aduce mitropolitului Moldovei decorația turcească, Nișanul, găsește în Iași un teren propice pentru parvenire politică și matrimonială. El face totul pentru a se căsători cu Cocuța Conachi, moștenitoarea mării averi a poetului Costache Conachi, soră, după mamă, cu Costache Negri și surorile acestuia, deci și cu Elena Negri, care se împotriva acestei căsătorii. Cu toată încrederea lui V. Alecsandri că inteligența acesteia va triumfa, căsătoria se face, dar Cocuța Vogoride, alături de soțul său grec, și-a păstrat într-atita sentimente românești, încît ea însăși a ajutat la demascarea intrigilor antiunioniste ale soțului său. Discuțiile în jurul acestei căsătorii i-au inspirat lui V. Alecsandri o baladă în limba franceză, *Tzélébiade*. Cf. aici p. 546—547 n. 10.

² Elena Negri (1820—1847), soră cu Costache Negri, Catinca Negri, Zulnia Sturdza și Maria Negri călugărită la Vărațic, sub numele de Eugenia, copiii lui Petrache Negri și ai frumoasei Smaranda Donici, recăsătorită mai târziu cu poetul Costache Conachi. Elena Negri a fost, pentru scurt timp, căsătorită cu A. Virnav-Liteanu. Întilnită la Blînzi, moșia sa de lângă Tecuci, și la Mînjina lui Costache Negri, ea a însemnat pentru poet marea iubire a vieții sale. În urma călătoriei făcute împreună prin Europa, grav bolnavă de plămîni, ea moare pe drumul de întoarcere în țară, la intrarea în Bosfor, în mai 1847.

CĂTRE ION GHICA

[Vara 1844]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 113—114; original.

¹ Pentru datarea aproximativă a scrisorii, vezi aici p. 540 n. 1. Din conținut rezultă că era vară, că Ion Ghica era la

Iași și că probabil este din anul 1844, când acesta se pregătea să plece la București, dar scrisoarea poate fi tot atât de bine și din anul 1843, iar plecarea lui Ghica din Iași să fi fost numai pe timpul vacanței.

15

[Fălticeni, vara 1844]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 115 ; original.

¹ Pentru datare, vezi nota de mai sus. Îndemnul de a vizita târgul de la Neamț și ruinele cetății, precum și propriile sale planuri de excursii la cetatea Suceava și minăstirea Slatina situează scrisoarea în timpul verii

Borsec, iulie 1844

16

B.A.R., ms. rom. 803, f. 9—10 ; original.

Bibliografie : M. Kogălniceanu, *Știri noi, ...*, în *Arhiva românească*, t. X, 1945/1946, p. 151—152 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 17—22.

¹ Suplice-Guillaume Chevalier, zis Gavarni (1804—1866), desenator francez, colaborator al revistei umoristice *Charivari*, a reprezentat cu mult spirit, în desenele sale, societatea din timpul domniei regelui Louis Philippe. Remus Niculescu, în articolul *Contemporani cu Daumier, scriitori români și caricaturişti francezi între 1835 și 1860* în *Studii și cercetări de istoria artei*, seria Arta plastică, t. 18, nr. 2, 1971, p. 282—284 și p. 302, în legătura cu plasticele descrieri din această scrisoare, amplificate în nuela cu același nume, atrage atenția asupra influenței pe care trebuie să o fi suferit V. Alecsandri, în contact cu creația sati-

rică a pictorilor pe care îi citează și, în special, cu seria *Les Baigneurs*, a lui Daumier.

² Cf. aici p. 539 n. 2.

³ Gérard Grandville (1803—1847), desenator și caricaturist francez, care a redat cu vervă ridicolul epocii sale.

⁴ Fintină fabuloasă, care avea darul să întinerească pe cei ce sorbeau din apele ei. În sens figurat, ceea ce întinerește. Jouvence, numele nimfei pe care Jupiter a preschîmbat-o în fintina tinereții.

⁵ Prima parte a articolului plănuit, *Borsec*, apare chiar în acea toamnă în ultimul număr din *Propășirea*, I, nr. 42, 29 octombrie 1844, p. 334—336, iar urmarea, în altă revistă, în anul următor. Cf. V. Alecsandri, *Opere*, IV, Buc., 1974, p. 169—178 și note p. 731—733.

⁶ Marele ban Iordache Filipescu (1782—1854), fost cămăcar la 1813, căsătorit cu Catinca Balș.

⁷ Zoe (Zuzuca) Filipescu, fiica precedentului, căreia îi dedică romanța *Frumoasa copiliță*. Cf. aici p. 82.

⁸ Rudă a familiei Filipescu.

⁹ *Propășirea*. Cf. aici p. 542 n. 3.

¹⁰ Balada, în limba franceză, *Tzélébiade* fusese scrisă de poet pentru a ridiculiza pe N. Vogoride, care aspira să se căsătorească cu Cocuța Conachi (cf. aici p. 544 n. 1). Poezia, care se putea cînta pe o arie din *Fra Diavolo*, a avut o largă răspîndire în societatea ieșeană, circulînd în copii manuscrise. Cf. B.A.R., Arh. V. Alecsandri, I ms. 6 b, o copie: *Tzélébiade*. Ballade à l'instar de celle de *Fra Diavolo*, même air; *Impromptu*: Supplément à la Ballade *Tzélébiade*. Începutul suna astfel:

„Quel est ce Tzélébi
Que le Nichan décore ?
C'est le Prince Bibi
Des rives du Bosphore“...

iar fiecare strofă se încheia cu numele ridicolului pretendent Koulafoglou! (Cf. și personajul din *Iorga de la Sadagura*.) Titlul de *Tzélébiade* vine din turcescul *celebuk*, care, după sensul arhaic, însemnează: „nobil, de bun neam“, titlu acordat de turci euro-

penilor și echivalent cu *efendi*, acordat numai turcilor. În epoca fanariotă, cuvântul, pronunțat *teledi*, are sens de titlu de politețe, echivalent lui *chir*. Forma modernă de *cilibiu* înseamnă: „frumos, elegant“ (cf. și altă copie în ms. rom. 21, f. 165). I. C. Filitti, în *Domniile române sub „Regulamentul Organic“*, Buc., Socec, 1915, p. 663, înglobează greșit balada între satirele epocii, adresate boierimii incapabile din vremea lui Mihail Sturdza. Cf. și corespondența adresată de Emmeline Raymond, prietena Elenei Negri, lui I. Ghica, prin intermediul căruia versurile lui Alecsandri făceau înconjurul societății, B.A.R., S 38(1—6)/DCXXI.

17

Iași [p. iulie 1844]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 121; original.

¹ Pentru date, vezi aici p. 540 n. 1. Propunerea făcută de V. Alecsandri lui Ion Ghica de a relua corespondența dintre ei ne face să presupunem că aceasta se întâmpla după stabilirea lui Ghica în București, deci după luna iulie, când se mai găsea încă la Iași.

18

Iași, 14 septembrie 1844

B.A.R., ms. rom. 803, f. 11—12; original.

Bibliografie: E. Caracalechi, *Alecsandri și Ion Ghica*, în *Arhiva*, Iași, XVI, nr. 9, septembrie 1905, p. 383, fragment, traducere.

¹ Emmeline Raymond (1828—1902), prietena Elenei Negri, fiica unui ofițer belgian din armata austriacă, născută la Cernăuți. A înființat la Paris la *Mode illustrée* și a scris mai multe

romane. Se păstrează câteva scrisori ale ei către Ion Ghica (cf. B.A.R., S 38 (1—6) DCXXI). Incercarea lui Emil Boldar de a explica lipsa de temeii a identificării Emiliei din *Moartea Emiliei*, de C. Negri, cu Emmeline Raymond, rămîne gratuită, dată fiind vîrsta înaintată pînă la care a trăit aceasta. Cf. C. Negri, *Scrisori*, II. Text ales, stabilit, note și studiu introductiv de Emil Boldan, Buc., Editura Minerva, 1966, p. 363—365.

² *Propășirea*. Cf. aici p. 542 n. 3.

³ Ion Voinescu II. Cf. aici p. 543 n. 4.

⁴ Grigore Alexandrescu.

19

Iași, 9 dec. 1844

B.A.R., ms. rom. 803, f. 13—14 ; original.

Bibliografie: N. Petrașcu, *De la cei ce nu mai sînt*, în *Literatură și artă română*, II, nr. 1, 25 noiembrie, 1897, p. 540—541, traducere ; *Luceafărul*, Buda, IV, nr. 4, 1 iunie 1905, p. 230, traducere ; II. Chendi, *Scrisorile lui V. Alecsandri*, II. în *Tribuna*, Arad, XIII, nr. 229, 22 octombrie 1909, p. 2, traducere ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 22—27.

¹ Ion Ghica locuise și el în Iași pînă în vara lui 1844. Cf. aici p. 540 n. 1.

² *Propășirea*. Cf. aici p. 542 n. 3.

³ Secretariatul Statului acordă în 14 noiembrie 1844 lui Ion Ghica, N. Bălcescu și A. G. Golescu dreptul de a scoate o gazetă. Revista *Săptămîna* nu a putut fi realizată. Cf. aici p. 82.

⁴ Moșia lui Costache Negri, din ținutul Covurlui, unde s-au întîlnit adesea muntenii cu moldovenii.

⁵ În legătură cu proiectul de plecare la București, Cf. aici p. 550 n. 2.

⁶ Gluma la care face aluzie ne-a rămas nelămurită.

⁷ Murise tatăl lui Ion Ghica, marele logofăt Dimitrie Ghica.

Iași, 5 ianuarie 1845

B.A.R., ms. rom. 803, f. 15—16 ; original.

¹ Poetul evocă moartea mamei sale, care îi pricinuisese o mare durere. Cf. aici p. 537 n. 1.

² Nici familia Șuțu, de origine greacă, nu a fost scutită de giumele versificate ale poetului în legătură cu goana după căsătorii cu tinerele moldovence bogate. Cf. B.A.R., Arh. V. Alecsandri I ms. 6 a-b, copie : *Petite chansonnette à la grande invasion des petits Soutzo en Moldavie en 1846*.

[Iași, începutul anului 1845]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 124—125 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondență*, Buc., 1960, p. 52—55 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 163—165, traducere.

¹ Scrisoarea poate să fie scrisă la începutul anului 1845, căci în 9 decembrie 1844 îi scrisese despre sfârșitul trist al *Propășirii* și al unora dintre redactori și despre perspectiva apariției *Săptămînii* ; cere acolo explicații despre scrisoarea îndoliată primită de la Ion Ghica, după care nu poate urma, logic, decât scrisoarea de condoleanțe a poetului, din 5 ianuarie 1845. Scrisoarea de față, în care reia planul călătoriei la București, soarta *Săptămînii* și lichidarea datoriilor rămase de pe urma *Propășirii*, trebuie să fi fost scrisă cândva după scrisoarea de condoleanțe, deci la începutul anului. S-ar mai putea presupune că scrisoarea a fost scrisă între 9 decembrie 1844 și 5 ianuarie 1845, date fiind proiectele vesele pe care le face pentru șederea în București, dar totuși primise scrisoarea îndoliată ! Amintim că adresa Secretariatului Statului pentru înființarea revistei *Săp-*

tămîna era din 14 noiembrie 1844, deci au trebuit să treacă cîteva luni pentru apariția și totodată dispariția revistei.

² Premiera piesei *Iașii în carnaval* sau *Un complot în vis*, dată în beneficiul artiștilor români, a avut loc la 22 decembrie 1845. Cf. Ioan Massoff, *Teatrul românesc. Privire istorică*, I, Buc., E.P.L., 1961, p. 282—283. Pentru plecarea la București cf. aici p. 550 n. 2.

³ Romanța *Frumoasa copiliță*, dedicată domnișoarei Zuzuca Filipescu. Cf. aici p. 546 n. 7.

⁴ Cf. aici p. 548 n. 3.

⁵ Panait I. Balș (1817—1889), om politic. A participat la mișcarea de la 1848 din Iași, a fost secretar de Stat în timpul căimăcămiei lui Vogoride, ministru de Finanțe. Colaborase la revista *Propășirea*.

⁶ Anastase Panu (1810—1867), om politic. A participat la mișcarea de la 1848 din Iași, a fost ministru de Justiție sub Gr. Ghica, 1852, membru în Divanul ad-hoc al Moldovei, membru al Căimăcămiei de Trei, din 1858—1859, unionist, după Unire este numit președinte al Camerei din Iași. Mai tîrziu, ostil lui Cuza.

[Iași, începutul anului 1845]

B.A.R., ms rom. 807, f. 122—123 ; original.

¹ După conținut, scrisoarea se situează aproximativ în această epocă și după scrisoarea precedentă. Cf. aici p. 81—82.

² La 9 decembrie, poetul scria cu entuziasm lui I. Ghica despre posibilitatea călătoriei la București (cf. aici p. 74). La începutul anului 1845, proiectul era pe punctul de a se realiza, condiționat de vornic de reprezentarea în prealabil a piesei *Iașii în Carnaval* (cf. aici p. 81). Din februarie 1845 se păstrează cererea poetului de pașaport pentru Țara Românească și cererea de concediu (Arh. St. Iași, Fond Secretariatul de Stat, dosar 1239, f. 284—285). Tot pe atunci cerea pașaport și Iancu Alexandri pentru București (*ibidem*, p. 258—259). Contrar celor afirmate de G. C. Nicolescu, V. Alecsandri nu a fost la București

în februarie-martie 1845, nici pentru a-și consola prietenul, Ion Ghica, de moartea tatălui său, nici pentru a participa la căsătoria lui Ion Em. Florescu cu fiica domnitorului Gheorghe Bibescu, care a avut loc în februarie (cf. G. C. Nicolescu, *Viața lui Vasile Alecsandri*, ed. II, Buc., E.P.L., 1962, p. 107—108). Scrisoarea de față către Ion Ghica este convingătoare și ea se acordă foarte bine cu cele două scrisori ale lui Const. Filipescu către același, din Iași, 10 februarie 1845, și Filipești, 12 martie 1845, în care îi vorbește despre șederea sa în Iași și călătoria la Botoștin împreună cu alții printre care Alecsandri și C. Negri, împreună cu care s-a dus apoi, la începutul lui martie, la Minjina și Blinzi, unde se aflau Emmeline Raymond și Elena Negri. Cf. și Cornelia Bodea, *Lupta românilor pentru unitatea națională, 1834—1849*, Buc., Editura Academiei R.S.R., 1967, p. 269—272 (Documente).

³ Costache Filipescu. Cf. aici p. 557—558 n. 2.

⁴ Emmeline Raymond.

CĂTRE SMĂRÂNDIȚA DOCAN

23

[1845—1850]

B.A.R., S 37 (5)/LVII; original.

¹ Cf. aici p. 536 n. 3.

² Acest serviciu, poetul îl putea cere Smărandiței Docan tot atît de bine în timpul cît trăia Elena Negri, cît și după moartea acesteia, cu aceeași grijă de a nu se comite vreo indiscreție asupra legăturii dintre cei doi (cf. aici p. 554 n. 4). Relațiile de prietenie cu Smărandița durau, în orice caz, din anul 1845, de cînd fratele acesteia, C. Rolla, devenise cumnatul lui V. Alecsandri. Nu am putut stabili epoca în care Emmeline Raymond, prietena Elenei Negri, a plecat definitiv în Franța. Totuși, după aspectul său grafic, credem că scrisoarea este scrisă pînă în anul 1850. Deci propunem pentru datare, perioada dintre anii 1845—1850, dar fără nici o siguranță.

CĂTRE ION GHICA

24

Iași, 20 mai 1846

B.A.R., ms. rom. 803, f. 17—18 ; original.

Bibliografie : I. Ghica, *Scrisori*, vol. IV, „B.P.T.“, ed. II, II. Chendi [Buc.], Alcalay, p. 7, nr. 1, fragment, traducere.

¹ În înțelegere cu Elena Negri, care pleca în străinătate pentru a-și îngriji sănătatea, poetul pleacă la 7/19 iunie 1846 într-o călătorie spre Constantinopol și Asia Mică, apoi va veni în Italia, spre a se întâlni la 5 septembrie cu Elena Negri la Triest, de unde vor pleca împreună spre Veneția. Cf. C. D. Papastate, *Vasile Alecsandri și Elena Negri, cu un jurnal inedit al poetului...* Buc., 1947, jurnal reeditat în V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări*, Buc., 1964, p. 174—237. Cf. și G. C. Nicolescu, *Viața lui Vasile Alecsandri*, Buc., 1962, E.P.L., p. 107—121.

² Lui V. Alecsandri i se făcuse la București o manifestație frățescă, ca unui reprezentant al mișcării naționale moldovene, așa cum la rîndul lor muntenii N. Bălcescu și Costăchiță Filipescu, fuseseră primiți în Moldova. V. Alecsandri povestește această primire în scrisoarea autobiografică către Ubicini, din 1856 (cf. aici p. 251—252) făcînd unele confuzii de date. (Cf. și Cornelia Bodea, *Lupta românilor pentru unitatea națională, 1834—1849*. Buc., 1967, p. 73). Concludentă este și scrisoarea lui Costache Negri din 1 aprilie 1846, adresată lui Costăchiță Filipescu : „Mi-a spus Alecsandri despre buna primire ce i-ați făcut și mă căiesc că nu m-am izbit și eu pînă la voi, spre a lega, cu cît aș fi putut, și mai de aproape prieteșug și frăție de român cu român“. Cf. C. Negri. *Scrieri*, I, Buc., 1966, p. 263—264.

CĂTRE ZULNIA STURDZA

25

Palermo, 8 februarie 1847

B.A.R., S 47(1)/LVIII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondență*, Buc., 1960, p. 227—229 ; reprodusă traducerea ca notă la *[Jurnal de Călătorie în*

Italia] în V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări*, Buc., 1964, p. 237—239; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 30—37; V. Alecsandri, *Opere*, IV, Buc., 1974, note p. 896—898, traducere.

¹ Zulnia Sturdza (1823—1901), soră cu Costache Negri, Catinca, Elena și Eugenia. Căsătorită foarte tânără cu N. Mavrocordat, de care s-a despărțit în februarie 1846, recăsătorindu-se în anul 1850 cu Vasile Sturdza, viitorul caimacam din 1858.

² Gabriel Andral (1799—1876), profesor al Facultății de medicină din Paris, medic la spitalul Charité, cunoscut ftiziolog, a introdus în clinică cercetarea obligatorie a singelui. A lăsat cinci volume de *Cliniques médicales* (1829—1833). Louis Rostan (1790—1866), profesor al Facultății de medicină din Paris, autor al unor interesante lucrări. Ambii sînt doctorii care l-au îngrijit și pe N. Bălcescu. Cf. N. Vătămanu, *Bălcescu bolnav*, în *Studia et acta Musei Nicolae Bălcescu*, 1960—1961, Buc., 1971, p. 323—339.

³ Aici au locuit împreună cu N. Bălcescu. V. Alecsandri, într-o scrisoare către un prieten imaginar, descrie felul de viață pe care îl duceau acolo. Cf. *Teatru*, Buc., 1875, p. XVII—XVIII; V. Alecsandri, *Albumul unui bibliofil. Nicolae Bălcescu*, în *Opere*, IV, Buc., 1974, p. 456—461.

Neapole, 2 aprilie 1847

B.A.R., S 47(2)/LVIII; original.

Bibliografie: V. Alecsandri, *Correspondență*, Buc., 1960, p. 229—233; reprodusă traducerea ca notă la *[Jurnal de Călătorie în Italia]*, în V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări*, Buc., 1964, p. 239—240; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 38—44; V. Alecsandri, *Opere*, IV, Buc., 1974, note p. 896—898, traducere.

¹ Intre hirtilele poetului se păstrează biletul de vapor cu data de 23 martie 1847, eliberat lui „Sigr Balgesku, Siga Negri și Sigr V. Alecsandri“ pentru călătoria de la Palermo la Nea-

pole, cum și invitația „Delegației maritime din Neapole” pentru a se înscrie la prefectura poliției. Cf. B.A.R., Arhiva V. Alecsandri, II Varia 22.

² Cf. aici p. 553 n. 2.

³ Manolache Costache Epureanu (1824—1880), unionist și însemnat om politic, prim-ministru; văr cu Costache Negri și surorile sale, prin mama lor.

⁴ Împrejurările care îl împiedicau să se întoarcă în patrie nu erau de natură politică, dovadă că s-a întors la numai câteva zile după moartea Elenei Negri. Obligați însă să păstreze discreție asupra relațiilor dintre ei, chiar de la plecarea spre Italia, fiecare a luat altă cale; în străinătate s-au ferit de a se întâlni cu români, iar la întoarcere trebuiau să folosească aceeași prevedere.

27

Iași, 1847, august

B.A.R., S47(3)/LVIII; original.

Bibliografie: V. Alecsandri, *Corespondență*, Buc., 1960, p. 233—234.

¹ Cf. aici p. 252 Tot atunci se găsea la Balta-Albă și Alex. Odobescu, în vîrstă de 14 ani, care își amintește: „Însoțisem pe tatăl meu la băile de la Balta Albă, unde se adunase, în acel an, sarea și marea, precum a și povestit-o cu atîta spirit dl. Vasile Alecsandri, pe carel atunci, acolo, pentru prima oară l-am văzut, domnia-lui tînăr, vesel și încă de atunci cunoscut prin farmecul neaș românesc al muzei ce-l inspiră, eu copilul, crezînd că tot ce zboară se mîncîcă“. Cf. Alex. Odobescu, *Pseudokinetikos, Scrieri literare și istorice*, vol. III, Buc., 1874, p. 21; și aici p. 604 n. 14 pentru nuvela *Balta-Albă*.

² Eugenia Negri, sora lui Costache Negri, călugăriță la mănăstirea Văratice, unde devenise stareță, reunea adesea în jurul său pe membrii familiei sale și societatea lor.

³ Costache Negri.

CĂTRE SMĂRÂNDIȚA DOCAN

28

[august-septembrie 1847]

B.A.R., S 37 (6)/LVII ; original.

¹ Rezultă din acest bilet că poetul venea de departe, din străinătate, dacă servitorul său îl preceda cu câteva săptămîni. Acest Gheorghe Damian figurează pe pașaportul lui V. Alecsandri, din iulie 1847, pentru Mehadia. Deci s-ar putea ca la întoarcerea de acolo să-l fi trimis pe acesta la Smărîndița, cu biletul și fotografia. Tot atît de bine s-ar putea ca acest lucru să se fi petrecut și mai tîrziu, ținînd seamă că un servitor putea rămîne o viață întreagă la aceeași casă.

CĂTRE ZULNIA STURDZA

29

Iași, decembrie 1847

B.A.R., S 47 (4)/LVIII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondență*, Buc., 1960, p. 234—256.

¹ Costache Negri.

30

[1847—1848 ?]

Originalul în posesia d-lui L. Kalustian.

Bibliografie : L. Kalustian, *Facsimile*, „Biblioteca Eminescu“, Buc., Editura Eminescu, 1975, *Vasile Alecsandri și „neurastenile*

de primăvară“, p. 284—294, traducere și facsimilul începutului și sfârșitului scrisorii.

¹ După cum rezultă din adresa de pe plic, este scrisă din țară și, tot după această adresă, formulată: „*Madame Zulnie Negri*“, rezultă că ea a fost scrisă în perioada în care aceasta era divorțată. Căsătorită în 1839 cu Nicolae Mavrocordat, se desparte de acesta în februarie 1846 și se recăsătorește cu Vasile Sturdza în anul 1850. Din datele comunicate de dl. Paul Păltinea, la 2 februarie 1850, Zulnia semna încă „Negri“, iar în 14 noiembrie „Zulnia Sturdza“, deci căsătoria a avut loc între aceste două date. Scrisoarea este scrisă între februarie 1846 și primăvara-vara 1850. „*Le retour du printemps*“ poate să însemneze venirea primăverii, dar și *reîntoarcerea* primăverii, care nu poate avea loc decât într-o primăvară întreruptă de zile de iarnă sau toamna, când, uneori, reînfloresc liliacii și castanii! Urmărind primăverile și toamnele din perioada indicată ca posibilă pentru trimiterea scrisorii, este evident că ea nu a putut fi scrisă nici în anul 1846, nici în primăvara anului 1847, când poetul era în Italia cu Elena Negri, care moare la 4 mai, la Constantinopol. În toamna acestui an nu ar fi cu neputință, pentru că, dacă în primele scrisori cunoscute i se adresa protocolar „*Madame Zulnie*“, în august 1847 i se adresează „*Chère Zulnie*“ (cf. aici p. 103). Din diverse relatări se știe că moartea Elenei Negri a apropiat și mai mult pe poet de familia Negri, care l-a socotit ca pe un membru al ei. Zulnia, în special, a fost confidenta durerii sale. Chemarea ei la Constantinopol în primăvara anului 1849, când el vine acolo de la Paris, în legătură cu organizarea comitetului emigrației, este o încercare de a se reuни în familie, cu Costache Negri, surorile sale, Catinca și Zulnia, și cu Catinca Rolla, sora poetului, care făgăduise să vină și ea (cf. aici p. 135). Referirea la primăvara care îi trezește amintiri dureroase credem că privește dramatica primăvară din 1847.

E posibil ca scrisoarea să fie scrisă în primăvara lui 1848, pînă la mișcarea revoluționară din martie, de la Iași, după înăbușirea căreia poetul pleacă imediat în Ardeal, apoi Cernăuți și Paris, unde rămîne pînă în decembrie 1849 și de unde este sigur că nu este scrisă scrisoarea. În funcție de căsătoria Zulniei, ar mai putea fi și primăvara anului 1850, când, credem însă, că deja amintirile dureroase se mai șterseseră, prins de luptele po-

litice și episodul Dridri! În orice caz, este o scrisoare de profundă prietenie, așa cum numai epoca romantică a știut să o-cultive, și care, credem, nu ascunde și alte sentimente. Această scrisoare și cele adresate Zulniei și doctorului Steege, după episodul din 1848 (cf. aici p. 119—120) sînt mărturii ale stărilor depresive la care era expus poetul din pricina unei sensibilități aproape maladive. Cf. interpretarea delicată a d-lui L. Kalustian, *op. cit.*, care bănuiește posibilitatea unei idile între cei doi.

CĂTRE COSTĂCHIȚĂ FILIPESCU

31

Iași, decembrie 1847

M.L.R., 4.986 ; original.

Bibliografie : Perpessicius, *Alecsandri inedit în Alte mențiuni de istoriografie literară și folclor*, III, 1963—1967, Buc., E.P.L., 1967, 245—248 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 44—50.

¹ Semnalăm că plicul care însoțește scrisoarea nu aparține acesteia, ci alteia anterioare, adresată de poet lui C. Filipescu, la Paris, pe adresa : *Monsieur Constantin Philipescu, Chaussée d'Antin 39*, purtînd pe ștampila poștii pariziene anul 1846. Se știe că, în iunie 1846, C. N. Filipescu, împreună cu N. Bălcescu și C. Negri plecaseră la Paris, deci acolo îi scrisese V. Alecsandri o scrisoare care, din păcate, nu este cunoscută. Dealtfel, din conținutul scrisorii de față se înțelege că Filipescu era la București.

² Costăchiță N. Filipescu (1807—1854), maior, membru al „Frăției“ și al „Asociației literare“, deputat în Adunarea obștească, în care a ținut un discurs răsunător împotriva concesionării minelor de către Trandafiloff ; dezbaterile care au avut loc în Adunare cu acest prilej și atitudinea luată de C. Filipescu, care „au vorbit ca un înger“, sînt relatate cu amănuntul de N. Bălcescu în scrisoarea către Ion Ghica din [8 februarie 1844] (cf. N. Bălcescu, *Opere*, IV, Buc., 1964, p. 46—48 ; cf. și

scrisorile lui N. Bălcescu către Filipescu, *ibidem*, p. 62—63 și 71—72). Prin călătoria pe care o face în februarie-martie 1845 la Iași și Mînjina, stabilește legătura între tineretul revoluționar muntean și cel moldovean. Vezi scrisorile lui către Ion Ghica în legătură cu călătoria în Moldova, cum și date despre activitatea sa, la Cornelia Bodea, *Lupta românilor pentru unitatea națională 1834—1849*, Buc., 1967, p. 269 și 271—272. Semnificative sînt scrisorile pe care i le scrie C. Negri în martie 1845 și aprilie 1846. Acesta îl sfătuia: „Lucrează, dragul meu Filipescu, din toate puterile dumitale, la întîlnirea plănuită. Nu da înapoi în fața ciudățeniei lucrului și să nu ai în vedere decît bazele solide ale Unirii, pe care, chiar prin această întîlnire, o putem stabili între două mici popoare, care nu trebuie să formeze decît unul singur“ (cf. C. Negri, *Scrieri*, Buc., 1966, p. 259—264). V. Alecsandri, care îl socotește „unul din cei mai frumoși și mai eleganți tineri din societatea Bucureștilor“, l-a evocat în portretul publicat pentru prima dată în *Revista română*, II, iulie 1862, p. 313—314 (cf. V. Alecsandri, *Opere*, IV, p. 345—346, note p. 822). Poetul mai scrisese despre C. Filipescu și în scrisoarea autobiografică adresată lui Ubicini în 1856. Cf. aici p. 252.

³ Diplomația europeană urmărea cu mult interes problemele din Orientul Apropiat, unde echilibrul de forțe politice se schimba prin slăbirea puterii otomane.

⁴ Sora poetului, Catinca, măritată cu C. Rolla, și sora acestuia, Smărăndița, măritată mai tîrziu cu N. Docan.

CĂTRE ZULNIA STURDZA

32

[Hangu, martie-aprilie 1848]

B.A.R., S 47 (9)/LVIII; original.

Bibliografie: V. Alecsandri, *Correspondență*, Buc., 1960, p. 236—238.

¹ Mișcarea revoluționară de la Iași din martie 1848, netemeinic organizată și trădată chiar de conducătorii ei, dar cu

consecințe foarte grave pentru cei care au participat cu bună-credință, a fost ușor înăbușită de domnitorul Mihail Sturdza și fiii săi, Dimitrie și Grigore. Modul în care a fost înșelat în speranțele sale de a se realiza o schimbare în soarta țării l-a deprimat mult pe poet, dar i-a lăsat speranța că, luptând alături de românii din Țara Românească și Transilvania, revoluția va triumfa, iar după înfrângerea și a acestora, a înțeles că este necesară o luptă politică pentru a trezi interesul marilor Puteri asupra soartei românilor, luptă căreia i se dedică în anii de emigrație și pe care o va continua pînă la Unire.

² Frații Răducanu, Lascăr și Dimitrie Rosetti.

³ Familia cneazului Alexandru Cantacuzino.

33

[martie 1848, a. 1850]

B.A.R., S 47 (5)/LVIII ; original.

¹ Scrisoarea pare să fie scrisă din Iași. În lipsa altor elemente de datare credem că ea se plasează înainte de plecarea lui V. Alecsandri, după mișcarea de la Iași din martie 1848 și, în orice caz, înainte de a doua jumătate a anului 1850, cînd Zulnia, căsătorindu-se cu Vasile Sturdza, nu mai este doamna Negri !

CĂTRE LUDOVIC STEEGE

34

Cernăuți, 24 iulie 1848

B.A.R., S. 44(2) / LVIII ; original.

¹ De la Cernăuți, unde V. Alecsandri se găsea de pe la începutul lunii iunie, el nu va mai putea pleca în Țara Românească, de unde veneau știri grave despre înfrîngerea revoluției,

ci va pleca la Paris, unde se afla la 22 septembrie, când este recomandat de diplomatul Billecocq și de filoromânul J. Vailant ca membru în *Société orientale*. Cf. la B.A.R., Arh. V. Alecsandri I₂ Acte 3, diploma din 13 octombrie 1848.

La Paris va lua contact cu ceilalți emigrați politici din Principate și mai cu seamă cu ziaristi francezi, alături de care va duce o intensă campanie prin presă, de propagandă în folosul luptei naționale a românilor. Poetul rămîne aici pînă în decembrie 1849, când este rechemat în țară de vornicul V. Alecsandri. Cf. G. C. Nicolescu, *Viața lui Vasile Alecsandri*, Buc., 1962, p. 160—191.

CĂTRE NICOLAE BĂLCESCU

35

Cernăuți, 25 iulie/6 august 1848

Bibliografie: I. Mușlea, *O scrisoare inedită a lui Alecsandri și C. Negri către Bălcescu* în *Gînd românesc*, V, nr. 11—12, noiembrie-decembrie 1937, p. 558 și 562, la p. 560 facsimil; St. Metes, *Din relațiile și corespondența poetului Gheorghe Sion cu contemporanii săi*, Cluj, 1935, p. 1; G. C. Nicolescu, *Viața lui Vasile Alecsandri*, Buc., 1962, p. 168, reproduce scrisoarea lui Alecsandri, fără citeva rînduri de la urmă; I. Lăcustă, *Scrisori de departe*, în *Magazin istoric*, XII, nr. 6(135), iunie 1978, p. 20—21

¹ Facsimilul publicat nu prezintă și fila pe care a fost scrisă adresa. Aceasta se găsește în notele lui I. Mușlea, *loc. cit.*: *fratelui N. Bălcescu, București*. În aceeași scrisoare scriu și Costache Negri și Lascăr Rosetti, întărind și mai mult dorința de Unire proclamată în scrisoarea lui V. Alecsandri. Moldovenii, înfrinți în încercarea lor revoluționară, își pun toată încrederea în izbînda revoluției din Țara Românească; „mai întîia dorința noastră“, scrie Negri, „este de a ne uni cu voi neapărat și spre acest sfîrșit ce are a ne aduce a forma o țară puternică și cu îndoit viitor, vom lucra...“. Iar Lascăr Rosetti scrie: „și nimic nu dorim mai fierbinte decît unirea soroarelor țări...“

CĂTRE ALECU RUSSO

36

Cernăuți, 26 iulie 1848

Bibliografie: Marie G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui*, 1920—1923, Buc., 1929, p. 199—200.

¹ Pluralul folosit de Alecsandri se explică prin prezența a încă doi prieteni care îi scriu lui Russo în aceeași scrisoare cu poetul, pe paginile doi și trei. Vasile Rosetti, care se amuză de aventura lui și-i dă știri despre retragerea rușilor (cu data Cernăuți, 27 iulie 1848), și Manolache Costache-Epureanu, care îl anunță că îi expediază banii și că a anunțat pe ministrul de Interne din Pesta, pentru a fi eliberat din închisoarea de la Cluj. Cf. și Ion Radu Mircea, *Un pașoptist român în închisorile Vienei*, în *Manuscriptum*, VII, nr. 2(23), 1976, p. 62—80.

CĂTRE O DOAMNĂ DIN PARIS

37

[Paris], 14 oct. 1848

Bibliografie: Nestor Ureche, *O scrisoare a lui Vasile Alecsandri către o doamnă*, în *Propilee literare*, I, nr. 14, octombrie 1926, p. 26, traducere; *32 opere din literatura română. Analize literare...* Activitatea „Societății pentru studiul literaturii române“ a elevilor din clasele VI și VII ale Liceului „Gh. Șincai“ din București 1932—1933. Sub conducerea profesorului I. M. Rașcu, Buc., 1933, p. 40—41. Publicat textul original în limba franceză al scrisorii.

¹ Adolphe Billecocq, avocat, diplomat timp de treizeci de ani, consul francez la București, Constantinopol etc. Criticînd politica lui Guizot, este rechemat din Țara Românească. A scris *Le nostre prigionieri* sau *Le journal de Billecocq*, 2 vol., 1849, Paris, în care relatează pe larg și situația din principate. A activat în „Société orientale“ și la *Revue de l'Orient*. În timpul șederii la

noi în țară a cunoscut și apreciat valoarea poporului român și frumusețile țării, devenind, în străinătate, un apărător al luptei noastre naționale. Împreună cu pictorul francez Michel Bouquet (1807—1888), care fusese în țara noastră între anii 1840—1842, a tipărit un *Album Moldo-Valaque, ou guide politique et pittoresque à travers les Principautés du Danube*, Paris, 1848. În legătură cu scrisoarea de față, scrisese unui „boyard de la Moldavie, à Paris“, pentru a-i da „uné espèce de certificat... ou laisser-passer, qui prouve à tous les miens que votre pays n'est pas un mythe, que, Moldaves ou Valaques, vous existe et que ce n'est pas moi qui vous ai découvert“ („unui boier din Moldova, la Paris“, pentru a-i da „un fel de certificat... sau pașaport, care să dovedească alor mei că țara dumneavoastră nu este un mit, că, moldoveni sau valahi, existați și că nu eu v-am descoperit“). La această cerere V. Alecsandri adresează unei doamne, prietenă a lui Billecocq, o scrisoare spirituală, care evocă frumusețile și năzuințele țării noastre pentru care se pasionase diplomatul francez.

² Plastica exprimare populară a ideii de permanență a încântat pe poet, care a folosit-o, cu adânci înțelesuri, ca etichetă, sub care a fost trimisă la concursul de la Montpellier poezia *Ginta latină*.

CĂTRE ZULNIA STURDZA

38

Paris, 10 noiembrie 1848

B.A.R., S 47 (6)/LVIII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Correspondență*, Buc., 1960, p. 238—240.

¹ Costache Negri.

² Edgar Quinet (1803—1875), scriitor francez, profesor universitar și om politic ; a participat la revoluția de la 1848. Filoromân, a sprijinit mult țările române prin opera sa de propagandă. A fost căsătorit cu Hermiona, fiica lui Gh. Asachi.

CĂTRE ION GHICA

39

Paris, 26 decembrie 1848

B.A.R., ms. rom. 803, f. 19—20 ; original.

Bibliografie : E. Carcolecchi, *Alecsandri și Ion Ghica*, în *Arhiva*, Iași, XVI, nr. 9, septembrie 1905, p. 383—384, fragment în traducere ; V. Alecsandri, *Correspondență*, Buc., 1960, p. 55—57.

¹ Adolphe Billecocq, cf. aici p. 561—562 n. 1.

² Hippolyte Desprez, cf. aici p. 590 n. 1.

³ Spiritul revoluționar și generos francez, manifestat mai cu seamă prin presă, îmbrățișase cu entuziasm soarta poporului român oprimat care încerca să lupte pentru libertatea și independența sa. Intrat în legătură cu câteva mari ziare pariziene, sprijinit de Baligot de Beyne, de Ubicini..., V. Alecsandri s-a luptat să țină la curent presa franceză cu evenimentele din principate și să canalizeze interesul conducătorilor politici spre cauza românească.

⁴ Petre Cazimir (1822—1850), jurist, a studiat la Atena. A fost director al Departamentului Cultelor în Moldova sub domnia lui Grigore Ghica. În memoria acestuia a scris V. Alecsandri *La moartea lui P. Cazimir*.

⁵ Ion Ionescu de la Brad.

CĂTRE ZULNIA STURDZA

40

Constantinopol, 25 aprilie 1849

B.A.R., S 47 (7)/LVIII ; original.

¹ Stabilit la Paris din toamna anului 1848; V. Alecsandri este trimis de emigrația română din Franța în Turcia, pentru a se încerca alcătuirea unui comitet unic al emigrației române cu

cei aflați acolo. Va pleca de la Constantinopol înapoi la Paris prin luna iulie. Cf. aici p. 566 n. 1. Pluralul folosit se explică prin prezența alături de poet a lui C. Negri, care, după o scurtă ședere la Constantinopol, se reîntoarce în Moldova.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

41

Constantinopoli, 12 mai 1849

B.A.R., ms. rom. 3349, f. 3—4; original.

Bibliografie: II. Chendi și E. Carcalechi, *Alecsandri și românii din Bucovina*, în *Voința națională*, XXI, nr. 5873, 16/29 noiembrie 1904, p. 1—2; II. Chendi, *Corespondența lui V. Alecsandri cu bucovinenii*, în *Convorbiri literare*, XL, nr. 6—8, iunie-august 1906, p. 585—587; II. Chendi, *Scrisorile lui V. Alecsandri, II*, în *Tribuna*, Arad, XIII, nr. 231, 24 octombrie-6 noiembrie 1909, p. 1—2; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 55—59.

¹ Alexăndru Hurmuzaki (1823—1871), fiul lui Eudoxiu Hurmuzaki, începătorul colecției de documente Hurmuzaki, și al Elenei Murguleț; frate cu Gheorghe, Constantin, Eudoxiu, Nicolae și Eliza, căsătorită cu Gheorghe Sturdza, și cu Eufrosina, căsătorită cu Petre Petrino. Alexandru a studiat dreptul la Viena și a fost printre românii din Bucovina un însemnat om politic și publicist, care, împreună cu fratele său Gheorghe, au redactat gazeta *Bucovina* și au înființat „Societatea pentru cultura și literatura română în Bucovina”, în mai 1862. A fost membru al Academiei Române.

² Încercarea de roman de moravuri a lui Ion Ghica a fost identificată și publicată de Dim. Păcurariu în Ion Ghica, *Documente literare inedite*, Buc., E.S.P.L.A., 1959, p. VII—XV. Cf. și D. Păcurariu, *Ion Ghica*, Buc., 1965, p. 101—116. Autorul demonstrează, folosindu-se chiar de indicația din această scrisoare a lui V. Alecsandri, că, în adevăr, este vorba de un roman în

genul lui *Jérôme Paturot* al lui L. Reybaud. Manuscrisul acestei încercări de roman îl cerea Ion Ghica, exilat la Constantinopol, lui Gr. Alexandrescu, la care credea că îl lăsase; el figurează astăzi în colecția Cabinetului de manuscrise, de la B.A.R., sub cota 2822, și este *Istoria lui Alecu* și nu *Don Juanii din București*, pe care i l-au atribuit Eug. Carealechi, Gh. Bogdan-Duică și N. Iorga.

³ Generalul rus Grabbe, trimis în misiune extraordinară la Constantinopol, în mai 1849. Discuțiile purtate atunci au dus la un important succes diplomatic pentru Rusia.

⁴ Fabula s-a publicat în *Zimbrul*, nr. 2, 6 iulie 1850, sub inițialele poetului.

12

[Constantinopol, mai 1849]

B.A.R., S 26(1) /LVIII; copie cu caractere chirilice.

Bibliografie: *Bucovina*, nr. 24, 5/17 august 1849, p. 133.

¹ Grigore Romalo (1820 ?—1849) a participat la mișcarea revoluționară de la Iași; arestat și trimis în exil, se îmbolnăvește grav și moare la Constantinopol. V. Alecsandri i-a închinat poezia *La mormintul lui Gr. Romalo*.

² V. Alecsandri se afla la Constantinopol din luna aprilie și va rămâne pînă în luna iulie. Scrisorile sînt redactate într-un stil dramatic, menite să producă impresie, ele fiind destinate în mod special publicării. S-a păstrat dealtfel numai o copie chirilică, pe aceeași filă fiind transcrise ambele scrisori (cf. scrisoarea următoare) și cu prezentarea făcută de redacție și motivarea întîrzierii publicării.

43

[Constantinopol] 31 mai 1849

B.A.R., S 26(2) /LVIII; copie cu caractere chirilice.

Bibliografie: *Bucovina*, nr. 24, 5/17 august 1849, p. 133.

CĂTRE ION GHICA

44

[Constantinopol, iulie 1849]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 128 ; original.

¹ Scrisoarea, fiind adresată lui Ion Ghica la Boyadjykeuy, deducem că a fost scrisă din Constantinopol, unde poetul se afla de la sfârșitul lunii martie 1849 și de unde pleacă la sfârșitul lunii iulie a aceluiași an pentru a se reîntoarce la Paris. V. Alecsandri făcuse această călătorie la Constantinopol și Brusa, în legătură cu încercarea emigranților români de a alege un comitet unic care să susțină în fața marilor Puteri cauza libertății și unirii Principatelor. V. Alecsandri, care se bucura de mult prestigiu, a fost ales în unanimitate în acest comitet. Cf. G. C. Nicolescu, *Viața lui Vasile Alecsandri*, Buc., 1962, p. 182—183.

45

Arles, 9 august 1849

B.A.R., ms. rom. 803, f. 21 ; original.

¹ V. Alecsandri, întorcându-se de la Constantinopol, unde șezuse din martie pînă la sfârșitul lui iulie (cf. supra n. 1), în drum spre Paris se oprește cîteva ore la Arles.

² Marchizul de Bedmar, însurat cu o româncă, Lucia Palladi. Cf. aici p. 569 n. 1.

³ Pipelet (Monsieur), portarul din romanul lui Eugène Sue, *Les mystères de Paris*, personaj care întruchipează tipul popular al portarului (ca și soția sa, portăreasa Mme Pipelet !).

⁴ Cabrion, personaj din același roman, era inamicul supărător al lui Monsieur Pipelet. Numele folosit la plural indică rolul pe care cei doi prieteni l-au jucat pe lîngă acel Dumburgh.

Paris, 11 sept. 1849

B.A.R., ms. rom. 803, f. 23—24 ; original.

Bibliografie : *Luceafărul*, Buda, IV, nr. 11, 1 iunie, p. 231, traducere ; II. Chendi, *Scrisorile lui V. Alecsandri*, II, în *Tribuna*, Arad, XIII, nr. 229, 22 octombrie 1909, p. 2, traducere.

¹ Cf. aici p. 142.

² Revoluția din Ungaria, în care românii își puseseră mare nădejde, fusese înfrântă la 13 august de armatele țariste.

³ Constantin Aristia, autorul *Prințului român*. Cf. aici p. 609 n. 9.

Paris, 12 oct. 1849

B.A.R., ms. rom. 803, f. 25 ; original.

Paris, 17 octombrie 1849

B.A.R., ms. rom. 131, f. 319 ; original.

Bibliografie : N. Bălcescu, *Opere*, IV, Buc., 1934, p. 533—534.

¹ Rîndurile scrise de V. Alecsandri lui Ion Ghica și sem-nate și de fratele său sînt adăugate la scrisoarea lui N. Bălcescu către același, cu data de mai sus, prin care îl anunță că a sosit la Paris folosind minciuna, curajul și diferite deghizări pentru a trece prin Ungaria și Austria.

² Cf. aici p. 147.

Paris, 1 decembrie 1849

B.A.R., ms. rom. 803, f. 27—28 ; original.

Bibliografie : E. Carcalechi, *Alecsandri și Ion Ghica*, în *Arhiva*, Iași, XVI, nr. 9, septembrie 1905, p. 384, fragment în traducere ; V. Alecsandri, *Corespondență*, Buc., 1960, p. 58—60 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică, Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 165—166, traducere.

¹ În urma convenției de la Balta Liman, fusese numit domn în Moldova Grigore Ghica, om cult, cu idei liberale și progresiste, adept al ideii de unire a principatelor, deci perspectivele pentru Moldova erau acum altele, iar vornicul V. Alecsandri socotește că fiul său trebuie să se întoarcă în țară spre a lupta pentru viitorul acesteia.

² V. Alecsandri, plecat la Constantinopol la sfârșitul lui martie 1849, se reîntorsese la Paris în august, Cf. aici p. 566 n. 1.

³ Aceea pe care o considera soția sa era artista franceză Dridri, pe numele ei adevărat Marie-Angélique Chataignez. Poetul i-a dedicat o poezie și încercarea de roman, oarecum autobiografic, *Dridri*. Cf. V. Alecsandri, *Opere*, IV, Buc., 1974, p. 412—435 și note p. 836—839.

⁴ Titlul exact al memoriilor lui Eliade este : *Souvenirs et impressions d'un proscrit*, Paris, 1850, 304 p.

⁵ Poemul lui C. Aristia, ridiculizat de V. Alecsandri. Cf. aici p. 603 n. 9.

⁶ Marin Serghiescu. Cf. aici p. 573 n. 1.

CĂTRE MARCHIZUL DE BEDMAR

50

Iași, 20 ianuarie 1850

Originalul, în arhiva Bedmar de la Paris ; facsimil în posesia editorului, primit de la domnul Mihai D. Sturdza, căruia îi mulțumim pe această cale.

¹ Emanoil-Gaetan-Iosef d'Acuna, marchiz de Bedmar y Escolova, conte de Obedosy Prado y Casafuerte, grande de Spania, a fost căsătorit cu Lucia Palladi, fiica marelui hatman Constantin Palladi, care mai fusese căsătorită cu Nicolae Cantacuzino-Pascanu, ceea ce a determinat pe unii să spună că Bedmar a fost căsătorit cu o Cantacuzino (cf. C. Gane, *Trecute vieți de doamne și domnițe*, III, Buc., Editura ziarului „Universul“, f.a., p. 155, n. 1). Unde și când l-a cunoscut V. Alecsandri pe marchizul de Bedmar, nu ne este cunoscut, știm doar, din chiar spusele petutului, că, întorcându-se el de la Constantinopol, în drum spre Paris, s-a oprit să viziteze orașul Arles împreună cu Bedmar (cf. aici p. 566 n. 1). V. Alecsandri s-a reîntâlnit în anul 1853, la Madrid, cu marchizul de Bedmar, cu ocazia călătoriei sale în Africa și Spania. Cf. V. Alecsandri, *Prosper Mérimée*, în *Opere*, IV, Buc., 1974, p. 374; G. C. Nicolescu, *Viața lui Vasile Alecsandri*, Buc., 1962, p. 226.

² Pentru motivele care au determinat plecarea grabnică a lui V. Alecsandri din Paris, vezi aici scrisoarea acestuia către Ion Ghica, din 1 decembrie 1849.

³ Eaux-bonnes, localitate cu ape termale din Basse-Pyrénées, Franța.

CĂTRE ALEX. G. GOLESCU-ARĂPILA

51

Iași, [30] aprilie [s.v.] 1850

B.C.S., Arh. Kogălniceanu LXXXV, doc. 3; original perforat în carantină.

¹ Scrisoarea poartă pe verso ștampila poștei din Iași cu data de 15 mai [s.n.], deci s-ar putea ca ea să fi fost scrisă pe la 30 aprilie [s.v.], dată care se potrivește și cu cea de 17 [s.n.] la care i-a scris Golescu lui V. Alecsandri pentru a-i cere acești bani. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 218—221.

² Scrisoare scrisă pe un ton care dovedea o stare de deprimare, motivează cererea de bani „avînd în vedere o datorie cu

caracter superior“ și se adresează de preferință lui V. Alecsandri după o mai veche înțelegere a lor de la Paris și socotind că dintre toți, poetul avea situația materială cea mai bună. Scopul pentru care se dusesese la Viena privea lupta lor comună: „Este grabnică nevoie să ne vedem“. Goleșcu nu era unicul emigrat care avea nevoie de ajutorul material al poetului, așa au procedat și D. Bolintineanu și N. Bălcescu.

CĂTRE ION GHICA

52

Iași, iunie 1850

B.A.R., ms. rom. 803, f. 29—30 ; original.

Bibliografie: N. Petrașcu, *De la cei ce nu mai sînt*, în *Literatură și artă română*, I, 1897, p. 541—543, traducere.

¹ „Căuzaș“ se spunea la 1848 celor care luptau pentru cauza națională.

² Henri Ehrlich (1822—1899), muzicolog, pianist, a fost profesor la Conservatorul din Berlin. Cf. *Le Minestrel*, Journal du Monde Musical, LXVI, 1900, p. 7. Albumul despre care scrie V. Alecsandri este: *Airs nationaux roumains transcrits pour piano* par Henri, Viena, 1850. Prefața albumului a încântat pe V. Alecsandri care o reproduce în articolul său, *Melodiile românești în România literară*, I, nr. 9, 27 februarie 1855, p. 110—113, reprodus în *Convorbiri literare*, LXV, mai-iulie 1932, p. 404—414; în acest articol îl numește pe Ehrlich „un om competent și nepărtinitor, un pianist de mare talent ce au petrecut cîțiva ani printre noi, dl. Henri Ehrlich“, iar în *Poezii populare ale românilor*, Buc., 1866, p. 223, îl amintește ca pe: „un călător străn, muzic de mare talent“. Cf. și G. Breazu, *Culegerea melodiilor populare*, în *Mélos*, Craiova, [1941], p. 379—398; *id.*, *Pagini din istoria muzicii românești*, Buc., Editura Muzicală, 1936—1970, 2 volume; I, p. 234—256.

³ Carol Miculi, cf. aici p. 592—593 n. 6.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

53

[Iași, 30 iunie/12 iulie 1850]

B.A.R., ms. rom. 3349, f. 6—9, original cu caractere chirilice.

Bibliografie : Il. Chendi și E. Carcalechi, *Alecsandri și românii din Bucovina*, în *Voința națională*, XXI, nr. 5873, noiembrie 16/29 1904, p. 1 ; Il. Chendi, *Correspondența lui V. Alecsandri cu bucovinenii*, în *Convorbiri literare*, XL, nr. 6—8, iunie-august, 1906, p. 587—588 ; *Tribuna*, Arad, XIII, nr. 232, 25 octombrie 1909, p. 9 ; Marta Anineanu, *Catalogul corespondenței lui Vasile Alecsandri*, Buc., 1957, p. [587] facsimil ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, planșă, facsimil.

¹ Ștampila poștei din Iași poartă data „12 iulie“ stil nou, deci 30 iunie stil vechi, iar ștampila poștei din Cernăuți poartă data „14 iulie“ stil nou, adică diferență de două zile, timp obișnuit pentru ajungerea unei scrisori între cele două orașe.

² Anexate la scrisoare două file cu *Hora din Transilvania* și *Hora din Bucovina*.

³ *Bujor* s-a publicat în *Bucovina*, 31 iulie 1850, p. 173.

CĂTRE ION GHICA

54

Iași, 3 oct. 1850

B.A.R., ms. rom. 803, f. 31—32 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Correspondență*, Buc., 1960, f. 60—63 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 167, fragment în traducere.

¹ Noguèz, ziarist francez, directorul gazetei *Journal de Constantinople*.

² Vasile Ghica, agă, ispravnic de Vaslui în 1840, pîrcălab de Covurlui în 1841, ministru de Finanțe în 1853, logofăt și ministru al Afacerilor Interne în 1857.

³ Prin convenția de la Balta Liman, din 1849, dintre Turcia și Rusia, aceasta își păstra dreptul de control în principate, de aceea cenzura la punctul de intrare în Moldova, Galați, se făcea de autoritățile moldovenesti, dar și de cele țariste, care, temîndu-se de creșterea spiritului revoluționar, de ideile de libertate și unire care începeau să prindă forță, găsea pretexte de condamnare pentru fapte uneori minore. Din păcate nu ni s-a păstrat scrisoarea lui Ion Ghica pentru a ne da seama de gravitatea ei, dar prin însăși faptul că pînă la urmă ea ajunge în mîinile destinatarului, împreună și cu proiectul de instrucție publică, se pare că conținutul ei nu era prea grav.

⁴ Grigore Cuza (1800—1862), spătar, frate cu postelnicul Ioan Cuza, tatăl domnitorului. A fost ispravnic de Vaslui și Fălciu, a participat la mișcarea de la 1848. În timpul domniei lui Grigore Ghica a fost ministru al Departamentului bisericesc al Instrucției Publice; în acest timp s-a făcut legea învățămîntului. A luat parte la realizarea Unirii. Din scrisoarea poetului către Ion Ghica, din 29 octombrie 1850, rezultă totuși că articolul nu a fost dat. Cf. aici p. 166—168.

⁵ Glumă amintind de cunoscutul epitaf al poetului francez Alexis Piron (1689—1773), compus cînd Ludovic al XV-lea nu a vrut să ratifice alegerea sa la Academia Franceză :

„Ci-gît Piron, qui ne fut rien,
Pas même académicien“.

⁶ La 16 martie 1851, Dim. Bolintineanu îi scrie lui V. Alecsandri spre a-i mulțumi pentru „o scrisoare grasă“ și rotundă, cum poate fi de grasă și de rotundă suma de patru sute de franci“, pe care va încerca să i-o „întoarcă“ sau, „ca și mai mult să te mulțumesc a-i întrebuița într-o faptă bună sau în folosul patriei“... Din aluzia lui V. Alecsandri, Bolintineanu trebuia să vină la Pesta pentru o chestiune cunoscută de ei, care probabil ținea de activitatea politică a emigraților. Scrisoarea lui Bolintineanu continuă cu aprecieri asupra poeziilor poetului moldovean și cu poezia : „*Versuri adresate ție, amicul meu Vasile Alecsandri*“ într-o versiune necunoscută poeziilor publicate ale lui Bolintineanu. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 135—138.

Theodor Codrescu (1819—?), publicist, editor. A fost profesor la Academia Mihăileană și secretar al domnitorului Grigore Ghica. A editat colecția de documente *Uricariu* și a înființat tipografia „Buciumul“. A fost membru al Academiei Române.

⁸ Henri Ehrlich. Cf. aici p. 570 n. 2.

Iași, 29 octombrie 1850

B.A.R., ms. rom. 803, f. 33—34 ; original.

¹ Marin Serghiescu, zis Naționalul (?—1872), a lucrat la Visterie. A luat parte la mișcarea revoluționară din 1840, fiind apoi închis cu N. Bălcescu și alții pînă la 1843 ; a participat activ la revoluția din 1848 după înfrîngerea căreia a fost exilat la Constantinopol și Brusa, unde a continuat să colaboreze cu Ion Ghica. După Unire a fost revizor în Ministerul Afacerilor Interne și administrator al palatului Cotroceni.

² Este vorba despre scrisoarea lui Ion Ghica, asupra căreia cenzura din Galați montase o întreagă suspiciune de complot. Cf. aici p. 162—164.

³ Deși în scrisoarea din 3 octombrie, V. Alecsandri afirmase că dăduse articolul lui Ghica despre instrucția publică lui Grigore Cuza, aici se afirmă că neîncrederea în actualul director al Instrucțiunii Publice îl împiedicase să îl dea.

⁴ Petre Cazimir.

⁵ Cîntec comic francez care l-a făcut popular pe regele Dagobert mai mult decît merita. Creat nu se știe cînd și adăugîndu-i-se mereu alte strofe cu semnificații politice, el pare totuși să fi fost compus pe la începutul secolului XVIII. Versurile, în care confident al regelui pentru toate necazurile pe care le întîmpină este Saint Eloi, încep astfel :

„Le bon roi Dagobert
Avait sa culotte à l'envers“...

⁶ Henri Ehrlich. Cf. 570 n. 2.

Cernăuți, nov. 1850

B.A.R., ms. rom. 803, f. 35 ; original.

Bibliografie : Il. Chendi și E. Carcalechi, *Alecsandri și românii din Bucovina*, în *Viața națională*, XXI, nr. 5873, noiembrie 16/29, 1904, p. 2, fragment în traducere.

¹ Cf. aici p. 162—164 întâmplările provocate de cenzurarea unei scrisori a lui Ion Ghica către poet, la carantina de la Galați.

² *Bucovina* a apărut de la 4 octombrie 1848 pînă la 20 septembrie 1850.

CĂTRE COSTACHE NEGRI

57

Iași, februarie 1851

B.A.R., S 93(1)/LVIII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Correspondență*, Buc., 1930, p. 187—189 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 284—286, traducere.

¹ Datele extreme ale poeziilor asupra cărora poetul păstrase toată discreția, ele nefiind cunoscute nici lui Costache Negri, sînt datele perioadei marelui iubiri pentru Elena Negri. Poezia intitulată chiar *8 martie* fusese scrisă în anul 1845 la moșia Blînzi, de lângă Tecuci, proprietatea Elenei Negri, iar mai 1847 este data sfîrșitului dureros al acesteia.

² V. Alecsandri a transcris cu migală, într-un album, cu caractere chirilice, poeziile scrise de el pînă atunci și l-a dedicat : „*Lui C. Negri, V. Alecsandri*“. Albumul figurează în colecțiile Cabinetului de manuscrise al B.A.R. sub cota : ms. rom. 1497 și

a fost dăruit Academiei Române de către Alexandru Davila, prin scrisoarea din 1898 decembrie 30, Buc. (cf. Arhiva Academiei Române, 1897, A—8, p. 76—77). Davila prezintă manuscrisul și dă lămurirea că el a fost adus de la Paris, într-o ladă cu hîrtii, din timpul pribegiei lui Nicolae Golescu și a fost păstrat de ultima descendentă a Goleștilor, Felicia Racoviță.

³ Această afirmație că Iancu ar fi fost atașat de ambasadă la Paris, probabil ambasada turcă, este un detaliu necunoscut în biografia fratelui poetului.

⁴ Ion Bălăceanu se căsătorise cu Angéline Bonfils (1832—1922).

⁵ Catacazi, familie înrudită cu Costachi Negri.

⁶ Zulnia Sturdza, una din surorile lui Costache Negri. Cf. aici p. 553 n. 1.

⁷ Catinca Negri (1810—1903), sora lui Costachi Negri. Căsătorită cu Vasile Rosetti-Pribagul, de care s-a despărțit curînd; a avut o fiică, Smărăndița, căsătorită cu Mihail Jora (1823—1900), membru în Divanul ad-hoc, ministru al Afacerilor Străine sub Cuza.

B.A.R., S 33(2)/LVIII; original.

¹ *România viitoare* era în adevăr un periodic scos de emigrația română din Paris, din a cărui redacție făceau parte: Const. și N. Bălcescu, Dim. Brătianu, C. G. Florescu, St. și N. Golescu, G. Magheru, V. Mălinescu, Alex. Paleologu, C. A. Rosetti și I. Voinescu. Revista a apărut în 20 septembrie 1850. Aici s-a publicat în versiunea lui N. Bălcescu *Cîntarea României*. Cf. aici p. 579—580 n. 4.

² Cf. aici p. 574—575 n. 2. albumul de poezii dedicate lui C. Negri.

CATRE ALEX. G. GOLESCU-ARĂPILA

59

Iași, martie 1851

B.C.S. Arh. Kogălniceanu, LXXXV, doc. 3; original perforat în carantină.

¹ A. G. Golescu-Arăpila îi transmisese propunerea istoricului francez filoromân Jules Michelet și a lui Alfred Dumesnil de a alcătui o antologie a poeziei populare românești în limba franceză. C. A. Rosetti fusese acela care dezvăluise lui Dumesnil frumusețea poeziei populare românești și tot el este cel care a tradus pentru acesta și pentru Michelet unele poezii în limba franceză, pe care le reclamă acum V. Alecsandri. Pentru pașoptiști poezia populară fusese un mijloc de propagandă pentru a sublinia valoarea unui popor prin valoarea artei sale. Poezii populare traduse de C. A. Rosetti, Dim. Brătianu, Alex. Odobescu se găsesc în arhivele personale ale lui Jules Michelet aflate la Bibliothéque historique de la ville de Paris. Cf. Marin Bucur, *Inceputurile unei antologii în limba franceză, o preocupare a pașoptiștilor români în exil, în Manuscriptum*, I, 1970, p. 131—138.

² Alfred Dumesnil (1821—1894), profesor, ginerele lui Jules Michelet. A urmat lui Edgard Quinet la catedra universitară. A avut relații cu emigrații români, în special cu C. A. Rosetti și Brătienii. Cf. Marin Bucur, *Documente inedite din arhivele franceze privitoare la români în secolul al XIX-lea*, vol. I., Buc., Editura Academiei R.S.R., 1969.

³ C. A. Rosetti.

CATRE ION GHICA

60

Iași, martie 1851

B.A.R., ms. rom. 803, f. 37; original.

¹ Cf. aici p. 162—164 întâmplările provocate de cenzurarea unei scrisori a lui Ion Ghica către poet, la carantina de la Galați.

Mai 1851, Iași

B.A.R., ms. rom. 803, f. 39 ; original.

CATRE NICOLAE BĂLCESCU

Paris, oct. 1851

B.A.R., ms. rom. 803, f. 41—42 ; original.

Bibliografie : O. Densusianu, *Trei scrisori*, în *Noua revistă română*, III, nr. 31, 1 aprilie 1901, p. 303—304 ; II. Chendi, *Scrisorile lui V. Alecsandri*, II, în *Tribuna*, Arad, XIII, nr. 232, 25 octombrie 1909, p. 9 ; P. Haneș, *O prietenie înălțătoare, Vasile Alecsandri și N. Bălcescu* în *Noua revistă română*, XV, nr. 6, 12 ianuarie 1914, p. 76 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 59—61.

¹ Bălcescu hotărîse să se stabilească în Hyères, departamentul Var, în apropiere de Toulon, unde va rămîne de la mijlocul lui octombrie 1851 pînă la finele lui aprilie 1852. În acest răs-timp, starea sănătății sale se agravează. La 7 octombrie 1851 îi scria lui Ion Ghica : „...dar apoi știi, poate, că am fost tot bo'nav și destul de rău. Vărsături dese de singe m-au siăbit cu totul, deosebit de tuse, ce tot mereu crește. Sănătatea mea s-a dus cu totul și nu cred că o mai redobîdesc“. Cf. N. Bălcescu *Opere*, IV, Buc., 1964, p. 380.

² Maria Cantacuzino, fiica logofătului Nicolae Canta, din ramura moldoveană a Cantacuzinilor, scoboritoare din spătarul muntean Drăghici Cantacuzino, din secolul XVII. Mama sa era Pulheria Sturdza. Căsătorită cu Gh. Stratulat (1835), de care s-a despărțit curînd, s-a recăsătorit cu cneazul Alexandru Cantacuzino (1839). Din anul 1850 se stabilește definitiv în Franța,

trăind despărțită de cneaz pînă la moartea acestuia, survenită în 1884 la Atena. La Paris a fost inspiratoarea și prietena pictorului Th. Chassériau și apoi a pictorului Puvis de Chavannes, cu care se căsătorește la bătrînețe, în anul 1896. I-a servit acestuia de model pentru la Sainte Geneviève, veghind asupra Parisului, din fresca de la Panthéon. În țară a rămas cunoscută pentru prietenia și devotamentul arătate lui N. Bălcescu, cum și pentru prietenia sa cu V. Alecsandri și Iòn Ghica. Se bănuiește că ea ar putea fi Mărgărita. În 1852, poetul i-a închinat poezia *Mărioară Florioara*. Cf. și El. Rădulescu-Pogoneanu, *Maria Cantacuzino*, în *Convorbiri literare*, LXXVI, nr. 1, ianuarie 1943, p. 49—62. După cum scrie V. Alecsandri lui Bălcescu, ea trebuia să sosească la Hyères pe la 15 decembrie; alarmată de starea în care îl găsește pe Bălcescu, la 22 decembrie ea scrie lui A. G. Golescu pentru a-l informa și a-l ruga să vină și el acolo spre a susține moralul bolnavului, speriat de hemoptizii; doctorul nu da nici o speranță (cf. N. Bălcescu, *Opere*, IV, Buc., 1964, p. 587). A. G. Golescu sosește la Hyères la 21 ianuarie 1852, din scrisorile sale apare starea gravă a lui Bălcescu. (Cf. G. Fotino, *Boierii Golești*, III, Buc., 1939, p. 267 și următoarele). Mai tîrziu, Maria Cantacuzino i-a scris lui V. Alecsandri o scrisoare în care evocă personalitatea lui Bălcescu și dramaticul timp în care l-a veghiat la Hyères. Cf. N. Bălcescu, *Opere*, IV, Buc., 1964, p. 588—589; V. Alecsandri, *Opere*, IV, Buc., 1974, p. 343—344.

63

Paris, 25 oct. 1851

B.A.R., ms. rom. 803, f. 43—44; original.

Bibliografie: N. Petrașcu, *V. Alecsandri. Studiu critic*, Buc., 1894, p. 65—66, fragment; Ó. Densusianu, *Trei scrisori*, în *Noua revistă română*, III, nr. 31, 1 aprilie 1901, p. 304; Il. Chendi, *Scrisorile lui V. Alecsandri II*, în *Tribuna*, Arad, XIII, nr. 232, 25 octombrie 1909, p. 7; P. Haneș, *O prietenie înălțătoare*, *Vasile Alecsandri și N. Bălcescu*, în *Noua revistă română*, XV, nr. 6, 12 ianuarie 1914, p. 76.

¹ Sevastița Bălcescu (1818—1883), sora mai mare a lui N. Bălcescu, care l-a îngrijit cu devotament.

² Zinca Bălcescu (1792 ?—1862), mama lui N. Bălcescu.

³ Jurnalul proiectat era revista *România literară*. Cf. aici p. 582, n. 1.

⁴ Acest pasaj despre *Cîntarea României* face, indirect, începutul afirmațiilor lui V. Alecsandri despre paternitatea cunoscutului poem.

Controversa literară-istorică asupra acestui fapt a depășit durata unui secol și a fost reactualizată de curînd prin interesanta comunicare a Cornелиei Bodea, publicată în *Revista de istorie*, t. 32, 1979, nr. 9, p. 1691—1706, *Cîntarea României în dublă versiune tipografică la 1850. Paris și Sibiu*. Nu este cazul să reluăm datele acestei controversse susținute de valoroși istorici literari, lingviști, istorici. Amintim doar că V. Alecsandri, în șapte scrisori din anii 1851, 1863, 1868, 1877, 1881 și 1886, către Bălcescu, Odobescu, A. Hurmuzaki, Paulina Spiro Paul, B. Florescu și Ion Ghica, a afirmat paternitatea lui Al. Russo. În scrisoarea de față, elementul nou pe care îl relevăm este că numele călugărului, pe care, prin bună înțelegere cu Bălcescu, îl inventaseră ca autor al poemului este N. Rusu și nu A. Rusu, cum a fost citit greșit — fiind scris cu caractere chirilice — de către cei care au publicat această scrisoare. Această îmbinare a inițialei prenumelui lui Bălcescu cu numele lui Rusu (= Russo!) nu pare să fi fost chiar întîmplătoare, ea pare chiar mai grăitoare decît dacă inițiala ar fi fost A. În introducerea din *România viitoare*, Bălcescu nu pomeneste numele călugărului, ci numai romantica împrejurare a descoperirii manuscrisului. Autoritatea textului tipărit s-a impus, perpetuînd numele celui care l-a dat la iveală pentru prima dată. Retipărirea poemului peste aproape cinci ani, în *România literară*, de data aceasta sub numele lui A. Russo, nu a mai putut avea același răsunset, momentu istoric fiind cu totul altul, era o evocare și o simplă restituire literară.

Existența unui manuscris al lui Bălcescu, necunoscut, dar văzut de Ion Ghica, este explicabilă, căci doar după acest manuscris s-a publicat în *România viitoare*. Existența unui manuscris al lui Russo, aflat în posesia lui V. Alecsandri și dăruit

Paulinei Spiro Paul, este de asemenea explicabilă căci după el s-a publicat textul din *România literară*. Fragmentul de manuscris din traducerea în limba franceză (găsit între hîrtille lui Jules Michelet de la Bibliothèque historique), făcută după textul din *România viitoare*, este neîndoielnic al lui Odobescu (cf. N. Ursu, *Cui aparține traducerea franceză a Cîntării României*, în *Cronica*, IV, nr. 15(166), 12 aprilie 1969). Această traducere este făcută însă la Paris între datele decembrie 1850—iulie 1853, probabil fără altă sursă decît aceea a revistei românești, și exact pentru același scop de propagandă — de data aceasta printre străini — pentru care trebuia să servească și traducerile din poezia populară română făcute de C. A. Rosetti, Dim. Brătianu și Odobescu tot pentru Jules Michelet (cf. aici p. 576, n. 1,2). Odobescu, care cunoștea de la V. Alecsandri „taina literară“, republică poemul în N. Bălcescu, *Istoria românilor sub Mihai-Vodă Viteazul*, Buc., 1878, p. 545—581, pentru că „ea a luat forma ei românească și expresivă sub pana lui N. Bălcescu“, dar aici este sigur că Odobescu o face, după atîția ani, tot ca propagandă. Alcătuirea sumarului o dovedește, iar motivarea din scrisoarea către Gh. Bariț, din 22 septembrie/4 octombrie 1877, că a publicat împreună cu *Istoria lui Mihai*, „alte opere ale Bălcescului care au legătură cu cele spuse în opera cea mare și totdeodată au și o însemnătate specială în momentele de față (sublinierea edit.), o întărește. Și mai departe: „Dar acum îmi stă la inimă a ști cum să facem ca ea să pătrundă și dincolo de munți“. Deci Odobescu se folosea de aceleași arme de care se folosise Bălcescu, la școala căruia se formase în tinerețea sa la Paris. Importanta descoperire a Cornелиei Bodea că: odată cu apariția *Cîntării României* în revista românească de la Paris, N. Bălcescu a publicat același text la Sibiu sub formă de broșură, prin mijlocirea lui Ion Brătianu, pe care au încercat să o răspîndească printre toți românii, este încă o dovadă a rolului „istoric al eposului“... un text agitatoric, un manifest, o chemare de veacuri și o incitare la revoluție pentru unitatea și independența națională“... (Cf. Cornelia Bodea, *op. cit.*).

Și, revenind la numele călugărului N. Rusu, oare această îmbinare din numele celor doi presupuși, în egală măsură, ca autori ai *Cîntării României* poate duce ea la o reconciliere?

⁵ Noémi Guillard, fiica unui doctor.

CĂTRE ION GHICA

64

Paris, 27 octombrie 1851

B.A.R., ms. rom. 803, f. 45 ; original.

Bibliografie : I. Ghica, *Scrisori*, vol. IV, [Buc.], p. 8—9, fragment în traducere ; V. Alecsandri, *Correspondență*, Buc., 1960, p. 63—64 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 168.

¹ V. Alecsandri fusese la Londra, împreună cu fratele său, pentru a vizita marea Expoziție din anul 1851. Cf. Eric D. Tappe, *Alecsandri and the English, Revues des études roumaines, II*, Paris, 1954, p., 153—168.

² Foaja proiectată era revista *România literară*, Cf. aici p. 582, n. 1.

³ Noémi Guillard. Cf. aici p. 186.

⁴ Cf. aici p. 577, n. 1.

CĂTRE NICOLAE BĂLCESCU

65

Iași, april 1852

B.A.R., ms. rom. 803, f. 46—47 ; original.

Bibliografie : N. Petrașcu, V. Alecsandri, *Studiu critic*, Buc., 1894, p. 66, fragment ; O. Densusianu, *Trei scrisori*, în *Noua revistă română*, III, nr. 31, 1 aprilie 1901, p. 304—305 ; Il. Chendi, *Scrisorile lui V. Alecsandri*, II, în *Tribuna*, Arad, XIII, nr. 234, 29 octombrie 1909, p. 7 ; P. Haneș, *O prietenie înălțătoare. Vasile Alecsandri și N. Bălcescu*, în *Noua revistă română*, XV, nr. 6, 1 ianuarie 1914, p. 76—77 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 1852.

¹ „Nenorocitul jurnal“ era *România literară* a cărei apariție era gata să se realizeze în februarie 1852, când primește autorizația oficială (cf. Arh. St. Iași, fond Secretariatul de Stat, Tr. 1764, op. 2013/1754, f. 1—2: dosarul, „dumisale spătarului V. Alecsandri pentru publicația unor frasure de *România literară* cu totul străină politicii“, 4 ianuarie 1852). Revista este însă suspendată de la primul număr din pricina unui articol al lui Bălcescu, *Răzvan-Vodă*, în care vorbește și despre originea țigănească a acestuia (cf. B.A.R., *România literară*, 1852, nr. 1; un fragment facsimilat). Proiectul revistei literare va fi reluat în 1854. Cf. V. Alecsandri, *Opere complete, Proza*, Buc., Socec, 1876, p. 558; Nestor Camariano, *Primul număr al „României literare“, din 1852, a lui Vasile Alecsandri*, în *Revista Fundațiilor*, VII, nr. 10, octombrie 1940, p. 132—147.

² Partea a doua a *Baladelor* a apărut la Iași în 1853.

³ V. Alecsandri își precizează aici sistemul său de lucru în culegerile de poezie populară: căutarea textului original și „îndreptarea“ lui.

⁴ N. Bălcescu încerca să vină la Constantinopol și în țară pentru a-și vedea familia și chiar cu speranța că ar putea să i se îngăduie să petreacă vara în Moldova, în Țara Românească intrarea fiindu-i cu totul oprită. Întâlnirea dintre acesta și V. Alecsandri, la Galați, așa cum o istorisește poetul în 1876, este îndoielnică sau a avut loc în alte împrejurări decât cele relatate de acesta, Maria Cantacuzino, care urma, după dorința lui Bălcescu, să-l însoțească în această călătorie, nu o face și se reîntoarce la Paris. Pentru perioada din noiembrie 1851 și stabilirea lui Bălcescu la Palermo, cum și despre călătoria spre țară, de văzut scrisorile adresate de Bălcescu lui Ion Ghica și interesantele note și comentarii ale profesorului Gh. Zane din N. Bălcescu, *Opere*, IV, Buc., 1964, p. 386—393 și 584—592.

⁵ Elena Negri își petrecuse ultimele zile bolnavă la Palermo, înconjurată de N. Bălcescu și V. Alecsandri. Se pare că poetul, care păstra multă discreție asupra sentimentelor sale, i-a scris totuși lui Bălcescu scrisori, care din nefericire nu s-au păstrat, în care îi împărtășea marea sa durere. Bălcescu, scriindu-i de la Paris la 1 octombrie, amintește de scrisoarea primită de la poet în iulie: „Scrisoarea aceasta m-a făcut tare să sufer. Am suferit de durerea ta ca și de a mea... Știam și știu că rana unei asemenea pierderi este adâncă și înveninată și nu se poate lesne vindeca. Crez însă că n-ar trebui să ne lăsăm biruiți de

durere, dar păstrînd necurmat în noi doi aducerea-aminte a prietenii ce' plîngem să căutăm a ne purta bărbătește, a trăi astfel cum ea ar fi de față a ne privi. Eu crez că pre o ființă de rînd este iertat a o regreta ca oamenii de rînd, iar pe Elena Negri s-o regretăm hrînindu-ne de spiritul ce a însuflat, făcînd fapte mărețe și lăudate, după inima sa." Cf. N. Bălcescu, *Opere*, IV, Buc., 1964, p. 78—79.

CĂTRE ION GHICA

66

[Iași, iulie 1852]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 156—157 ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondență*, Buc., 1960, p. 65—67 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 169—170, traducere.

¹ Prima parte a *Baladelor* apăruse în aprilie 1852, iar *Repertoriul dramatic* în toamna aceluiași an, deci scrisoarea putea fi scrisă prin luna iulie, așa cum bănuia și poetul, iar Ion Ghica avusese timpul necesar să primească *Baladele* și să-i transmită aprecierile sale. *Repertoriul* i-l va trimite prin septembrie, dacă nu cumva cu o lună mai tîrziu.

² Ajuns la Paris, publică volumul *Doine și lăcrimioare*, în 1853, la tipografia De Soye et Bouchet.

CĂTRE NICOLAE BĂLCESCU

67

Paris, 1 decembrie [s.n.] 1852

Bibliografie : N. Iorga, *Ultimele scrisori din țară către N. Bălcescu în Analele Acad. Rom.*, Mem. ist., S. III, VII (1927), p. 12.

¹ Maria Cantacuzino. Cf. aici p. 577—578, n. 2.

Paris, 19 dec. 1852

B.A.R., ms. rom. 803, f. 48—49 ; original.

Bibliografie : E. Carcalechi, *Alecsandri și Ion Ghica*, în *Arhiva*, Iași, XVI, nr. 9, septembrie 1905, p. 384—385, fragment în traducere ; V. Alecsandri, *Correspondență*, Buc., 1960, p. 67—70 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 170—171, traducere.

¹ Aluzie la întâmplările provocate de cenzurarea la carantina de la Galați a unei scrisori a lui Ion Ghica către poet. Cf. aici p. 162—164.

² Hirtia scrisorii este de culoarea ivoriului.

³ V. Alecsandri a izbutit să trimită și lui N. Bălcescu, și lui Ion Ghica câteva exemplare din revista sa, *România literară*, suprimată de la primul număr. Scurta durată a revistei sale este exprimată în glumă prin fragmentul unui vers din poezia lui Malherbe, *Vers à Du Perier pour la mort de sa fille* :

„Et, rose, elle a vécu ce que vivent les roses,
L'espace d'un matin.“

⁴ Cf. aici și scrisoarea din [iulie 1852] p. 190—192.

⁵ Bolliac prelucrase legenda lui Manole într-o poezie intitulată *Meșterul Manole*. Cf. Cezar Bolliac, *Opere*, I., Buc., E.S.P.L.A. 1956, p. 349—353.

⁶ În adevăr, Ion Ghica făcuse un proiect, în noiembrie 1849, pentru crearea la Constantinopol a unui jurnal redactat în toate limbile vorbite în Imperiul Otoman și un alt proiect, în 1851, pentru un jurnal valah tot acolo. Cf. B.A.R., Arh. Ion Ghica, I, ms. 2.

⁷ Bolintineanu, aflat la Paris din 1848, încercase să se întoarcă în țară pe la Rusciuc, dar, neizbutind, pleacă prin Bulgaria la Constantinopol, unde era și Ion Ghica.

Paris, 22 martie 1853

B.A.R., ms. rom. 803, f. 50 ; original.

¹ Convenția de la Balta Liman dintre ruși și turci din mai 1849.

² Cf. aici p. 136—138 informațiile pe care le transmitea atunci V. Alecsandri lui Alex. Hurmuzaki.

³ Jacques Aupick (1789—1857), general, ambasador la Constantinopol și Londra. Tatăl vitreg al lui Baudelaire.

[Paris, p. 22 martie 1853]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 155 ; original.

¹ Cum în scrisoarea din 22 martie 1853 scrisese lui Ion Ghica că i-a făcut comisionul la doamna Roger, rezultă că aceasta este scrisă cîndva după această dată.

² Informațiile și memoriile primite de la Ghica erau folosite de V. Alecsandri pentru informarea presei pariziene și a propagandei pentru situația principatelor.

CĂTRE BIBLIOTECA BRITISH MUSEUM

Paris, 28 martie 1853

Biblioteca British Museum ; original.

B.A.R., achiziții 61/1979 ; facsimil.

Bibliografie : Eric Tappe, *Vasile Alecsandri la British Museum*, în *Manuscriptum*, nr. 2(11) 1973, p. 157—158.

¹ Volumul de balade, aflat în posesia bibliotecii, are pe a doua pagină de titlu dedicația lui Alecsandri: „Pour la Bibliothèque British Museum“. Cf. note Eric Tappe, *loc. cit.*

² Scrisoarea însoțește volumul de teatru dăruit bibliotecii engleze cu dedicația: „Au Musée Britanique de Londres, V. Alecsandri“. Poetul are grija să trimită și o traducere în limba franceză a titlului volumului și o transcriere (autografe) a cuprinsului (*Scara*), măsură necesară, volumul fiind imprimat cu caractere chirilice.

³ Poate J. W. Parker (1792—1870) sau fiul său J. W. Parker (1820—1860), care au fost coproprietari ca editori și librari. Cf. note Eric Tappe, *loc. cit.*

⁴ Cf. Sanda Diaconescu, *Ecoul operei lui V. Alecsandri în străinătate*, în *Arhiva românească*, t. X, 1945—1946, p. 421—425, unde se publică scrisori de mulțumire, dintre anii 1852—1855, pentru primirea poeziilor și teatrului, din partea bibliotecilor din Paris, Viena, Madrid și Londra. De la British Museum sînt trei scrisori de mulțumire pentru *Balade I, Teatru și Doine*, p. 422—423.

⁵ Pe versoul scrisorii este o notă scrisă cu creionul, apoi tăiată „d-lui Prevost, spre catalogare, C. K. Patamore“. Coventry Patamore a făcut parte din conducerea Bibliotecii de la 1846 la 1862. Scrisoarea lui V. Alecsandri poartă deci adnotarea autografă a unui remarcabil poet englez al timpului. Cf. note Eric Tappe, *loc. cit.*

CATRE ION GHICA

72

Paris, 1 aprilie 1853

B.A.R., ms. rom, 803, f. 51; original.

¹ *Dernière occupation des Principautés Danubiennes*, Paris, 1853, 176 p., sub pseudonimul „Chainoi“.

² Soltenhof de Sefels, secretar al ambasadei otomane din Paris, avea legături cu Ion Ghica și alți emigrați. După cum se

înțelege din scrisoarea lui V. Alecsandri, a colaborat serios la tipărirea lucrării lui Ghica.

³ *Doine și lacrimioare.*

73

Madrid, 18 noiembrie 1853

B.A.R., ms. rom. 803, f. 53—54 ; original.

¹ Incepuse războiul Crimeii.

² Călătoria în Africa va fi scrisă mai târziu și publicată în mai multe părți, la răstimpuri mari. Textul, tot neterminat, s-a publicat abia în volumul de *Proză* din 1876, p. 285—428 (cf. V. Alecsandri, *Opere*, IV, Buc., 1974, 194—290 și note p. 756—758). Călătoria în Spania nu a mai fost scrisă, a rămas doar sub forma itinerariului de la sfârșitul călătoriei în Africa.

74

Paris, 20 decembrie 1853

B.A.R., ms. rom. 803, f. 55 ; original.

¹ Turcia se găsea în război cu Rusia (războiul Crimeii).

² Cf. aici. p. 205—207.

75

Paris, 28 martie 1854

B.A.R., ms. rom. 803, f. 59 ; original.

² Arthur Baligot de Beyne.

CATRE IACOVACHE PALADI

76

[p. 1854]

Bibliografie : *Flacăra* I, nr. 14, 21 ianuarie 1912, p. 10.

¹ După conținut trebuie să admitem că scrisoarea a fost scrisă cîndva după moartea vornicului, din anul 1854.

CATRE EDOUARD GRENIER

77

[Ianuarie 1855, Iași]

Biblioteca din Besançon, ms. 1423 ; original.

B.A.R., microfilm Ms. 421.

Bibliografie : [V. Alecsandri], *Lettres inédites du poète roumain Basile Alecsandri à Edouard Grenier 1855—1885*, publiées avec une introduction et des notes par Georges Gazier, Paris, 1911, p. 17 ; V. Alecsandri, *Scrisori inedite. Corespondența cu Edouard Grenier 1855—1885*, traduse și publicate cu o introducere de Alecsandrescu-Dorna, Buc., „B.P.T.“, f. a., 89 p. ; B. Slușanschi, *Un poète français patriote moldave : Edouard Grenier*, Paris, 1933, p. 10.

¹ Edouard Grenier (1819—1901), diplomat și poet francez romantic, prieten cu Lamartine, Musset, Vigny. A fost secretar de legatie la Berlin, Berna, Frankfurt și s-a retras din diplomație după lovitura de stat din 1851. În 1854 a acceptat să devină secretarul particular al domnitorului Grigore Ghica al Moldovei, pînă la retragerea acestuia din 1856. V. Alecsandri se adresase prietenului său Ubicini pentru găsirea secretarului potrivit. Acesta dă lui Grenier o scrisoare de recomandare. O altă scrisoare de recomandare către V. Alecsandri o primește de la

Prosper Mérimée, care îl cunoscuse și apreciasse pe poetul român, în diligența cu care se întorceau din Spania, în 1853. După alegerea lui Cuza în Moldova fusese din nou chemat ca secretar al acestuia, dar nu acceptase oferta, iar în 1864 când i se ceruse să colaboreze cu titlul de corespondent al Principatelor la Paris, refuzase din pricina convingerilor sale foarte liberale care nu puteau accepta lovitura de stat din 2 mai 1864. Grenier a publicat abia în anul 1894 amintirile sale din timpul petrecut la curtea lui Grigore Ghica, și atunci într-un tiraj redus, de 12 exemplare, destinate unui cerc restrâns de prieteni. Amintirile erau intitulate *En Moldavie (1855—1856)*. Vladimir Ghica, fiul lui Ion Ghica beizadea, deci nepotul domnitorului Grigore Ghica, a fost autorizat de Grenier să citească această carte și a publicat câteva pasaje sub titlul: *O carte care ne privește și un om care ne interesează: „En Moldavia (1855—1856)“*, de Edouard Grenier, în *Convorbiri literare*, XLIII, nr. 12, decembrie 1909, p. 1205—1220, reeditate în Vladimir Ghica, *Spicuri istorice*, Iași, Presa bună, 1936, p. 80—141. Manuscrisul autograf al lui Vladimir Ghica se găsește la B.A.R., ms. fr. 236, *Analyse et citation du livre d'Edouard Grenier: „En Moldavie, 1855—1856“*, X + 74 f. Edouard Grenier, poet delicat, cu multă sensibilitate, a fost cunoscut mai mult într-un cerc restrâns de literați. Deși întâlnirile dintre cei doi poeți, român și francez, au fost destul de rare, corespondența lor, prelungită pînă în 1885, dovedește o afecțiune trainică. Această corespondență, aflată în Biblioteca de la Besançon, a fost publicată de G. Gazier — conservator al acestei biblioteci — cu o introducere lămuritoare în care se aduc elogiile lui V. Alecsandri, între altele și pentru calitatea limbii franceze pe care o poseda. La apariția în 1911, a corespondenței cu Grenier, s-au publicat diverse articole în presă, de exemplu: Sextil Pușcariu în *Tribuna*, 1911; Ch. Drouhet, *O nouă colecție de scrisori inedite ale lui V. Alecsandri...*, în *Convorbiri literare*, XLV, nr. 7, iulie 1911, p. 764—768; ...Astăzi Biblioteca Academiei se găsește în posesia microfilmului corespondenței de la Besançon, primit prin bunăvoința colaboratorului nostru, profesor Gerhart Hess din Republica Federală Germania, care și pregătește o teză de doctorat despre V. Alecsandri și poeziile din Provența. Pentru relațiile cu Edouard Grenier cf. G. Bogdan-Duică, *Vasile Alecsandri și Edouard Grenier*, în *Convorbiri literare*, LIII, nr. 6—7, iunie-iulie 1921, p. 438.

[Iași, 1855]. Simbătă

Biblioteca din Besançon, ms. 1423; original, B.A.R., microfilm Ms. 421.

Bibliografie: Lettres inédites du poète roumain Basile Alecsandri..., Paris, 1911, p. 17; V. Alecsandri, *Scrisori inedite...*, Buc., f.a., p. 13.

CATRE HYPOLITE DESPREZ

79

Iași, 10 aprilie 1855

B.A.R., S 12/LVIII; copie.

¹ Hyppolite Desprez, publicist francez, favorabil luptei românilor pentru libertate și unire. Articolele publicate de acesta în *Revue des Deux Mondes* au fost strinse în volum sub titlul: *Les peuples de l'Autriche et de la Turquie. Histoire contemporaine des Illyriens, des Magyars, des Roumains et des Polonnais*, Paris, 1850, 2 volume.

În 1855, cu ocazia Conferințelor de la Viena, din martie-aprilie, a marilor Puteri europene, în vederea rezolvării problemei din Orient, H. Desprez a însoțit acolo pe E. Drouyn de Lhuys (1805—1881), ministrul Afacerilor Străine al Franței. La aceste conferințe domnitorul Grigore Ghica a trimis ca reprezentant neoficial pe Costache Negri, care trebuia să dea participanților la conferință lămuririle necesare asupra situației Moldovei în acest conflict. Conferința s-a încheiat fără un rezultat precis, dar, pentru principate, delegatul francez, baronul Bourquency, a pus pentru prima dată problema Unirii acestora sub un domn ereditar, poate chiar străin. V. Alecsandri, profitând de vechile relații cu H. Desprez, din 1848, epoca propagandei prin presa pariziană, îi solicită și acum intervenția în favoarea principatelor

și îi recomandă pe Costache Negri, reprezentantul moldovean. Cf. Marta Anineanu, *Costache Negri la conferința de la Viena din 1855*, în *Almanahul parohiei ortodoxe române din Viena pe anul 1970*, p. 110—113; Liviu Maior, *O pagină din legăturile franco-române. Hyppolite Desprez, călător în țările române*, în *Studia Historica*, XIII, 1968, fasc. 2., p. 103—113.

CĂTRE ION GHICA

80

Iași, 16 iunie 1855

B.A.R., ms. rom. 803, f. 61—62; original.

Bibliografie: N. Petrașcu, *V. Alecsandri. Studiu critic.*, Buc., 1894, p. 75—76, fragment în traducere; N. Petrașcu, *De la cei ce nu mai sînt*, în *Literatură și artă română*, I, 1897, p. 543—544, traducere, Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 68—73.

¹ După nereușita din anul 1852, cînd primul număr din revista poetului este suprimat chiar de la apariție, V. Alecsandri, în toamna anului 1854, obținuse publicarea *României literare*, dar, chiar de la primul număr, revista era iar suprimată. La 20 noiembrie, V. Alecsandri protestează la domnitor, întrucît prigoana asupra progresului țării încetase, să i se permită publicarea și să i se încredințeze cenzura. În urma raportului membrilor Sfatului Administrativ, din 30 noiembrie, la 6 decembrie 1854, Secretariatul de Stat înștiințează pe postelnicul V. Alecsandri că domnitorul a aprobat apariția *României literare*, încredințîndu-i și răspunderea cenzurii. Cf. Arhivele Statului Iași, fond Secretariatul de Stat, dosar 1754, f. 6—8; I. Minea, *Lupta pentru „România literară”*, în *Convorbiri literare*, LI, nr. 4—5, aprilie-mai 1919, p. 382—388.

² Ion Ghica, numit de turci guvernator, apoi bei al insulei Samos, de a cărei administrație s-a achitat în mod deosebit, curățînd insula de pirăți și organizînd-o, îl anunțase, într-o scrisoare nedatată, că are deja 23 de numere din *România literară*

și îi solicită restul; tot aici îi scrie că, atunci când va scăpa de sarcina pe care o are în insula Samos, va descrie pentru V. Alecsandri și lectorii săi (deci pentru *România literară*) această insulă (cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 208—209). Poetul se grăbește să-i scrie lui M. Kogălniceanu că îi va trimite pentru *Steaua Dunării*, un articol despre administrarea insulei Samos de Ion Ghica (cf. *Noua revistă română*, III, nr. 34, 1901, p. 466—467). Proiectul lui Ghica se va realiza abia în 1884, prin scrisoarea către V. Alecsandri, *Samos [Căpitanul Laurent]*, publicată în *Convorbiri literare*, XVIII, nr. 1, 1 aprilie 1884, p. 10—25, XVIII, nr. 3, 1 iunie 1884, p. 81—91.

³ *Ballades et chants populaires de la Roumanie* (Principautés Danubiennes). Recueillis et traduits par V. Alecsandri. Avec une introduction par M. A. Ubicini, Paris, 1855, E. Dentu, 199 p.

⁴ Războiul Crimeii care va avea pentru principate consecințe importante ce vor conduce la Unire.

⁵ Conferința marilor Puteri de la Viena. Cf. aici p. 590—591, n. 1.

⁶ Carol Miculi (1821—1897). Miculi era o veche familie moldovenească, de origină armeană. În 1796, strămoșul său, Crisoph Miculi, părăsește Iașul pentru a se stabili la Cernăuți. Fiind neam de mazil (proprietar liber de pământ), capătă în imperiu titlul de cavaler. Tatăl lui Miculi a fost un cunoscut negustor la Cernăuți, însurat cu o germană, Maria Thereza Guttmann din Nürnberg. Casa lui Carol Miculi din Bucovina devenise un centru artistic care atrage pe românii de acolo sau pe cei în trecere: Hurmuzaki, Mustăța, V. Alecsandri, Iraclie Porumbescu... Carol Miculi a studiat muzica cu Kolberg, a început medicina la Viena, dar a părăsit-o curînd, ducîndu-se la Paris, unde devine elevul și prietenul devotat al lui Chopin. Cunoaște pe Wagner, pe Liszt... Întors de la Paris, în 1848, dă concerte de pian în Rusia, la Iași, la București; se dedică apoi organizării și funcționării conservatorului din Lemberg. A cunoscut bine muzica populară românească; românii îi datorează colecția de cîntece: *Airs nationaux roumains* (Ballades, chants des bergers, airs de danse etc.), recueillis et transcrits pour piano par..., Lemberg, [1854]; formau patru caiete de cîte douăsprezece piese, dintre care unul dedicat Catincăi Rolla și altul Elizei Gh. Sturdza de la Dulcești. Altă operă valoroasă pentru români este *Liturghia*, scrisă din îndemnul și cu cheltuiala baronului I. Mustăța, în 1864, cu ocazia sfințirii catedrei românești din Cernăuți. Cf. Octavian Beu, *Compozitorul Carol Miculi*,

în *Societatea de miine*, VIII, nr. 16—17, septembrie, 1931, p. 347—348; Eugen I. Păunel, *V. Alecsandri și Carol Miculi*, în *Făt-Frumos*, Cernăuți, mai-iunie 1935, p. 105 seq.

CĂTRE SFATUL ADMINISTRATIV

81

Iași, 28 iunie 1855

Arh. St. Iași, fond Secretariatul de Stat, Tr. 1764, op. 2013, dos. 3914, f. 1; original.

Bibliografie: *Zimbrul*, III, nr. 139, 7 iulie 1855, p. 1; *Gazeta Transilvaniei*, nr. 57, 16 iulie 1855, p. 219; *Telegraful român*, nr. 57, 20 iulie 1855, p. 227; *Două scrisori de la V. Alecsandri*, în *Revista Arhivelor*, VIII, nr. 1, 1965, p. 262—4 și facsimil; *Ciucă Valentin*, *Scrisori și documente*, în *Cronica*, VI, nr. 30, 24 iulie 1971, p. 9; *Documente*. „Studii și Documente”. Ediție, note, glosar de Gh. Ungureanu, D. Ivănescu, Virginica Isac, Buc., Editura Minerva, 1973, p. 309—310.

¹ Rezoluția Sfatului nr. 711 din 1 iulie „Să se recomande Visteriei spre lucrare potrivită așezămîntului, iar spre dovedirea mulțămirii ce Sfatul are a servi asemenea faptă de adevărată humanitate și spre încurajare și a altor întru liberarea robilor, a căroră poziție încă din nenorocire se prelungește în țara noastră, se va publica prin organul foii oficiale.....“

CĂTRE COSTACHE NEGRI

82

Paris, 30 septembrie 1855

B.A.R., S 33(3)/LVIII; original.

¹ Așa după cum îi scrie lui Costache Negri, în primele săptămîni ale lui octombrie 1855 V. Alecsandri pleacă, prin Mar-

silia, spre Constantinopol; în drum întâlneau și pe Ion Ghica, iar în capitala otomană îl așteptau Negri, Dimitrie Ralet, trimiși cu treburi de către Grigore Ghica și Baligot de Beyne, cu care va face călătoria în Crimeea. Informațiile despre această călătorie s-au păstrat în cele câteva scrisori adresate lui Negri și în scrisoarea către M. Kogălniceanu, publicată în *Steaua Dunării*. Toată această corespondență s-a publicat în volumul de față. V. Alecsandri a mai scris o scurtă descriere a drumului spre Crimeea, dedicată lui Ion Ghica, *Suvenire din 1855*. Cf. V. Alecsandri, *Opere*, IV, 1974, p. 682—686 și note p. 901—904; G. C. Nicolescu, *Viața lui Vasile Alecsandri*, Buc., 1962, p. 247—252.

² Constantin Rolla (? — 1878), cumnat cu V. Alecsandri. A fost membru al Divanului Apelativ din Iași. A participat la mișcarea revoluționară de la Iași din 1848; unionist, ales în Divanul ad hoc și Adunarea Electivă; sub Cuza a fost ministru. Era frate cu Smărăndița Docean. La moartea sa, poetul a scris *Strofe improvizate lui C. Rolla*, Cf. și G. Bogdan-Duică, *Despre Costache Rolla, cumnatul lui V. Alecsandri*, în *Transilvania*, LII, nr. 10—12, octombrie-decembrie 1921, p. 799—813.

CĂTRE EDOUARD GRENIER

83

Paris, 10 octombrie 1855

Biblioteca din Besançon, ms. 1423; original.

B.A.R., microfilm Ms. 421.

Bibliografie: *Lettres inédites du poète roumain Basile Alecsandri...*, Paris, 1911, 18—20; V. Alecsandri, *Scrisori inedite...*, Buc., f.a., p. 14—15; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 73—76.

¹ Jacques Alexandre Bixio (1808—1865), medic, naturalist și om politic francez, închis după lovitura de stat din decembrie 1851; se ocupă mai târziu de probleme industriale și sociale. Împreună cu Buloz, au fondat *Revue des Deux Mondes*. Cunoscut

prin intermediul lui Edouard Gdenier, V. Alecsandri va mai frecventa salonul literar-politic al lui Bixio și va beneficia de relațiile acestuia. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 133—134.

² Alphonse Grün (1801—1866), literat și jurist francez, fost avocat la Besançon, șef al secției legislative din Arhivele imperiale, autor de lucrări literare, istorice și juridice. A colaborat mult cu V. Alecsandri în opera de propagandă pentru Unirea Participatelor și mai tirziu pentru interesele acestora, devenind corespondent de presă la Paris în biroul de corespondență pentru Principate, inițiat de V. Alecsandri și condus de Ubicini (cf. aici p. 654—655, n. 1; *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 231—236). A. Grün a publicat o recenzie a volumului lui V. Alecsandri, *Ballades et chants populaires*, prefațat de Ubicini, în *l'Athéneum français*, din iunie 1855.

³ Léon Laurent-Pichat, literat și om politic francez, a colaborat la reparația periodicului *Revue de Paris*. Într-o scrisoare adresată lui Grenier îi vorbește în termeni elogioși despre Alecsandri, care îl vizitase la Paris.

CĂTRE COSTACHE NEGRI

84

Marsilia, 14 octombrie 1855

B.A.R., S 33(6)/LVIII; original.

¹ V. Alecsandri vizitase aceste locuri, cu Costache Negri și N. Docan, în anul 1839, când se întorcea în țară după anii de studii de la Paris.

² A. Baligot de Beyne.

³ Important turn de apărare al Sevastopolului.

⁴ Cumnatul său, C. Rolla cu soția sa Catinca, și Iancu cu Noemi au plecat de la Paris în Moldova fără poet. Cf. aici p. 219.

⁵ Pentru călătoria poetului în Crimeea cf. aici p. 229—232.

⁶ Dimitrie Ralet.

CĂTRE EDOUARD GRENIER

85

[Constantinopol], 28 octombrie 1855

Biblioteca de la Besançon, ms. 1423 ; original.

B.A.R., microfilm Ms. 421.

Bibliografie : *Lettres inédites du poète roumain Basile Alecsandri...*, Paris, 1911, p. 20—21 ; V. Alecsandri, *Scrisori inedite...* Buc., f.a., p. 16—17.

¹ Grenier, secretar al domnitorului Grigore Ghica, venit în treacă la Constantinopol, se întorsese în Moldova.

² Malakoff. Cf. aici p. 595, n. 3.

³ Cf. aici scrisoarea din 10 octombrie 1855, p. 320—221.

⁴ Fiica lui Bixio și logodnica lui Grenier.

CĂTRE COSTACHE NEGRI

86

Kamient. Marți, 27 noiembrie 1855

B.A.R., S 33(4)/LVIII ; original.

¹ Detalii despre călătoria în Crimeea cf. aici p. 229—232.

87

Crimeea, 30 noiembrie 1855

B.A.R., S 33(5)/LVIII ; original.

¹ Costache Negri și Dimitrie Ralet fuseseră trimiși de domnitorul Grigore Ghica la Constantinopol pentru problema mă-

năstirilor închinată, dar și ca observatori nemărturisiți ai situației politice.

² Reîntoarcerea în Moldova, pe mare, nefiind posibilă la vremea aceea, poetul se îngrozea la perspectiva străbaterii Bulgariei, în trăsură, așa cum, deăltfel, a făcut-o cu multe greutate.

³ Numărul unuia dintre unitățile franceze din care făceau parte tinerii ofițeri francezi prieteni cu Costache Negri și V. Alecsandri.

CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU

88

Constantinopole, 15 decembrie 1855

B.A.R., S 58/DCCXLIX ; original.

Bibliografie : *Steaua Dunării*, 22 decembrie 1855, p. 143, incompletă ; P. V. Haneș, *Alecsandri la Sevastopol în Noua revistă română*, III, nr. 34, mai 1901, p. 466—467, o socotește inedită ; II. Chendi, *Scrisorile lui V. Alecsandri*, II, în *Tribuna*, Arad, XIII, nr. 234, 13 octombrie 1909, p. 7.

¹ *Steaua Dunării*, jurnal politic, literari și comercial, Iași, 1 octombrie 1855 — 11 septembrie 1856 și 1 noiembrie 1858 — 5 noiembrie 1860.

² *România literară* fusese suspendată, fără știrea poetului, în timpul absenței sale din Moldova.

CĂTRE EDOUARD GRENIER

89

Constantinopol, 20 decembrie 1855

Biblioteca din Besançon, ms. 1423 ; original.

B.A.R., microfilm Ms. 421.

Bibliografie: Lettres inédites du poète roumain Basile Alecsandri..., Paris, 1911, p. 21—22; V. Alecsandri, *Scrisori inedite...*, Buc., f.a., p. 17—19.

¹ Protocolul de la curtea lui Grigore Ghica nefiind prea sever, Grenier fusese curînd primit în cercul celor trei beizadele și al frumoaselor domnițe, Aglae Rosetti — pentru care făcuse o adevărată pasiune — și Natalia Balș, pe care le va descrie în amintirile sale (cf. aici p. 588—589, n. 1). Împreună cu V. Alecsandri, cu I. A. Cantacuzino-Zizin, cu soția acestuia, Zoe, și sora ei, Pulheria, necăsătorită, fiicele vestitei Marghiolița Sturdza-Rosetti-Roznovan, și cu consulul francez Tastu, (cf. aici p. 601, n. 7) alcătuiau un grup vesel spre care visa poetul dezamăgit de intrigile și necinstea politicii de la Poartă. Se poate ca această scrisoare să fie răspunsul la scrisoarea pe care i-o trimisese Grenier la 16 noiembrie. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 222—224.

² Problema spinoasă a averilor mănăstirești pentru care Negri fusese trimis la Constantinopol și care nu-și va găsi rezolvarea decît prin îndrăznețul act al secularizării făcut de Cuza.

³ Reîntorcerea în țară va fi prin Bulgaria, cu trăsura, în condiții foarte grele.

CĂTRE ION GHICA

90

Constantinopole, 30 decembrie 1855

B.A.R., ms. rom. 803, f. 63; original.

¹ Dimitrie Ralet care se găsea la Constantinopol și de la care poate poetul luase acești bani. Cf. aici p. 619, n. 1.

CĂTRE ABDOLONYME UBICINI

91

B.A.R., S 50/LVII.

¹ Informațiile privitoare la reforma lui Constantin Mavrocordat i-au folosit lui Ubicini (M. Chopin) pentru lucrarea *Pro-*

vinces Danubiennes, Paris, 1856, Second partie, p. 95 seq. Deci am dat scrisorii anul de apariție al cărții ca o dată antequem, pentru că, desigur, Ubicini trebuie să-i fi cerut cu mult înainte aceste lămuriri.

CĂTRE C. A. ROSETTI

92

Martie 1856, Iași,

B.A.R., S 59/DCCXLIX ; original.

Bibliografie : P. V. Haneș, *O scrisoare a lui Alecsandri către Rosetti*, în *Curierul literar*, I, nr. 1, 7 octombrie 1901, p. 4 ; Il. Chendi, *Scrisorile lui V. Alecsandri*, II, în *Tribuna*, Arad, XIII, nr. 236, 31 octombrie 1909, p. 7 ; Const. T. Stoika, *O scrisoare inedită a lui Vasile Alecsandri către C. A. Rosetti*, în *Săptămîna politică și culturală*, III, nr. 23, 11 mai 1913, p. 267—268.

¹ Pentru călătoria în Crimeea cf. aici. p. 229—232.

² Darea de seamă a lui C. A. Rosetti asupra *Doinelor* apăruse în *Steaua Dunării*, ianuarie 1856.

³ Paul Bataillard (1816—1894), filoromân, prieten cu C.A. Rosetti și Brătienii, membru corespondent al Academiei Române. Lucrările apărute în anul 1856 erau : *Premier point de la question d'Orient*, *La Moldo-Valachie și La Moldo Valachie dans la manifestation de ses voeux*.

CĂTRE MARIA CANTACUZINO

93

Iași, 1 mai 1856

Biblioteca din Besançon, ms. 1423 ; original.

B.A.R., microfilm Ms. 421.

Bibliografie : Lettres inédites du poète roumain Basile Alecsandri..., Paris, 1911, p. 23 ; V. Alecsandri, *Scrisori inedite...*, Buc., f.l., p. 19—20 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 77—78.

¹ Maria Cantacuzino. Cf. aici p. 577—578, n. 2.

² Pentru amintirile lui Grenier despre țara noastră, cf. aici p. 588—589, n. 1.

CĂTRE EDOUARD GRENIER

94

Iași, noiembrie 1856

Biblioteca din Besançon, ms. 1423 ; original.
B.A.R., microfilm Ms. 421.

Bibliografie : Lettres inédites du poète roumain Basile Alecsandri..., Paris, 1911, p. 24—26 ; V. Alecsandri, *Scrisori inedite...*, Buc. p. 20—21.

¹ I. A. Cantacuzino-Zizin (1829—1897), om politic și literat, cultivat, cu studii în Elveția, este primul traducător în limba franceză a operei lui Schopenhauer. Ca om politic, a fost ministru de Finanțe sub Căimăcămia de Trei, din 1858, și sub Cuza. Pentru relațiile sale cu Grenier cf., aici p. 598, n. 1.

² Zoe Cantacuzino, soția lui I. A. Cantacuzino Zizin, fiica Marghioliții Sturdza-Rosetti-Roznovanu, dramatic lovită de moartea fiului său, Dudu.

³ Moșia Stînca, județul Iași, a familiei Rosetti-Roznovanu.

⁴ Caimacamul Teodor Baș.

95

Iași, dec. 1856

Biblioteca din Besançon, ms. 1423 ; original.
B.A.R., microfilm Ms. 421.

Bibliografie: *Lettres inédites du poète roumain Basile Alecsandri...*, Paris, 1911, p. 26—29; V. Alecsandri, *Scrisori inedite...*, Buc., f.a., p. 23—27; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 244—245, traducere.

¹ Zoe Cantacuzino-Zizin. Cf. aici p. 600 n.2.

² I. A. Cantacuzino-Zizin.

³ Prințesa Natalia (1837—1895), fiica domnitorului Grigore Ghica și a Anei Catargi. A fost căsătorită cu Costică Balș, fiul bogatului boier Alecu Balș, a murit tânăr, într-un duel cu un ofițer austriac; Natalia, văduvă la 18 ani, se recăsătorește cu Constantin Millo, rudă cu Matei Millo, de care se desparte după doi ani, căsătorindu-se, pentru a treia oară, cu Gheorghe Filipescu, diplomat și mareșal al palatului sub Carol I. Cf. aici p. 598, n. 1 și *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 203—204.

⁴ Prințesa Catița, soția lui beizadea Constantin Ghica, fiul domnitorului Grigore Ghica, era născută Balș.

⁵ Este vorba de *Cinel-Cinel* care a însemnat nu numai o „comedie cu cîntice „în costume naționale, ci și un limpid îndemn la Unire. Cf. V. Alecsandri, *Opere*, V, Buc., 1977, note p. 931.

⁶ Victor Place, consul francez la Iași, Cf. aici p. 606, n. 1.

⁷ Tastu Eugène (1817—1893), diplomat francez, consul la Iași între 1852—1855, prieten cu Grenier. Din 1855 devine consul general la Bagdad. Mama sa era cunoscuta scriitoare franceză Amable Tastu.

⁸ Prințesa Aglae, fiica domnitorului Grigore Ghica și a Anei Catargi, căsătorită cu Răducanu Rosetti, apoi cu Anton Allaux. Este mama scriitorului Radu Rosetti care, în *Amintiri*, vol. I, Iași, p. 149, și vol. II, Buc., 1925, p. 43—60; îi evocă figura. Cf. și aici p. 598, n. 1.

⁹ Ordin călugăresc de la Trappe.

CĂTRE ABDOLONYME UBICINI

96

[1856—1857]

B.A.R., ms. rom. 3370, f. 259—262; original.

Bibliografie: *Floarea-soarelui*, II, nr. 7—12, iulie-decembrie 1928, p. 74—77; V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări*, Buc., 1964,

p. 146—158 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chişinău, 1968, p. 89—97, traducere cu omisiuni.

¹ Abdolonyme Honoré Jean Ubicini (1818—1884), istoric, publicist, ziarist francez. Chemat de C. A. Rosetti în Ţara Românească, ia parte la revoluţia de la 1848, devine secretarul Guvernului provizoriu şi al Locotenenţei domneşti. După înfrângerea revoluţiei, reîntors la Paris, colaborează cu emigraţii români, sprijinind prin relaţiile sale şi prin propaganda făcută în presa franceză lupta pentru Unirea Principatelor. Ubicini a prefăţat volumul *Ballades et chants populaires de la Roumanie...*, din 1855, şi *Grammaire de la langue roumaine*, par V. Mircesco (V. Alecsandri), din 1863. Ambele prefete, care au un vădit scop de propagandă, doreau să facă cunoscute în Occident istoria, limba şi cultura poporului român. După Unire şi pînă la înfiinţarea Agenţiei române la Paris (septembrie 1860), V. Alecsandri, cînd a propus înfiinţarea unui Birou central de corespondenţă şi redacţie la Paris, a propus pe Ubicini ca director, (cf. aici p. 654—655, n. 1). Pentru sentimentele sale filoromâne a fost făcut cetăţean al României, în 1867, şi membru onorific al Academiei Române, în 1871. Bine informat, a scris numeroase lucrări privind chestiunea Orientului şi a principatelor dunărene. Deşi relaţiile cu Ubicini au fost aşa de strînse, corespondenţa lor nu ni s-a păstrat decît în foarte mică măsură. Scrisoarea de faţă, care depăşeşte de fapt limitele şi forma unei scrisori, devenind o mărturisire autobiografică, este, aşa cum a stabilit Olimpiu Boitoş în *Biografiile româneşti ale lui Ubicini*, Cluj, 1932, una din acele biografii care i-au servit lui Ubicini pentru a fi publicate în *Dictionnaire universel des contemporains, contenant toutes les personnes notables de la France et des pays étrangers*, Paris, 1858, publicat de G. Vaperau. Scrisoarea lui V. Alecsandri către Ubicini este minuţios analizată de Olimpiu Boitoş, *op. cit.*, p. 9—11, pentru a demonstra că ea a folosit la redactarea notei din dicţionarul Vaperau. Începutul scrisorii lipseşte.

² Elena Negri.

³ Prima parte a *Baladelor* a apărut în 1852, a doua în 1853.

⁴ Volumul de lux visat de V. Alecsandri se va realiza abia în anul 1866—1867, după albumul dăruit de el în 1862 doamnei Elena Cuza pentru Azilul „Elena Doamna.”

⁵ Périercourt [?]

⁶ Wilhelm v. Kotzebue (1813—1887), fiul dramaturgului Anato-
tol v. Kotzebue, din Estonia; căsătorit cu o Cantacuzină; scrii-
tor de limbă germană. Opera sa care ne interesează: *Rumänische
Volks poesie*, Berlin, 1857, în care traduce poezii populare de ale
lui V. Alecsandri, *Bilder und Skizzen aus der Moldau*, Lipsca,
1862 (al cărei, manuscris se găsește la Leipzig); *Lascăr Voinescu*,
Lipsca. 1862. Cf. Elena Rădulescu-Pogoneanu, *Vasile Alecsandri
și Wilhelm de Kotzebue. O scrisoare către Alecsandri*, în *Arhiva
românească*, t. VIII, 1942, p. 153—190.

⁷ Alexandru Flechtenmacher (1823—1898), bursier la Viena.
trimis de Costache Conachi pentru a urma cursurile de vioară și
compoziție. Profesor de muzică la Conservatorul din București. A
contribuit la popularizarea repertoriului autorilor noștri drama-
tici; a scris muzică pentru piesele lui V. Alecsandri.

⁸ *Cetatea Neamțului*.

⁹ C.C. Aristia publicase poemul *Prințul român*, Buc., 1843, în
care, în versuri confuze și lipsite de orice calitate aducea laude
nemăsurate și ridicole domnitorului Gheorghe Bibescu. V. Alec-
sandri publică în *Propășirea*, 1844, p. 156—160, un studiu critic:
Stanțe epice închinare românilor de C.C. Aristia în care ridiculiz-
ează cu multă vervă și spirit pe jalnicul poet lingușitor. Cf. V.
Alecsandri, *Opere*, IV, Buc., 1974, p. 291—299 și note p. 802.

¹⁰ Costache Caragiale (1815—1877), artist dramatic și director
de teatru, unchiul lui I. L. Caragiale.

¹¹ Poetul nu a fost în primăvara anului 1845 la București; pri-
mirea prietenească făcută lui Alecsandri ca unui reprezentant
unionist moldovean a avut loc în primăvara anului următor (cf.
aici p. 550—551 n. 2), iar Costăchiță Filipescu fusese în Moldova
cu un an în urmă. Cf. aici p. 557—558 n. 2.

¹² Ignace, Xavier, Morand Hommaire de Hell (1812—1848), in-
giner constructor și geolog francez care din însărcinarea guver-
nului rus a explorat Crimeea și alte regiuni din nordul Mării Ne-
gre. Între anii 1841—1842, a fost adus de domnitorul Mihail
Sturdza în Moldova pentru unele lucrări tehnice, între care și
îndiguirea portului Galați. Alecsandri l-a cunoscut în 1845 la
Constantinopol, când au făcut proiectul pentru călătoria în Persia,
care nu s-a realizat pentru poet, și pe care Hell nu a încheiat-o,
murind în 1848. Cf. interesantul articol al profesorul Victor An-
drei, *Dunărea de Jos și orașul Galați în însemnările unor călători
francezi din secolul trecut*, în *Danubius*, 1972—1973, VI—VII, p.
99—112.

¹³ Călătoria făcută cu Elena Negri și sfârșitul tragic al acesteia. Cf. aici 552 n. 1.

¹⁴ *Balta-Albă* s-a publicat pentru prima dată în *Calendarul pentru români*, al lui Gh. Asachi, Iași, 1848, p. 39—58, reeditată de mai multe ori. Traducerea în limba franceză, *Le lac blanc*, s-a publicat în revista franceză *l'Illustration*. 1854, nr. 596, p. 77—78, nr. 597, p. 85—86, nr. 598, p. 99—100, și nr. 599, p. 119, ilustrată cu gravurile lui Th. Aman în ordinea succesivă: *Căruța de poștă valahă*, *Satul Balta-Albă*, *Lacul Balta-Albă* (cf. V. Alecsandri, *Opere*, IV, Buc., 1974, note p. 733—756). După propriile mărturisiri ale poetului către scriitorul provensal Joseph Roumanille, legenda *Hercul Herculan*, *căpitan Roman* fusese compusă chiar de el la Mehadia. Cf. *Vasile Alecsandri (în arhive provensaie)*, II, în *Manuscriptum*, IX, nr. 1 (30), 1978, p. 173 (scrisori publicate de profesor Gerhart Hess (R.F.G.) și Marta Anineanu.

¹⁵ Familia prietenului său Alex. Cantacuzino, cneazul de la Hangu. Pasajul cu noaptea Invierii este *Un episod din anul 1848*. Cf. V. Alecsandri, *Opere*, IV, Buc., 1974, p. 31.

¹⁶ Alexandre-Auguste Ledru-Rollin (1807—1874), avocat și om politic francez, membru al Guvernului Provizoriu din 1848.

¹⁷ Louis-Eugène Cavaignac (1802—1857), șef al puterii executive, în 1848 a reprimat insurecția din iunie.

CĂTRE IOSEFINA STURDZA

97

20 ianuarie 1857

B.A.R., ms., rom. 3926, f. 14—15; original.

¹ Iosefina Sturdza (1835? — p. 1889), fiica nelegitimă a lui Costache Negri, recunoscută mai târziu. Și-a făcut studiile la Paris. A fost căsătorită mai întâi cu Vasile Romalo, fiul lui Grigore Romalo, cel mort în 1849, la Constantinopol, pentru care V. Alecsandri a scris *La mormântul lui Gr. Romalo*. Din această căsătorie a avut trei copii, iar din cea de a doua, cu Ștefan Sturdza,

a avut de asemenea trei copii. Se pare că era o bună muziciană și literată, talente pe care V. Alecsandri i le încurajează în scrisorile ce îi scrie în 1889. Trebuie deci să fi murit după această ultimă dată cunoscută din viața ei.

CĂTRE ALEXANDRU HURMUZAKI

98

Iași, 8 februarie 1857

B.A.R., ms. rom. 3349, f. 11—12 ; original.

Bibliografie : Il. Chendi și E. Carcalechi, *Alecsandri și Români din Bucovina*, în *Voința națională*, nr. 5879, 23 noiembrie / 6 decembrie, p. 1 ; Il. Chendi, *Corespondența lui V. Alecsandri cu bucovinenii*, în *Convorbiri literare*. XXX, nr. 6—8, iunie-august 1906, p. 588—590 ; Il. Chendi, *Scrisorile lui V. Alecsandri*, II, în *Tribuna*, Arad, XIII, nr. 234, 31 octombrie 1909, p. 7—8.

¹ Carol Miculi. Cf. aici p. 592—593 n. 6. Nu a scris muzica pentru *Hora Unirii*.

² *Hora Unirii* se publicase în *Steaua Dunării* 1856.

³ Tomul despre care vorbește poetul este culegerea *Saiba literară*, Iași, 1857.

⁴ Studiul *României și poezia lor* fusese publicat în *Bucovina* 1849, p. 175—180, 205—209 (părțile I, II) ; și 1850, p. 49—51, 85—80, 180—181 (fragmente din partea III-a) ; retipărit, așa cum anunță, în *Salba literară*, 1857, p. 275—310. Cf. V. Alecsandri, *Opere*, IV, Buc., 1974, note p. 724.

⁵ Comedia este *Păcală și Tindală*, iar drama istorică, *Cetatea Neamțului*, ambele scrise în anul 1856 și reprezentate în stagiunea 1857—1858, ca propagandă unionistă și trezire a sentimentelor patriotice. Iancu Alecsandri, citind *Cetatea Neamțului*, scrie poetului o lungă scrisoare în care, subliniind părțile valoroase ale dramei, critică pe cele slabe cu pricepere și tact (cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 11—13). La 20 martie [1857], Anastase Panu îi scria lui V. Alecsandri rugându-l să

amîne a doua reprezentare a piesei *Cetatea Neamțului*, pe care Luchian vroia să o joace „mîne seară“, pentru că tot atunci are loc și a doua reuniune (a unioniștilor ?) la Mavrogheni și deci toți acei capabili de a înțelege piesa nu vor fi prezenți. Originalul, la Muzeul de istorie al orașului Ploiești, nr. 550, C. 34204.

CĂTRE VICTOR PLACE

99

București, martie 1857

B.A.R. ms. fr. 135, f. 8 ; original.

Bibliografie : M. Emerit, *Trois lettres inédites de Basile Alecsandri (1857)*, în *Revue historique*, V, nr. 4—6, aprilie-iunie 1928, p. 140 ; V. Slăvescu, *Vasile Alecsandri și Victor Place în 1857*, în *Revista Fundațiilor*, XI, nr. 4, aprilie, 1944, p. 148.

¹ Victor Place (1818), Corbeil, Franța — 1875, Tînguței, România, la familia Balif, de la care deținem informația), diplomat și arheolog. Consul al Franței la Iași, numit în locul lui Eug. Tastu, mutat la Bagdad. A îmbrățișat cauza românilor sprijinind Unirea ; la venirea lui Cuza, a rămas pe lângă acesta cu titlul de consilier pentru probleme externe. La început admirator al lui Cuza, începe curînd să-i socotească acțiunile ca anticonstituționale (cf. Alex. Xenopol, *Domnia lui Cuza Vodă*, vol. II (vol. VIII al *Istoriei românilor*), p. 310, n. 1. Relațiile cu domnitorul s-au stricat mai tîrziu și din pricina pretențiilor bănești ale fostului consul, al cărui tată fusese angajat, la Paris, să lucreze tot pentru domnul român (cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 155—161). Ca arheolog, a lucrat la săpăturile de la Mossoul. Cf. și N. Iorga, *Victor Place și Unirea Principatelor*, în *Revista istorică*, X, nr. 4—6, august / iunie 1923, p. 53—65. Marcel Emmerit, *Victor Place et la politique française en Roumanie à l'époque de l'Union*, Buc., 1931.

² Comisarîi marilor Puteri se găseau la București pentru a supraveghea operațiile electorale în vederea Divanurilor ad-

hoc. Demersul delegației unioniștilor moldoveni, pe lângă comisari, fusese determinat de refuzul lui Vogoride de a reda libertatea presei, legiferată de domnitorul Grigore Ghica și suspendată de fostul caimacam Teodor Balș, și de a opri abuzurile împotriva propagandei electorale unioniste. Comitetul unionist redactează un memoriu către comisarii de la București, în care se condamnă acțiunile caimacamului antiunionist și se cerea să se intervină pentru libertatea presei, libertatea de acțiune a comitetelor electorale și încetarea presiunilor făcute de guvern asupra viitoarelor alegeri pentru Divanul ad-hoc. Cu prezentarea acestui memoriu la București au fost însărcinați M. Kogălniceanu, V. Alecsandri și Dim. Ralet. Comisarii i-au primit pe la sfârșitul lui martie și au acceptat să vină la Iași pentru cercetarea stării de lucruri. În raportul comisarului francez, Talleyrand-Périgord, către Walewski, ministrul Afacerilor Străine al Franței, delegații moldoveni sînt apreciați ca : „oameni de o înaltă distincție, unul a fost ministru, ceilalți doi, unul ca istoric și celălalt ca poet, ocupă primele locuri în patria lor“.

Delegația moldoveană fusese întâmpinată pe tot drumul pînă la București de manifestațiile entuziaste ale populației unioniste. Drumul pînă la Iași al consulilor străini a fost de asemenea însoțit de cea mai convingătoare demonstrație populară unionistă. Toate acestea nu au împiedicat pe Vogoride și Costin Catargi, ministrul Afacerilor Interne, să falsifice listele electorale. Unioniștii recurg atunci la abținerea de la alegerile din 30 iunie / 12 iulie 1857. Unirea fiind amenințată, se continuă lupta pentru realizarea ei avînd, pe plan internațional, sprijinul Rusiei și al Franței, pentru care nereușita Unirii ar fi însemnat o înfrîngere diplomatică. Pentru a determina Turcia, susținută de Anglia, la anularea alegerilor din iunie-iulie, a fost nevoie de întîlnirea la Osborne, din 11 august 1857, dintre împăratul Napoleon III și regina Victoria, în urma căreia guvernul englez consimte la anulare, iar împăratul la susținerea ideii de Unire.

Noile alegeri, în locul celor casate, vor avea loc între 7/19 și 17/29 septembrie 1857, cînd V. Alecsandri va fi ales deputat de Bacău. La ședințele Divanului, care încep la 23 septembrie / 4 octombrie, poetul nu va lua parte, fiind la Dieppe pentru îngrijirea sănătății ; obligația de a rămîne în Franța îl determină să-și ceară demisia care îi este primită. Cf. aici scrisorile către Victor Place, Costache Rosetti-Tețcanu și băcăoani p. 292—299, 301—303.

³ Charles Angèlique Taleyrand-Périgord (1821—1896) comisar al Franței în Comisia europeană pentru Principate, ministru plenipotențiar.

CĂTRE EDOUARD GRENIER

100

Mai 1857

Biblioteca din Besançon, ms. 1423 ; original.
B.A.R., microfilm Ms. 421.

Bibliografie : *Lettres inédites du poète roumain Basile Alecsandri...*, Paris, 1911, p. 29—30; V. Alecsandri, *Scrisori inedite...*, Buc., f.a., p. 27.

¹ Zoe Cantacuzino-Zizin. Cf. aici p. 600, n. 2.

101

Iași, mai 1857

Biblioteca din Besançon, ms. 1423 ; original.
B.A.R., microfilm Ms. 421.

Bibliografie : *Lettres inédites du poète roumain Basile Alecsandri ...*, Paris, 1911, p. 30—32 ; V. Alecsandri, *Scrisori inedite...*, Buc., f.a., p. 27—30 ; Victor Eftimiu, *Pe urmele zimbriului*, în colecția *Povestiri științifico-fantastice*, editată de revista *Știință și tehnică*, nr. 38, p. 13. reproduce scrisoarea în traducere.

¹ Alecu Russo.

² Capua, oraș italian cucerit de Hanibal în anul 215 și în care a rămas mai mult timp. A fost învinuit că a uitat de luptă din

pricina „desfătărilor din Capua“. Locuțiunea s-a generalizat cu înțelesul de a pierde timpul în plăceri.

³ V. Alecsandri a combătut formele greoaie introduse în limbă.

⁴ *Inșiră-te mărgărite*, cf. aici p. 274—285.

102

[1857, vara]

Biblioteca din Besançon, ms. 1423 ; original.

B.A.R., microfilm Ms. 421.

Bibliografie : *Lettres inédites du poète roumain Basile Alecsandri...*, Paris, 1911, p. 33—45 ; V. Alecsandri, *Scrisori inedite...*, Buc., f.a., p. 31—47, unde se dă textul poeziei în limba franceză și scurta scrisoare de la sfârșit în traducere.

¹ În originalul de la Besançon textul poeziei este scris pe două coloane, iar rîndurile de la sfârșit, către Grenier, sînt scrise, în colțul din dreapta al hîrtiei, rămas liber, și în direcție inversă. *Inșiră-te mărgărite* s-a publicat în *Revista română*, II, 1862, p. 160—166. Pe Grenier poetul îi anunță că îi va trimite „povestea mărgăritelor“ într-o scrisoare datată „Iași mai 1857“ (cf. aici p. 270—272), deci poezia și scurta scrisoare se plasează după această scrisoare. Această poezie mai era cunoscută și lui Vegezzi Ruscala, care a publicat-o în traducere italiană : *Infilzatevi margherite*, mai întii într-o broșură, cf. *Canto popolare moldavo*, posta în versi di Basilio Alecsandri. Tradotta de... et offerta alla sua cara figlinole Ida nel suo onomastico dell'anno 1850, Torino, apoi, în 1858, în revista *Mondo litterario*, unde a citit-o și Bălăceanu. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 110, 112, nr. 1, p. 423, n. 2.

² Povestea în versuri a fost dedicată lui Zoe Cantacuzino-Zizin, care, cu un an în urmă, își pierduse copilul. Cf. aici scrisorile de la p. 239—244.

CĂTRE ION BĂLĂCEANU

103

Iunie 1857, Iași

B.A.R., S 20 (1)/LVII, original.

¹ Ion Bălăceanu (1825—1914), fiul lui Constantin Bălăceanu, însemnat om politic și abil diplomat, posedă o inteligență vie și un spirit mușcător care adesea îi crează conflicte chiar și cu prietenii săi. A participat la revoluția de la 1848, fiind și prefect de Muscel; după înfringerea revoluției din Țara Românească s-a refugiat în Ardeal unde a colaborat cu N. Bălcescu și alții la alcătuirea unei legiuni române care să lupte în revoluția din Ungaria. Nereușita de aici îl duce în exilul ales de el la Nisa, de unde a urmărit și participat la lupta pentru Unire. În timpul domniei lui Cuza a ocupat mai multe funcții și i s-au încredințat misiuni diplomatice extraordinare. A avut o îndelungată carieră diplomatică, fiind agent, apoi ministru plenipotențiar la Paris, Viena, Roma, Londra și Constantinopol, iar în 1876 a fost ministru al Afacerilor Străine. A fost comisar, apoi delegat în Comisia dunăreană și ministru de Control.

² Grigore Vîrnăv, deputat de Roman, reprezentantul acestuia.

³ La București se aflau comisarii marilor Puteri, veniți pentru a urmări desfășurarea alegerilor pentru Divanul ad-hoc. Cf. aici p. 606—607 n. 2.

⁴ Guvernul, lui N. Vogoride, sub influență turcească, calitate = fes.

⁵ Henry Bulwer, delegatul Angliei. Cf. aici p. 628 n. 1.

CĂTRE I. I. FILIPESCU

104

Iași, 1857 iunie

B.C.S., Achiziții, inv. 30; original.

Bibliografie: Documente privind Unirea Principatelor, III, Corespondență politică (1858—1859). Culegerea documentelor, stu-

diul introductiv, rezumatele, notele și indicele de Cornelia Bodea, Buc., 1963, p. 281—282.

¹ I. I. Filipescu-Curcanu.

² Cf. aici p. 606—607, n. 2 și p. 610, n. 3.

CĂTRE DIM. A. STURDZA

105

Iași, 23 iulie 1857

B.A.R., S 7(17)/DCCCLXXXIV.

Bibliografie: *Documente privind Unirea Principatelor*, III, Buc., 1963, p. 299.

¹ Scurta scrisoare adresată de poet lui D. A. Sturdza este un adaos la scrisoarea lui C. Hurmuzaki către acesta prin care îl felicită pentru lupta unionistă din ținutul Romanului; tot aici îi dă și ultimele informații politice.

CĂTRE EDOUARD GRENIER

106

23 august 1857

Biblioteca din Besançon, ms. 1423; original.
B.A.R., microfilm Ms. 421.

Bibliografie: *Lettres inédites du poète Basile Alecsandri...*, Paris, 1911, p. 45—46, V. Alecsandri, *Scrisori inedite...*, Buc., f.a., p. 47—48.

¹ Cf. aici p. 553 n. 2.

² Luptele politice pentru alegerile în Divanul ad-hoc. Cf. aici p. 606—607 n. 2.

Biblioteca din Besançon, ms. 1423, original.
B.A.R., microfilm Ms. 421.

Bibliografie: *Lettres inédites du poète Basile Alecsandri...*, Paris, 1911, p. 46—47; V. Alecsandri, *Scrisori inedite...*, Buc., f.a., p. 48.

¹ Pentru că în altă scrisoare, din 23 august 1857, către același, îi spune că este, cînd la Paris, cînd la Dieppe, trebuie să admitem că scrisoarea, nedată, se plasează după această dată, cînd Grenier trebuie să fi luat hotărîrea de a veni să-l vadă la Dieppe.

Biblioteca din Besançon, ms. 1423; original.
B.A.R., microfilm Ms. 421.

¹ Cf. supra n. 1. Nu figurează în ediția G. Gazier, *Lettres inédites...*

CĂTRE VICTOR PLACE

Dieppe. 20 septembrie [s.n.] 1857

B.A.R., ms. fr. 135, f. 10—11.

Bibliografie: M. Emerit, *Trois lettres inédites de Basile Alecsandri (1857)*, în *Revue historique*, V, nr. 4—6, aprilie-iunie 1928,

p. 140—142; V. Slăvescu, *Vasile Alecsandri și Victor Place în 1857*, în *Revista Fundațiilor*, XI, nr. 4, aprilie 1944, p. 149.

¹ Lupta din principate pentru alegerile din Divanurile ad-hoc se încheiase, pentru Moldova, cu alegerile din septembrie, care dăduseră o mare majoritate unionistă. Nu știm sfatul pe care i l-a dat V. Place, dar hotărîrea de a rămîne era mai potrivită, atît pentru sănătatea sa, cît și pentru continuarea propagandei în favoarea dorințelor principatelor. Cf. aici p. 614 n. 1.

CĂTRE DIVANUL AD-HOC

110

[a. 10 septembrie 1857]

Arh. St. Iași, Tr. 1896, Divanul ad-hoc, dos. 313, f. 490; original cu caractere chirilice.

Bibliografie: *Buletinul Adunării ad-hoc al Moldovei*, I, nr. 4, ședința 10 octombrie 1857, p. 1, col. I; *Monitorul Adunării ad-hoc*, Buc., I, ședința 10 octombrie 1857, p. 59 [ambele după *Bibliografia analitică a periodicelor*]; D. A. Sturdza ș.a. *Acte și documente*, VI, Buc., 1896, p. 81.

¹ Textul telegramei este reprodus în referatul Divanului ad-hoc al Moldovei către Ministerul Afacerilor Interne despre primirea telegramei lui Vasile Alecsandri și necesitatea de a se face o altă alegere în locul acestuia. Pentru alegerea lui V. Alecsandri la Bacău și demisia sa vezi aici p. 296—297, 301—305 corespondența cu C. Rosetti-Tetțcanu și V. Place, în locul său a fost ales hatmanul Alecu Aslan.

CĂTRE COSTACHE ROSETTI-TETȚCANU

111

Diepa, 20 sept. [s.n.] 1857

B.A.R., S 46 (1)/DXLVIII; original cu caractere chirilice.

¹ Scrisoare scrisă în aceeași zi cu cea adresată lui Victor Place (cf. aici p. 292—293), dar continuată în ziua de 5 octombrie s.n.

Se înțelege din conținut că mulți luptători unioniști nu-l aprobau pe poet pentru plecarea sa în străinătate tocmai în acele momente de luptă încordată, dar argumentul lui V. Alecsandri că este nevoie de cineva care să ne susțină năzuințele printru puterile politice europene s-a dovedit a fi îndreptățit. După cum se vede din post-scriptum, scrisoarea a fost trimisă abia la 5 octombrie, cu un mic adaos.

² Constantin Rosetti-Tețcanu (1814—1879) a studiat dreptul în străinătate. Bărbat cu vederi progresiste, a desfășurat boierescul pe moșia sa Tețcani, județul Bacău. Ca unionist militant, i se datorește organizarea Comitetului Unirii, a fost ales deputat în Divanul ad-hoc. Alături de V. Alecsandri, contribuie la legatul făcut lui C. Negri pentru ca acesta să poată candida la domnie. Cf. aici p. 657—658 n. 1. Fiul său, Dimitrie, a fost tatăl Marucăi Cantacuzino-Enescu.

³ În locul său a fost ales Alecu Aslan, unionist.

⁴ Cf. aici scrisoarea către băcăoani.

CĂTRE ALEGĂTORII DIN ȚINUTUL BACĂULUI

112

Paris, [septembrie] 1857

B.A.R., ms. rom. 3351, f. 112—113; original cu caractere chirilice.

¹ Ales deputat în Divanul ad-hoc la ținutul Bacău în septembrie, poetul, care se găsea în Franța, la Dieppe, pentru a-și îngriji sănătatea, și care hotărîse că este mai bine pentru interesele țării să rămînă la Paris pentru a continua propaganda prin presă în favoarea principatelor, va demisiona din demnitatea de deputat și se va reîntoarce în țară în cursul anului 1858 Cf. aici scrisorile către Victor Place, și Costache Rosetti-Tețcanu, prin intermediul căruia a trimis scrisoarea, p. 296—297, 301—302.

² „Alegerile dintii“ sînt alegerile din iulie, făcute în baza unor liste electorale trucate și în care „izbînda“ unioniștilor a fost abținerea lor de la vot. Cf. aici p. 606—607 n. 2.

CĂTRE NICOLAE LUCHIAN

113

[Dieppe, p. 20 septembrie] 1857

B.A.R., S 31 (3)/LVIII ; copie.

Bibliografie : Vasile Alecsandri, *Correspondență*, 1960, p. 182—183.

¹ Scrisoarea trebuie să fi fost scrisă între 20 septembrie, cînd îi scrie lui V. Place de la Dieppe, și 20 octombrie, cînd îi scrie de la Paris unde, așa după cum îi scrie lui N. Luchian, hotărîse să se întoarcă.

² Nicolae Luchian (1821—1893), actor. S-a ocupat la început de pictură, specializîndu-se apoi în arta dramatică la Paris. A fost de mai multe ori director al Teatrului Național din Iași, unde a creat unele roluri din comediile lui V. Alecsandri. În ianuarie 1865 participă la licitația pentru direcția Teatrului Național din Iași, în ofertă făcîndu-și o interesantă autobiografie; contractul îl semnează la 7 iunie. A fost căsătorit tot cu o artistă, Gabriela Negroni-Luchian (cf. Ioan Massoff, *Teatrul românesc*, II, Buc., 1966, p. 145—149). De V. Alecsandri îl lega nu numai colaborarea teatrală, dramaturg-interpret, dar și o prietenie intimă care îi îngăduie poetului să-l pună la curent pe artist cu intriga sa cu Paulina Lucasiewicz, viitoarea soție a poetului, și să-l însărcineze, pe lîngă aceasta, cu misiuri delicate, în timpul în care el se găsea în Franța. Cf. aici scrisorile către N. Luchian p. 306, 310—311, 313—314.

³ Detaliile se refereau probabil la aceasta.

⁴ Dialogul politic *Păcălă și Tîndală* fusese scris în anul 1856 ca un stimulent în vederea Unirii. Cum în ședințele din septembrie-octombrie ale Divanurilor ad-hoc, românii ceruseră Uni-

rea, poetul propune jucarea piesei, dar, din pricina vigilenței cenzurii de sub caimacamul antiunionist N. Vogoride, ea nu s-a jucat în stagiunea 1857—1858. Cf. Ioan Massoff, *op. cit.*, I, Buc., 1961, p. 461.

⁵ Alecsandri a trimis lui Luchian piesele făgăduite despre care se interesează la 13 noiembrie dacă au fost primite, cf. aici p. 306, 307—308.

CĂTRE VICTOR PLACE

114

Paris, 20 oct. 1857

B.A.R., ms. fr. 135, f. 12—13; original.

Bibliografie: M. Emerit, *Trois lettres inédites de Basile Alecsandri (1957)*, în *Revue historique*, V. nr. 4—6, aprilie-iunie 1928, p. 142—144; V. Slăvescu, *Vasile Alecsandri și Victor Place în 1857*, în *Revista Fundațiilor*, XI, nr. 4, aprilie 1944, p. 149—150.

¹ Cf. aici scrisoarea către Victor Place, p. 292—293.

² Cardinaful Charles Place.

³ Faugère, subdirector la direcția politică a Ministerului Afacerilor Străine al Franței.

⁴ Conte Alexandru Walewski, Colonna (1810—1868), fiul împăratului Napoleon și al Mariei Walewska; om politic, ministru de Externe al Franței.

⁵ Luîndu-și singur sarcina de a-și reprezenta țara în străinătate și de a-i apăra interesele, poetul intră iarăși în legătură cu câteva din marile ziare franceze care ne-au sprijinit acțiunile.

CĂTRE COSTACHE NEGRI

115

Paris, 21 octomb. 1857

B.A.R., ms. rom. 4644, f. 10.

¹ Telegrama privea votul său în Divanul ad-hoc, la care însă nu a participat, dându-și demisia și rămânind la Paris pentru continuarea propagandei unioniste.

CĂTRE NICOLAE LUCHIAN

116

[a. 13 noiembrie] 1857

Originalul în posesia lui Gheorghe Franga conține și pasajul referitor la Paulina Lucasiewicz care lipsește în copie; B.A.R., S 31(4)/LVIII; copie.

Bibliografie: George Franga, Vasile Alecsandri către Aris-tizza Romanescu, Nicolae Luchian și Pietro Mozzetti, în *Manuscriptum* II, 1971 nr. 3(4), p. 156—157.

¹ Scrisoarea este scrisă înaintea celei din 13 noiembrie (cf. aici p. 307—308), în care îl întreabă dacă a primit piesele trimise.

² Mihail Pascaly (1830—1882), actor talentat, căruia formarea teatrului românesc îi datorează mult fiind și traducător și localizator de piese străine; a jucat un repertoriu foarte variat. După cum se vede, V. Alecsandri la acea vreme îi aprecia talentul și îi prevedea viitorul, mai târziu însă, când Millo va intra în conflict cu Pascaly pentru problemele de antrepriză și direcție a Teatrului Național, poetul va lua parte lui Millo. În epoca acestei rivalități, Pascaly a deschis, în 1864, Teatrul Societății dramatice, cu sediul în sala Bossel, vizavi de Teatrul Național. Soția actorului a fost Matilda Pascaly, și ea actriță.

³ Persoana în chestiune era Paulina Lucasiewicz, viitoarea soție a poetului și care aștepta acum un copil (cf. aci scrisorile poetului către N. Luchian, p. 306, 310—311, 313—2314). Însemnarea făcută pe verso, probabil de mîna lui Luchian, se referă la suma de galbeni dată acesteia.

117

Paris, 13 noiembrie 1857

B.A.R., S 31 (5) / LVIII; copie.

CĂTRE COSTACHE ROSETTI-TEȚCANU

118

Paris, 16 noiembr. 1857

B.A.R., S. 46 (2)/DCXLVIII; original cu caractere chirilice.

¹ Pentru problema de conștiință pe care și-a pus-o poetul în legătură cu rămânerea sa la Paris, tocmai în timpul Divanului ad-hoc cf. aici scrisorile către Victor Place și precedenta scrioare către C. Rosetti-Tețcanu.

² Nu știm dacă această societate a funcționat formal, cu o organizație conformă acelu plan trimis lui C. Rolla, practic însă, V. Alecsandri a izbutit să cultive în societatea franceză sentimente filoromâne care ne-au sprijinit țelurile politice și aspirațiile culturale.

CĂTRE NICOLAE LUCHIAN

119

Paris, dec. 1857

B.A.R., S 31 (1) / LVIII; original.

Bibliografie: *Curierul literar*, I, nr. 3, octombrie 1901, p. 7.

¹ Scrisoarea se referă în întregime la situația Paulinei Lucasiewicz. Cf. aici scrisorile către N. Luchian p. 306, 310—311, 313—314.

CĂTRE ION BALĂCEANU

120

Paris, 31 ian. 1858

B.A.R., S 20 (2) / LVII; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări*, Buc., 1964, p. 10—11.

¹ Dimitrie Ralet (1817—1858), jurist, om politic și literat. A colaborat la mișcarea revoluționară din martie 1848, nu a fost arestat și a făcut legătura între emigrații de la Cernăuți și Moldova; este autorul a numeroase pamflete împotriva lui Mihail Sturdza. În timpul domniei lui Grigore Ghica a fost numit director la departamentul Dreptății, apoi ministru al Cultelor (care presupunea și învățămîntul). Cea mai însemnată activitate a sa este aceea legată de problema secularizării averilor mănăstirești, pentru care este trimis, împreună cu C. Negri, la Constantinopol în iulie 1855. Unionist, a făcut parte din comitetul Unirii, a fost secretarul Divanului ad-hoc. V. Alecsandri a publicat anonim în *Convorbiri literare*, XVI, nr. 9, 1 decembrie 1882, p. 331—336, o notiță biografică despre Ralet, identificată de G. C. Nicolescu după notița autografă din ms. rom. 3926, f. 10—11, din Biblioteca Academiei. Opera sa literară, compusă din proză și versuri, vădește inteligență, umor, cultură generală și talent. Cartea lui Ralet pe care V. Alecsandri o trimite lui I. Bălăceanu este *Suvenire și impresii de călătorie în România, Bulgaria, Constantinopole*, Paris, 1858, 164 p., reeditată recent de Mircea Angheliescu, împreună cu restul operei și cu un bun și documentat studiu introductiv asupra lui Dim. Ralet, în care se fixează și ortografierea numelui cu un singur l, pe care am adoptat-o și noi. Cf. Dimitrie Ralet, *Suvenire și impresii de călătorie în România, Bulgaria, Constantinopole*, Ediție îngrijită, prefață și note de Mircea Angheliescu, Buc., 1979, 352 p. Cf. și *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 99—104, scrisoarea lui I. Bălăceanu către poet, din 3 februarie 1858, în care se plînge că nu a primit cartea lui Ralet.

² V. Alecsandri anunță că a trimis cartea și filoromânului Giovenale Vegezzi Ruscalla, care i-a și consacrat lui Ralet o notă biografică, cu date provenind poate chiar de la acesta, publicată în *Il mondo litterario* din 6 martie 1858. Cf. Mircea Angheliescu, *op. cit.*, p. IX.

CĂTRE NICOLAE LUCHIAN

121

Paris, 16 februarie 1858

B.A.R., S 31(2) / LVIII ; original.

¹ Paulina Lucasiewicz, viitoarea sa soție. Cf. aici scrisorile către N. Luchian, p. 306, 310—311, 313—314.

² V. Alecsandri îl consultase și pe I. Bălăceanu pentru o căsătorie posibilă, dar acesta nu-l luase în serios, sfătuindu-l să-și cultive muza și să lase căsătoria pe seama altora. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 105—110. Cf. și aici scrisoarea din 1 octombrie 1858 către Grenier în care îi pomeneste de amânarea căsătoriei sale.

³ Gabriela Negroni Luchian. Cf. aici p. 615 n. 2.

⁴ Poate Alexandru Cantacuzino, cneazul.

CĂTRE COSTACHE NEGRUZZI

122

Paris, 30 martie 1858

B.A.R., S 46 / LVII ; original.

Bibliografie: I. Stăvăruș, *Noi documente revelatoare în Manuscriptum*, I, nr. 1, 1970, p. 150.

¹ Giovenale Vegezzi Ruscalla publică în *Mondo letterario* biografii de scriitori români, cu exemplificări din opera lor. V. Alecsandri îi trimisese cartea lui C. Negruzzi *Păcatele tinereților* și o notiță biografică pe care Ruscalla le-a publicat în revista literară italiană.

CĂTRE ION BĂLĂCEANU

123

15 mai 1858, Paris

B.A.R., S 28(3)/LVII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări*, București, 1964, p. 11—13.

¹ Conferința de la Paris, deschisă la 22 mai 1858, trebuia să decidă asupra soartei principatelor și să stabilească o Convenție sau Constituție, care, după cum se temea și V. Alecsandri, nu va hotări Unirea Principatelor, ci un compromis : două state, doi domni, două guverne, două Adunări legislative, dar... sub denumirea de Principate Unite !

² Broșura la care lucra I. Bălăceanu era : *Lettre sur les Principautés*, Turin, 1858, publicată anonim, și care a fost atribuită lui Vegezzi Ruscalla, prefațatorul său. Descoperirea la B.A.R. a manuscrisului autograf al lui I. Bălăceanu, cum și detaliile despre această broșură din corespondența acestuia cu V. Alecsandri au restabilit adevărata paternitate a lucrării, care făcea parte din publicațiile de propagandă menite să lămurească străinătății adevărata stare din principate. Cf. Marta Anineanu, *Un manuscris al lui Ion Bălăceanu, publicat anonim, în Studii și cercetări de bibliologie*, III, 1960, p. 273—277, și *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 105—112 (scrisorile lui I. Bălăceanu din februarie și aprilie 1858).

CĂTRE DEPARTAMENTUL DIN LĂUNTRU

124

12 sept. 1858

Arh. St. Iași, fond. Ministerul de Interne, T. 1772, op. 2020, dosar 40.459, f. 429 ; original cu caractere chirilice.

Bibliografie : *Documente*, Buc., 1973, p. 31.

CĂTRE EDOUARD GRENIER

125

1 oct. 1858, Iași

Biblioteca din Besançon, ms. 1423 ; original.

B.A.R., Microfilm Ms. 421.

Bibliografie : *Lettres inédites du poète roumain Basile Alecsandri...*, Paris, 1911, p. 47—49 ; V. Alecsandri, *Scrisori inedite...*, Buc., f.a., p. 48—51 ; Vasile Alecsandri, *Publicistică. Scrisori*, Chișinău, 1968, p. 246—247 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 90—94.

¹ Poetul locuise la Veneția, împreună cu Elena Negri, de la 8 septembrie pînă la 12 noiembrie 1846. Cf. aici p. 552 n. 1.

² Grenier a scris poezia *Bigoulaute*, în 1869, inspirîndu-se dintr-o altă versiune decît aceea a gondolierului Tonino. Cf. Gazier, *op. cit.*, p. 4, n. 1.

³ În legătură cu căsătoria sa la această dată cf. aici și scrisoarea către N. Luchian din 16 februarie 1858, p. 620 n. 1. Preocupările politice, care îl împiedicau să se căsătorească, erau viitoarele alegeri pentru Adunarea Electivă, lupta pentru Unire și neînțelegerile pentru alegerea candidatului partidei naționale (*le parti intelligent...*), cei mai mulți dorindu-l pe C. Negri.

CĂTRE DIM. A. ȘTURDZA

126

[Iași, p. 23 octombrie/4 noiembrie, 1858]

B.A.R., ms. rom. 314, f. 210 ; original.

¹ La 23 octombrie/4 noiembrie fusese numit secretar de stat, sau ministru al Afacerilor Străine în guvernul Căimăcămiei de Trei.

² Cele câteva rînduri către D. A. Sturdza sînt scrise chiar pe ultima pagină a textului Regulamentului : *Principautés unies de Moldavie et de Valachie. Projet de Règlement de l'Assemblée Elective de Moldavie*, ms. rom. 314 f. 190—210. La p. 176—183 ale manuscrisului se află și textul autograf în ciornă al lui Alecsandri, *Mémoire explicatif*, în care se expune : conflictul dintre caimacami : Vasile Sturdza și Anastase Panu cu colegul lor Ștefan Catargi ; destituirea lui Fotiade din postul de reprezentant la Poartă și conflictul cu consulul Austriei în legătură cu noul antet al hîrtilor oficiale „Principatele Unite...” Cf. aici scrisorile către Iancu Alecsandri p. 333—336, și către Henry Butler p. 346—350.

CĂTRE AGENȚIA AUSTRIACĂ

127

31 octombrie/12 noiembrie 1858

B.A.R. ms. rom. 314, f. 111 ; copie.

¹ La această dată V. Alecsandri era secretar de stat sub Căimăcămia de Trei.

² Tactul diplomatic al lui V. Alecsandri îl face să-și exprime această nedumerire. Refuzul Agenției austriece de a viza pașapoartele se datora noii titulaturi adoptate de cele două țări românești „Principatele Unite ale Moldovei și Valahiei”, formulă care fusese adoptată de Convenția de la Paris (7/19 august 1858), fără să realizeze de fapt Unirea, cele două țări avînd domni, guverne și adunări legislative proprii. Titlul însă de „Principatele Unite” nu convenea imperiului austriac care cunoștea sentimentele unioniste ale românilor din Transilvania, exprimate și pe cîmpia Libertății de la Blaj în 1848. Noua titulatură ar fi fost un nou ferment periculos pentru tendințele unioniste transilvănene. Abilitatea cu care V. Alecsandri demonstrează culpa în care se găsește Agenția austriacă, neacceptînd o titulatură recunoscută de Convenție, refuz care putea crea grave complicații diplomatice, duce la soluționarea conflictului prin admiterea titulaturii. Cf. aici celelalte scrisori către Agenția austriacă.

2 noiembrie [s.v.] 1858

B.A.R., ms. rom. 314, f. 114—115 ; copie, și f. 116—117 ; ciornă autografă.

¹ Pentru diferendul diplomatic avut cu Agenția austriacă, cf. aici p. 623 n. 2.

5/17 nov. 1858

B.A.R., ms. rom. 314, f. 118 ; copie.

¹ Pentru diferendul diplomatic avut cu Agenția austriacă, cf. aici p. 623 n. 2.

CĂTRE ION FOTIADE

Iași, 5/17 noiembrie 1858

B.A.R., ms. rom. 314, f. 25 ; copie, autograf D. A. Sturdza.

Bibliografie : *Monitorul*, I, nr. 5, 1858, p. 2 ; *Zimbrul și Vulturul*, IV, 1858, p. 31—32 ; versiunea franceză în *Moniteur officiel de Moldavie...*, I, nr. 3, 1858, p. 3 ; D. A. Sturdza ș.a. *Acte și documente relative la renașterea României*, „Academia Română”. VII, Buc., 1892, p. 764.

¹ Ion Fotiade, agent al Moldovei la Constantinopol. La 8/20 februarie 1859, Fotiade protestează împotriva acestei concedieri. Cf. B.C.S., Arh. Kogălniceanu, XC, doc. 3 ; cf. și aici p. 357 scrișoarea către Iancu Alecsandri din 9/21 decembrie 1858, în care este reprodușă scrișoarea către Fotiade.

CĂTRE AGENȚIA AUSTRIACĂ

131

7 noiembrie 1858

B.A.R., ms. rom. 314, f. 120—121 ; copie.

¹ Pentru diferendul diplomatic avut cu Agenția austriacă, cf. aici p. 623, n. 2.

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

132

Nov. 25 [s.n. 1858]

B.A.R., S 18(2)/LVII ; original.

Bibliografie : Documente privind Unirea Principatelor, III, Buc., 1963, p. 441—443.

¹ Iancu Alecsandri (1826 ?—1884), fratele mai mic al poetului. A îmbrățișat cariera militară, pe care a părăsit-o, dar în care a fost reintegrat, cu gradul de maior și avansat la cel de locotenent-colonel, la începutul domniei lui Cuza, căruia îi va servi de aghiotant, apoi de agent oficios și agent diplomatic la Paris, cu el începând să funcționeze Agenția română din Franța ; activitatea sa încetează odată cu abdicarea lui Cuza. Se căsătorește la Paris cu Noémi, fiica doctorului Stanislas Guillard, ducând o viață cu destule greutăți materiale, dar și destul de interesantă prin relațiile cu oameni politici, literați, artiști. În 1879, V. Alecsandri obține de la D. A. Sturdza funcția de corespondent oficial al ziarului *Pressa* pentru fratele său, colaborare apreciată pentru simțul politic și cunoștințele precise, pentru stilul și umorul cu care erau scrise. A avut trei fiice : Hélène, căsătorită Miot, apoi Malherbe, Alice, căsătorită cu Georges Bal, apoi cu del Valle, și Marie, căsătorită cu Charles Bal, unii dintre descendenții familiei Malherbe și Del Valle locuiesc și astăzi la

Paris și își cunosc bine descendența dintr-un străbunic român. Iancu Alecsandri a murit, după chinuri îndelungate, de un cancer la laringe. Dotat cu aptitudini literare și cu un serios spirit științific de cercetare, nu a lăsat decît câteva articole de interes politico-economic ca: *Aperçu sur le projet de pont de fer entre Giurgevo et Rustchuck*, Buc., 1871, 15 p; *L'état économique et financier de la Roumanie d'après les documents officiels*, Buc., 1877, 60 p., iar din încercările literare amintim: nuvela *Dor de morți*, publicată în *Convorbiri literare*, XVII, nr. 9, 1 decembrie 1883, p. 330—377, elogios apreciată de T. Maiorescu, și *O scrisoare adresată d-lui * * **, despre poezia *Cămin* a lui Eminescu, *ibidem*, XVIII, nr. 4, 1 iulie 1884, p. 153—157; observațiile critice din acest articol fiind apreciate și astăzi. Poezia sa *Odă la unirea românilor*, publicată postum în *Convorbiri*, XIX, nr. 2, 1 mai 1885, p. 187—188, mai fusese publicată în *Ateneul român*, 1861, iulie, seria II, p. 187—188; cf. și I. E. Torouțiu, *Descoperirea unei lucrări inedite a lui Iancu Alecsandri: Montesquieu, Considerații asupra cauzelor mării și decăderii românilor*, în *Convorbiri literare*, LXXVI, nr. 2, februarie 1943, p. 152—153.

V. Alecsandri, avînd multă încredere în simțul poetic și critic al fratelui său, cum și în solidele sale informații politice, l-a consultat adesea, înainte de a lua o hotărîre. Cf. Il. Chendi și E. Carcalechi, *Iancu Alecsandri, fratele poetului*, în *Luceafărul*, IV, 11 ianuarie 1905, p. 226—229; Il. Chendi, *Iancu Alecsandri, fratele poetului*, în *Viața literară*, I, nr. 43, 22 octombrie 1906, p. 1—2; Gh. Bogdan-Duică, *Ioan Alecsandri*, în *Națiunea*, I, ianuarie-februarie 1927, p. 2 seg.; Perpessicius, *Ion Alecsandri*, în *Revista Fundațiilor*, X, nr. 2, februarie 1943, p. 391—418; Cornelia Bodea, *Cu Iancu Alecsandri în Anglia și Scoția la 1850*, în *Studii*, revistă de istorie, t. 24, nr. 2, 1971, *Călători români peste hotare*, p. 265—288.

² Léon Plée (1815— ?), profesor, apoi, din 1847, ziarist, în 1850 începe să lucreze la *Le Siècle*. Bun cunoscător al problemelor Orientului, a sprijinit revoluțiile polonezilor și pe români. În 13 martie 1856 a publicat în *Le Siècle*, pe prima pagină, un articol, cu mare răsunset: *Les Roumains, Appel au congrès en leur faveur*, articol tradus și în românește și publicat în broșură. După Unire va continua să fie informat despre situația din Principate și să ne sprijine. Cf. Dim. Păcurariu, Claude Pichois, *O carte și șapte personaje*, Buc., 1976, p. 63—68.

³ Vasile Sturdza (1810—1870), magistrat, membru al Divanului domnesc, ministru al Lucrărilor Publice, președinte al Divanului, caimacam în 1858—1859 în Căimăcămia de Trei, după Unire, președinte al Consiliului de Miniștri, ministru al Afacerilor Interne, președinte al Curții de Casație, căsătorit cu Zulnia, sora lui Costache Negri.

⁴ Anastase Panu.

⁵ Ștefan Catargi (1789—1866), vornic, caimacam în 1858—1859.

⁶ Costin Catargi, fostul ministru al Afacerilor Interne sub Vogoride.

⁷ Cf. D. A. Sturdza ș.a., *Acte și documente*, vol. VII, p. 619.

⁸ I. A. Cantacuzino-Zizin.

⁹ Cf. D. A. Sturdza ș.a., *op. cit.*, vol. VII, p. 687.

¹⁰ A. Beldiman.

¹¹ Cf. D. A. Sturdza ș.a., *op. cit.*, vol. VII, p. 729.

¹² Oskar von Göedel-Lannoy, consul general al Austriei la Iași.

¹³ Cf. aici p. 624 n. 1.

¹⁴ Pentru refuzul Agenției austriece de a viza pașapoartele românești, cu antetul Principatelor Unite. Cf. aici p. 323—326, 328, 330—332.

Iași, 15 nov. [s.v.] 1858

B.A.R., S 18(1)LVII ; original.

Bibliografie: Documente privind Unirea Principatelor, III, Buc., 1963, p. 443—445.

¹ Moșia lui Iancu, Tîrnauca, din ținutul Dorohoi.

² Cf. și scrisoarea precedentă p. 333—336.

³ Grigore Sturdza beizadea (zis Sturdza-vițel pentru marea sa forță fizică!), (1821—1901), fiul domnitorului Mihail Sturdza, a activat în armata turcă sub numele de Muklis-pașa. Din ordinul tatălui său, el este acela care a reprimat cu atîta cruzime mișcarea revoluționară din martie 1848, de la Iași. A candidat

la domnie în 1859, cu propriul său partid, care apoi a fuzionat cu cel al tatălui său, pentru a căpăta mai multă forță. După alegerea lui Cuza, a intrat în politică, adesea ostil domnitorului. A ocupat diverse funcții.

CĂTRE HENRY BULWER

134

Iași, 18/30 noiembrie 1858

Bibliografie : E.D. Tappe, *A Letter of Vasile Alecsandri în The Slavonic & East European Review*, XLII, number 98, decem-ber 1963, p. 191 ; Constantin Turcu, *O poezie de album și o scri-soare diplomatică*, în *Gazeta literară*, XII, nr. 37 (670), 9 sep-tembrie 1965, p. 6, traducere.

¹ Henry Bulwer, reprezentantul Angliei în grupul comisari-lor marilor Puteri, venit în Principate în 1856, ambasador al Angliei la conferința de la Paris, ambasador la Constantinopol.

² În martie 1857, V. Alecsandri împreună cu M. Kogălniceanu și Dim. Ralet, din partea comitetului unionist moldovean, au prezentat la București, în fața comisarilor marilor Puteri do-leanțele unioniștilor. Cf. aici p. 606—607 n. 2.

³ Cf. aici conflictul dintre caimacami și abuzurile Porții p. 339—342.

⁴ Probabil *Projet de Règlement de l'Assemblée Elective de Moldavie*. Cf. aici, p. 623 n. 2.

⁵ Cf. aici p. 323—326, 328, 390—332. diferendul cu Agenția austriacă, în legătură cu titulatura nouă a țărilor românești : „Principatele Unite ale Moldovei și Valahiei“.

⁶ Cf. aici p. 627 n. 12.

⁷ Fuad-pașa Mohamed, ministrul Afacerilor Străine ale Tur-ciei, reprezentantul Turciei la conferința de la Paris.

CĂTRE COSTACHE ROSETTI-TETCANU

135

Iași, 19 noiembrie 1858

Bibliografie : Constantin Sturzu, *O pagină inedită din istoria Unirii de la 1859 în Țuget clar*, IV, nr. 31, 8 februarie 1940, p. 483—484 ; Constantin Sturdzu, *Pe urmele bardului de la Mircești. Trei scrisori inedite ale marelui poet și om politic, în Curentul literar*, III, nr. 122, 2 august, 1941, p. 8.

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

136

9/21 dec. 1858, Iași

B.A.R., S 18(3)LVII ; original.

Bibliografie : *Documente privind Unirea Principatelor*, III, Buc., 1963, p. 456.

¹ Pentru conflictul dintre caimacami și amestecul Porții, cf. aici scrisorile către Iancu Alecsandri p. 339—342, și Henry Bulwer p. 346—350.

² Cf. aici scrisoarea către Fotiade, p. 329—330.

³ Poate este vorba de scrisoarea lui Afif-bei, din 8/20 decembrie. Cf. D. A. Sturdza ș.a., *Acte și documente*, VII, p. 1243.

⁴ *Ibidem*, p. 1226.

CĂTRE DIM. A. STURDZA

137

Bacău, 29 dec. [s.n.] 1858

B.A.R., ms. rom. 317, f. 215.

¹ Rezultă din telegrama adresată lui D.A. Sturdza, care era secretarul Căimăcămiei, că V. Alecsandri fusese ales la Bacău deputat în Adunarea Electivă.

CĂTRE CĂIMĂCĂMIE

138

Bacău, 30 dec. [s.n.] 1858

B.A.R., ms. rom., 317, f. 257.

¹ Alegerile pentru Adunarea Electivă.

² Partida lui Grigore Sturdza beizadea.

139

Bacău, 1 ianuarie [s.n.] 1859

B.A.R., ms. rom. 317, f. 260.

¹ Cf. aici p. 363—364 altă telegramă cu situația alegerilor de la Bacău.

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

140

[Iași, 28 decembrie s.v. 1858]

B.A.R., S 18(4)/LVII ; original.

Bibliografie : *Documente privind Unirea Principatelor*, III, 1963, p. 465—466.

¹ În calitatea sa de secretar de stat, el era acela care trebuia să citească mesajul Căimăcămiei către Adunarea Electivă, text care se pare că a fost redactat chiar de poet. Cf. G. C. Nicolescu, *Viața lui Vasile Alecsandri*, Buc., 1962, p. 282.

² În legătură cu candidatura lui V. Alecsandri la domnie, cf. aici p. 380—385.

³ Pentru condițiile în care s-a făcut alegerea lui Negri și pentru refuzul acestuia, cf. aici p. 657—658, n. 1.

1 ianuarie [s.v.] 1859, Iași

B.A.R., S 18 (5)/LVII ; original.

Bibliografie : Aug. Z. N. Pop, *Vasile Alecsandri către Iancu Alécsandri, fratele său*, în *Viața românească*, XII, nr. 1, ianuarie 1959, p. 18—20 ; text original și traducere, cu unele omisiuni ; *Documente privind Unirea Principatelor*, III, Buc., 1963, p. 469—470.

¹ Postul de secretar de stat era echivalent cu ministru al Afacerilor Străine.

² Reuniunile pregătitoare pentru alegerea candidatului partidei naționale se țineau la Cabinetul de Științe Naturale. Cf. aici p. 380—385.

CĂTRE ALEXANDRU JORA

142

[ianuarie-octombrie 1859]

B.A.R., S. 38/LVII ; ciornă autografă.

¹ Nu știm dacă este vorba despre Alexandru Jora, frate cu Mihai, Catinea Kogălniceanu și Eliza Canănașu ; nu am putut determina ce funcție sau misiune avea la Galați. S-a pus la această dată pentru că se pare că această bizară chestiune privea Moldova, unde poetul a fost ministru al Afacerilor Străine în 1859, din ianuarie pînă în octombrie.

CĂTRE COSTACHE NEGRI

143

Iași, 9 ianuarie [s.v.] 1859

B.A.R., ms, rom. 4643, f. 81.

Bibliografie : Documente privind Uniunea Principatelor, III. Buc., 1963, p. 474—475.

CĂTRE SECRETARUL DE STAT AL ȚĂRII ROMÂNĚȘTI

144

Iași, 10 ianuarie 1859

Arh. St. Buc., Arhiva istorică centrală, microfilm nr. 39, cadrul nr. 40.

Bibliografie : M. Soveja, *Noi documente despre Vasile Alecsandri* în *Revista Arhivelor*, VIII, nr. 2, 1965, p. 253 ; George Macovescu, *Vasile Alecsandri diplomatul*, în *Magazin istoric*, III, nr. 2, februarie 1969, p. 4, după care s-a reprodus aici, neavînd acces la original.

CĂTRE ABDOLONYME UBIČINI

145

Iași, 15/27 ianuarie 1859

Arhiva Ministerului Afacerilor străine (Fondul Paris, dosarul nr. 1) ; original.

Bibliografie : George Macovescu, *Vasile Alecsandri diplomatul*, în *Magazin istoric*, III, nr. 2 (23), februarie 1969, p. 2—6, fragment în traducere ; Ion Stăvăruș, *Noi documente revelatoare* în *Manuscriptum*, 1, nr. 1, 1970, p. 148—149.

¹ Scrisoarea este scrisă pe marginile albe ale textului tipărit, *Instrucțiuni pentru alegerea domnului, adoptate de Adunare în ședința sa din 4 ianuarie 1859* (cf. B.A.R., F.V. 505). Alecsandri trimite aceste instrucțiuni la Paris, unui prieten ne-

numit, care, după corecta identificare a lui Ion Stăvăruș, trebuie să fi fost A. Ubicini. Cf. aici p. 602 n. 1. Dealtfel, scrisorile de tip buletin informativ pe care V. Alecsandri le scria fratelui său Iancu erau destinate ziaristilor Léon Plée și Ubicini pentru a informa presa franceză. Se vede și din scrisoarea de față că Alecsandri trimisese destinatarului și alte piese informative și se mai poate vedea și că unele dintre informații fuseseră transmise și lui Iancu.

² La 9/21 ianuarie 1859, I. A. Cantăcuzino-Zizin, ministru de Finanțe, și V. Alecsandri, ministru secretar de stat adresau lui N. Catargi, Costache Negri și colonelului Mavrichi o scrisoare cu instrucțiuni privitoare la obținerea investiturii. Cf. B.A.R., ms. rom. 4644, pach. I, doc. 38, text autograf C. Negri, editat în *Documente privind Unirea Principatelor*, III, Buc., 1963, p. 443—444.

³ Despre candidatura lui V. Alecsandri, cf. aici p. 380—385.

⁴ Se pare că acest complot, bănuț a fi fost montat de Gri-gore Sturdza și polonezul Verjbiski, nu a existat sau a fost de proporții foarte reduse, în orice caz Verjbiski va mai fi amestecat și în alte intrigi politice dăunătoare domniei lui Cuza.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

146

19 ianuarie [s.v.] 1859

B.A.R., Arh. domnitorului Cuza II (4850), f. 1; original.

Bibliografie: R. B. Bossy, *Agencia Diplomatică a României în Paris și legăturile politice franco-române sub Cuza-Vodă*, Buc., Cartea Românească, 1931, p. 160, cu data pe stil nou 31 ianuarie.

¹ Scrisoarea lui Iancu Alecsandri către Cuza are data „Paris 20 ianuarie [s.n.] 1859.” Cf. Arh. domnitorului Cuza, *loc. cit.*, p. 3—4, ea conține o expunere serioasă a situației politice.

Iași, 20 ianuarie [s.v.] 1859

B.A.R., S 18(6)/LVII ; original.

Bibliografie : *Scinteia*, 14 ianuarie 1959 ; *Documente privind Unirea Principatelor*, III, Buc., 1963, p. 483—487 ; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc., 1972, p. 96—110.

¹ Informațiile date de V. Alecsandri, în scrisoarea de față, în legătură cu partida micilor boieri, formată în jurul său și care l-a ales candidat la domnie, trebuie completată și cu cele din scrisorile către Iancu, din 28 decembrie 1858 și 1 ianuarie 1859.

² În relatările unora dintre istorici, atât vechi cât și moderni, se afirmă că adunarea partidei naționale în care Alex. Cuza a fost ales candidat la domnie s-a ținut în casă la C. Rolla. Vezi mai jos n. 4 cum s-a ajuns la această confuzie.

³ C. Negri nu era dorit de marii boieri din pricina vederilor sale progresiste în legătură cu problemele sociale și în special cu problema agrară. Negri a acționat cu multă fermitate în toate funcțiile pe care le-a deținut, avînd chiar un vădit ascendent asupra contemporanilor săi, români și străini, deci nu i se putea reproșa slăbiciunea de caracter. Înrudirea sa cu fostul cămăcamaș Vogoride, urît de toți, prin căsătoria acestuia cu sora sa vitregă, Cocuța Conachi, care dealtfel și-a dovedit patriotismul luptînd împotriva intereselor propriului său soț, nu schimba cu nimic convingerile politice ale lui Negri.

⁴ Deși împrejurările în care Cuza a fost ales domn al Moldovei sînt cunoscute, unele contradicții au fost lămurite abia mai tîrziu, pe baza unor piese de arhivă necunoscute. Astfel, se știe astăzi că numele lui Cuza nu a fost pronunțat pe neașteptate în ședința partidei naționale din seara de 3 ianuarie, ci că, în ajun, la 2 ianuarie, partida care se formase în jurul lui V. Alecsandri neacceptînd renunțarea acestuia în favoarea lui Negri, îl aleseseră pe Cuza. De asemenea se știe acum că, tot la 2 ianuarie, cămăcamașul Anastase Panu reunise acasă la C. Rolla — de aici confuzia Rolla-Ralet — pe șefii partidei unioniste pentru a le

expune un plan compus din nouă puncte care urma să ducă la realizarea Unirii pe o cale revoluționară, cu un guvern comun și o adunare electivă care să aleagă un domn străin. Unele amănunte sînt cunoscute chiar din cele spuse mult mai tîrziu de V. Alecsandri lui Baligot de Beyne. Cf. Marta Anineanu, *Colonețul Alexandru Ion Cuza, domn al Moldovei*, în *Magazin istoric*, III, nr. 1 (22), ianuarie 1969, p. 2—9; N. Corivan, *Alegerea ca domn a lui Al. I. Cuza*, în volumul, *Cuza-Vodă în memoriam*, Iași, 1973, p. 101—111.

⁵ Grigore Sturdza activase în armata turcă sub numele de Muklis-pașa.

⁶ Constantin Hurmuzaki (1811—1869), magistrat, ministru de Justiție și președinte al Curții de Casație. Unionist activ, pentru acțiunea sa în favoarea lui Grigore Sturdza vezi documentata *Introducere a Cornелиei Bodea la volumul Documente privind Unirea Principatelor*, III, Buc., 1963, p. IX—XLVIII.

CĂTRE GEORGE SION

148

Iași, 20 ghenar [s.n.] 1859

Biblioteca Centrală Universitară din Cluj-Napoca; original.

Bibliografie: I. Mușlea, *Din scrisorile lui Vasile Alecsandri către George Sion în Viața românească*, XX, nr. 5—6, mai-iunie 1928, p. 190—191; St. Meteș, *Din relațiile și corespondența poetului George Sion cu contemporanii săi*, Cluj, 1939, p. 2—3.

¹ George Sion (1822—1892), scriitor și poet, membru al Academiei Române și secretar al acesteia.

² Constantin Brăiloiu (1809—1889), jurist, om politic, a ocupat funcții de răspundere sub domnitorul Barbu Știrbei, căimăcămie și domnia lui Cuza.

³ Cf. aici p. 375—377.

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

149

21 ianuarie [s.v.] 1859

B.A.R., S 18 (7)/LVII ; original.

Bibliografie : Marta Anineanu, *Din activitatea diplomatică a lui Vasile Alecsandri*. Corespondență inedită, 1859—1862, în *Studii și materiale de istorie modernă*, II, Buc., 1960, p. 265.

¹ Pentru stabilirea unei agenții române la Paris, cf. aici p. 654—655 n. 1.

² Incercarea cu Léon Plée a dat greș, ca și aceea cu Grenier, secretar devenind pînă la urmă Baligot de Beyne.

³ *Monitorul* publicat, în limba franceză : *Moniteur officiel de Moldavie. Principautés Unies de Moldavie et de Valachie*, Iași, 1 noiembrie 1858—12 ianuarie 1859 și 1861. Editor T. Codrescu.

⁴ Pentru candidatura lui V. Alecsandri la domnie cf. aici p. 380—385.

CĂTRE REPREZENTANȚII MARILOR PŪTERI LA POARTĂ

150.

[a. 24 ianuarie 1859]

Arh. St. Iași, pachet nr. 348-act. nr. 20 ; original.

Bibliografie : *Cronica*, V, 4 (207), 24 ianuarie 1970, p. 10 (*Documente*).

¹ În calitatea sa de secretar de stat, adică ministru al Afacerilor Străine, V. Alecsandri, imediat după alegerea lui Cuza ca domn al Moldovei, trimite agentului român de la Constantinopol, Costache Negri, șapte plicuri sigilate conținând același text

de anunțare a alegerii lui Cuza, destinate reprezentanților mărilor Puteri: A. I. Labanoff, consilier la Ambasada rusă de la Constantinopol, Lallemand, însărcinatul cu afaceri al Franței, generalul Giacomo Durando, ministrul Sardiniei ș.a. Precipitarea evenimentelor în Principate, prin alegerea lui Cuza și în Țara Românească, opresc pe Negri de a mai trimite această corespondență diplomatică celor în drept și plicurile sigilate rămân în arhiva personală a acestuia la Tîrgu-Ocna, de unde au fost duse la Arhivele Statului din Iași. Vezi și scrisoarea asemănătoare adresată la 10 ianuarie 1859, guvernului din Țara Românească, care consemnează primirea, cf. aici p. 374—375.

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

151

1859 febr. 4 [s.n.], Iași

B.A.R., S 18(8)/LVII.

152

Iași, 5 februarie [s.n. 1859]

B.C.S., Arh. Kogălniceanu, XC, doc. 12.

Bibliografie: Documente privind Unirea Principatelor, III, Buc., 1963, p. 494.

¹ Răspunsul lui Iancu Alecsandri din 6 februarie, la telegrama din 5 februarie, exprimă uimirea pe care a produs-o vestea comunicată de el în cercurile politice, despre Unirea Principatelor, reacția pozitivă a presei pariziene; propune unele măsuri de prudență, dat fiind că Convenția fusese călcată. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 15—18.

Iași, 7 februarie [s.n.] 1859

B.A.R., S 18(9)/LVII.

Bibliografie: Documente privind Unirea Principatelor, III, Buc., 1963, p. 501.

154

Iași, 10 februarie [s.n.] 1859

B.A.R., S 18(10)/LVII.

Bibliografie: Documente privind Unirea Principatelor, III, Buc., 1963, p. 509.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

155

[a. 14 februarie s.n. 1859]

Bibliografie: Arhiva, Iași, XII, nr. 5—6, mai-iunie, 1901, p. 278—279; A. D. Xenopol, *Domnia lui Cuza-Vodă*, II (VIII al *Istoriei românilor*), Iași, Ed. Dacia, 1903, p. 283—285; Il. Chendi, *Scrisorile lui V. Alecsandri*, II, în *Tribuna*, Arad, XIII, nr. 242, 7/20 noiembrie 1909, p. 7, traducere; Alecsandri, *Cele mai frumoase scrisori*, Buc. 1972, p. 111—115.

¹ Scrisoarea este scrisă înainte de plecarea poetului la Paris, trimis de Cuza cu misiunea de a obține din partea marilor Puteri europene recunoașterea dublei sale alegeri. În scrisoare se amintește de făgăduiala făcută lui Iancu. Urmează telegrama din 14 februarie s.n., prin care îl anunță pe acesta că pleacă spre Paris și că îi aduce numirea de agent oficios al lui Cuza. Deci scrisoarea este anterioară telegramei.

Iași, 14 febr. [s.n.] 1859

B.A.R., S 18(11)/LVII.

¹ Curînd după alegerea acestuia ca domn al Moldovei, V. Alecsandri solicitase lui Cuza, pentru fratele său Iancu, postul de agent oficios al Moldovei la Paris (scrisoarea către Iancu Alecsandri din 21 ianuarie s.v. 1859, cf. aici p. 392—393). Acest prim gînd al poetului, chiar dacă a fost determinat, într-un fel, de greaua situație materială în care se zbătea mereu Iancu, s-a datorat în primul rînd precedentului creat prin folosirea lui Iancu, care avea numeroase relații la Paris, ca intermediar pe lîngă presa franceză pentru propaganda făcută cu scopul de a trezi interesul cercurilor politice franceze pentru lupta dusă de români spre cîștigarea libertății și Unire. Această propagandă, neoficială, fusese practică de emigrația română de la 1848 și continuată în vederea realizării Unirii. V. Alecsandri trimitea lui Iancu, atunci cînd nu le trimitea direct, scrisori de tipul unor buletine informative pe care, îi recomanda chiar, să le facă cunoscute ziaristilor (Léon Plée, Ubcini, Grün...) pentru a ține la curent presa franceză cu evenimentele din țară. Cu atît mai mult acum, după alegerea lui Cuza și Unire, era nevoie de un agent la Paris care să vegheze asupra tuturor intereselor românilor, care, în mare parte, se disputau la Paris. Telegrama din 4 februarie s.n., din ajunul plecării lui V. Alecsandri în misiune, în care îl anunță pe Iancu că îi aduce decretul de numire ca agent, anticipează cu mult asupra evenimentului. Chiar de la prima audiență la împăratul Napoleon III, V. Alecsandri a cerut acestuia învoirea ca Principatele să aibă un agent oficios la Paris. Prin Convenție se stabilise ca acestea să aibă cîte un reprezentant la Poartă, dar nu și în alte țări, ele fiind sub suzeranitatea acesteia; deci oricum românii nu ar fi putut avea mai mult decît reprezentanți oficioși. Abia în noiembrie 1859, V. Alecsandri redactează un memoriu către cele două guverne ale principatelor în care arată necesitatea creării unei agenții și care vor fi atribuțiile acesteia. Este interesant de observat că, pentru întocmirea proiectului,

V. Alecsandri s-a folosit de un memoriu făcut de Iancu Alecsandri (cf. aici p. 459—460). Nevoia unor relații cu presa franceză, organizate oficial, se pusesse chiar înainte de problema agenției. Pentru aceasta poetul redactase o notă specială intitulată : *Notă asupra stabilirii de relații necurmăte între Principatele Unite și presa franceză*, după care se vor organiza birourile de corespondență (cf. aici p. 654—655 n. 1). Cele două guverne își dăduseră asentimentul în ianuarie-februarie 1860, pentru crearea agenției ; în luna iunie s-a votat bugetul necesar și abia la 26 iulie / 7 august 1860, Cuza îl numește pe Iancu Alecsandri agent la Pris și Londra. În septembrie 1860, Franța recunoaște agenția oficioasă română, care, în februarie 1863, devine oficială (cf. și George Maco-vescu, *Vasile Alecsandri, diplomatul în Magazin istoric*, III, nr. 2 (23), februarie 1969, p. 4, unde citează un memorandum adresat de Alecsandri ministrului de Externe de la Quay d'Orsay, în probleme de jurisdicție consulară, cu data de 7 ianuarie 1862).

Pentru înființarea agenției române de la Paris cf. : R. Bossy, *Agencia diplomatică a României în Paris*, Buc., 1931, p. 402 ; L. Boicu, *Știri noi despre activitatea lui Vasile Alecsandri ca ministru de Externe*, în *Studii și cercetări științifice. Istorie A. X.* fasc. 1—2, 159, p. 195—200 ; Dan Berindei, *Infiiințarea agenției Principatelor Unite la Paris, 26 august / 7 septembrie 1860. în Studii*, XIII, nr. 6, 1960, p. 99—120 ; Dan Berindei, *Paris în Reprezentantele diplomatice ale României*, I, 1859—1917, Buc., 1967, p. 101—132.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

157

Paris, 25 februarie [s.v.] 1859.

B.C.S., Arh. Kogălniceanu, XC, doc. 5 ; copie de mina lui Iancu Alecsandri, din care lipsește post-scriptumul aflat în textul tipărit de A.D. Xenopol.

Bibliografie : *Arhiva*, Iași, XII, nr. 5—6, mai-iunie 1901, p. 280—282 ; A. D. Xenopol, *Domnia lui Cuza-Vodă*, II (VIII al

Istoriei românilor), Iași, 1903, p. 259—262 ; Il. Chendi, *Scrisorile lui V. Alecsandri II*, în *Tribuna*, Arad, XIII, nr. 238, 3/16 noiembrie 1909, p. 8, traducere ; R. Bossy, *Agenția diplomatică a României în Paris*, Buc., 1931, p. 164—165.

¹ La începutul lui februarie 1859, domnitorul Cuza trimite în străinătate pe V. Alecsandri, ministrul Afacerilor Străine al Moldovei, cu misiunea de a obține de la unele dintre marile Puteri europene recunoașterea dublei sale alegeri în Principate, care contravenea hotărârilor Convenției de la Paris. Plecat din țară la 3/15 februarie, ajunge după o grea călătorie de nouă zile, deci pe la 12/24, aceasta însemnează că data de 25 februarie a scrisorii către Cuza este pe stil vechi. Scrisorile adresate, în timpul acestei misiuni, atât lui Cuza, cât și lui Iancu Alecsandri, au aproape caracterul unor rapoarte diplomatice și conținutul lor a stat la baza redactării târzii a fragmentelor din *Istoria misiilor politice* (cf. V. Alecsandri, *Opere*, IV, Buc., 1974, p. 554—598). Pentru misiunile lui V. Alecsandri în legătură cu recunoașterea dublei alegeri și Unirii administrative cf. N. Corivan, *Lupta diplomatică pentru recunoașterea dublei alegeri a lui Al. Cuza*, în *Studii privind Unirea Principatelor*, Buc., 1960, p. 387—412 ; Dan Berindei, *Lupta diplomatică a Principatelor Unite pentru desăvârșirea Unirii (24 ianuarie 1859—24 ianuarie 1862)*, în *Studii privind Unirea Principatelor*, Buc., 1960, p. 413—449.

² Edouard Thouvenel (1818—1866), diplomat francez, ministrul Afacerilor Străine.

³ Aluzie la grupul Brătianu-Rosetti, cu tendințe mai revoluționare în realizarea scopurilor politice.

⁴ De fapt dăruirea celor 10.000 de puști nu era un act de generozitate din partea împăratului, ci unul interesat, Napoleon III dorind să aibă un punct de sprijin armat în spatele austrieșilor în viitorul conflict pe care îl prevedea între Italia, ajutată de Franța, și Austria. Pentru felul cum a decurs intrarea în posesia acestor 10.000 de puști cf. aici p. 644—645 n. 2.

⁵ Cf. aici p. 430.

⁶ Cf. aici p. 409—410.

⁷ Prin acest curier improvizat, studentul G. Mircescu, — căruia domnitorul i-a dat 100 galbeni pentru cheltuieli de călătorie — D. A. Sturdza, secretarul domnesc, trimite lui V. Alecsandri o scrisoare oficială la 23 februarie / 7 martie în care îi

comunică evenimentele din țară și dorințele domnului relative la prezența delegaților români la Conferințele ce urmau să aibă loc, la Conferința dunăreană, la înarmare, relații consulare etc., Cf. *Documente privind Unirea Principatelor*, III, Buc., 1963, p. 532—534.

⁸ Misiunea la Londra, la lordul Malmesbury. Cf. aici scrisoarea din 14 martie s.n. 1859, p. 411—416.

CĂTRE DOAMNA ELENA CUZA

158

25 februarie [s.v.] 1859

Bibliografie: *Arhiva*, Iași, XII, nr. 5—6, mai-iunie, 1901, p. 283; *La Roumanie*, IV, nr. 792, 29 iunie/12 iulie 1901, p. 2—3 (*Lettres V, et J. Alecsandri*); A. D. Xenopol, *Domnia lui Cuza-Vodă*, II (VIII al *Istoriei românilor*), Iași, 1903, p. 263—264; Il. Chendi, *Scrisorile lui V. Alecsandri*, II, în *Tribuna*, Arad, XIII, nr. 242, 7/20 noiembrie 1909, p. 7.

¹ Probabil Smărăndița Docan, soția lui N. Docan, vărul lui Cuza.

CĂTRE DIM. A. STURDZA

159

Paris, 21/2 [s.n.] 1859

B.Ă.R., S. 22(1) /DCCCCLII.

³ Ciorâna de răspuns negativ a lui D. A. Sturdza este făcută chiar pe telegramă.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

160

Paris, 14 martie [s.n.] 1859

B.C.S., Arh. Kogălniceanu, XC, doc. 5 ; original.

Bibliografie : *Documente privind Unirea Principatelor*, III, Buc., 1963, p. 541—544.

¹ Cf. aici p. 641 n. 7.

² Cf. aici p. 411—416 relatarea misiunii la Napoleon III.

³ C. Mussurus-paşa, ambasador al Turciei la Londra, reprezentant la Conferinţa de la Constantinopol. Era căsătorit cu sora lui N. Vogoride.

⁴ James Howard Malmesbury, lord (1807—1889), om de stat englez, favorabil politicii de apropiere cu Franţa.

⁵ Georges-William... Clarendon (1800—1870), om de stat, diplomat.

⁶ John Russell, lord (1792—1878), om de stat englez, prim-ministru.

⁷ Pentru episodul cu cele 10.000 de puşti cf. aici p. 644 n. 2.

⁸ Se aştepta conflictul armat dintre Italia şi Austria în care Franţa sprijinea pe cea dintâi.

⁹ Generalul ungar G. Klapka, cunoscut românilor din timpul revoluţiei de la 1848, care va merge la Cuza pentru o înţelegere între emigraţia maghiară şi români îndreptată împotriva imperiului austriac, în schimbul unor drepturi acordate românilor din Transilvania.

CĂTRE ION GHICA

161

Paris, 3 martie [s.v.] 1859

B.A.R., ms. rom. 803è f. 65 ; original.

Bibliografie : *Luceafărul*, Buda, IV, nr. 11, 1 iunie s.v. 1905, p. 227, fragment în traducere ; E. Carcalechi, *Alecsandri şi Ion*

Ghica, în *Arhiva*, Iași, XVI, nr. 9, septembrie 1905, p. 385, fragment în traducere.

¹ Cuza avea unele rezerve față de Ion Ghica din pricina legăturilor acestuia cu Poarta. Vezi recomandările făcute de Alecsandri în scrisoarea din [a.14 februarie 1859]. Cf. aici p. 401.

² Conferințele în care marile Puteri trebuiau să analizeze situația creată prin dubla alegere din Principate.

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

162

Turin, 24 martie 1859

B.A.R., S. 18(12)/LVII; original cu caractere chirilice.

Bibliografie: Marta Anineanu, *Din activitatea diplomatică a lui V. Alecsandri*, loc. cit., Buc., 1960, p. 265—266.

¹ Benso Cavour (1810—1861), om de stat italian, principalul luptător pentru unitatea Italiei, ministru, deputat.

² La prima audiență a lui V. Alecsandri la Napoleon III, acesta făgăduise să dăruiască Principatelor 10.000 de puști și să trimită instructori militari pentru organizarea armatei române (cf. aici p. 404—406 scrisoarea către Cuza din 25 februarie [s.v.]). La 14 martie [s.n.] V. Alecsandri repetă lui Cuza făgăduială de a ni se da armele care urmau să fie expediate, în secret, prin Marsilia la Galați. Scopul acestei înarmări ținea de măsura în care Franța ar fi avut nevoie de ajutorul armat al Principatelor. Continuându-și misiunea la Turin (scrisoarea către Iancu Alecsandri din 24 martie), V. Alecsandri este informat de contele Cavour despre necesitatea ca armele să fie imbarcate la Marsilia, de unde vor urma drumul Genova-Galați. Nemaiputînd reîntîlni pe Cavour, plecat la Paris, Alecsandri însărcinează pe Iancu să explice acestuia situația politică și materială a Principatelor care le împiedică să ia parte la un război. Sarcina imbarcării armelor revine tot lui Iancu. În acest timp generalul Klapka făcea cunoscut lui Cuza planul lui Cavour ca, în caz de conflict italo-aus-

triac, să se creeze în spatele Austriei un front armat, format din emigrații maghiari și români, armele fiind destinate acestui scop. La 17 aprilie, Constantino Nigra, secretarul lui Cavour, propune lui V. Alecsandri cumpărarea unui vas care să ia armele de la Marsilia; la 19 aprilie, Benzi, fostul comisar din Principate, îi anunță același lucru; la 8 mai, la Villamarina, ministrul regatului Sardiniei la Paris, îl anunță că vasul a sosit la Marsilia, iar la 20 mai Benzi aștepta vești despre încărcarea armelor al căror număr se ridicase la 20.000 sau 26.000 (cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 123—125, 352, 420). Armele nu ajunseseră încă la destinație când, încheindu-se pacea de la Villafranca, nici Napoleon III, nici Cavour nu mai erau interesați de soarta armelor. Acestea, după îndelungate discuții, au rămas dăruite românilor. Cf. Marta Anineanu, *Din activitatea diplomatică a lui Vasile Alecsandri*, loc. cit., Buc., 1960, p. 259—260.

³ Deși Cabinetul moldovean demisionează, V. Alecsandri își va păstra mai departe postul său de ministru al Afacerilor Străine chiar și în alte două cabinete care au urmat.

⁴ C. Rolla înlocuia pe Alecsandri în timpul misiunilor sale în străinătate.

Turin, 25 martie 1859

B.A.R., S. 18(14)/LVII, original.

Bibliografie: Marta Anineanu, *Din activitatea diplomatică a lui Vasile Alecsandri*, loc. cit., Buc., 1960, p. 267, fragment.

¹ Constantino Nigra, secretarul lui Cavour și secretarul ambasadei piemonteze din Paris; era ginerele lui G. Vegezzi Ruscalla.

² Regele Piemontului, Victor Emmanuel II, realizatorul unității Italiei.

³ Studentul G. Mirzescu care era folosit drept curier.

25 martie 1859, Turin

B.A.R., S. 18(13)/LVII ; original.

Bibliografie : Marta Anineanu, *Din activitatea diplomatică a lui Vasile Alecsandri*, loc. cit., Buc., 1960, p. 266—267.

¹ Obiectele erau armele dăruite de împăratul Napoleon III. Cf. aici p. 644—655 n. 2.

² Giovanale Vegezzi Ruscalla (1798—1886), scriitor și om politic italian. Relațiile sale cu contele Cavour prin ginerele său Constantino Nigra, secretarul acestuia, i-au îngăduit să cunoască situația politică din Principate și să sprijine lupta acestora și dezvoltarea lor culturală. Entuziast filoromân, a căutat să cunoască bine literatura română și pe scriitorii contemporani, pentru a le face cunoscute poporului italian. Și-a pus la dispoziția cauzei românești relațiile sale politice. Pentru meritele sale a fost făcut cetățean de onoare al României, în 1866. Relațiile sale cu V. Alecsandri îmbrățișează atât domeniul politic, cât și cel literar. Din păcate, corespondența dintre cei doi nu s-a păstrat decât în mică măsură (cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc. 1978, p. 421—425). I-au fost consacrate câteva studii substanțiale : Al. Marcu, *Un fedele amico dei Rumania : Giovanale Vegezzi Ruscalla*, Livorno, 1926, 26 p. Estratto da *Il Giornale di Politica e di Litteratura*, anno II, qud. VIII, agosto 1926 ; T. Onciulescu, *G. Vegezzi Ruscalla e i romani*, in *Ephemeris daco-romana, annuario della scuola romana di Roma*, IX, 1940, Roma, 95 pag., fragmentul referitor la relațiile cu V. Alecsandri la p. 37—52.

³ Cărțile pentru această bibliotecă fuseseră oferite de toți italienii la propunerea lui Vegezzi Ruscalla, căruia Ion Bălăceanu insistă pe lângă V. Alecsandri să i se trimită o adresă de mulțumire, cum și contelei Cavour. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 111.

⁴ Pluralul se explică prin prezența alături de poet a cunatei sale Noemi.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

165

Paris, 2 aprilie [s.n.] 1859

B.C.S., Arh. Kogălniceanu, XC, doc. 5 ; original.

Bibliografie : *Documente privind Unirea Principatelor*, Buc., 1963, p. 556—559.

¹ Vezi aici scrisoarea către Ion Ghica, din 3 martie 1859, p. 420.

² În scrisoarea de la 14 martie s.n. 1859 ceruse lui Cuza o „statistică lămurită despre averile statului“, în vederea împrumutului solicitat în Franța. Cf. aici p. 416.

³ V. Alecsandri s-a întors în țară în iulie 1859, nemaiastep-tind rezultatul Conferinței pentru recunoașterea dublei alegeri a lui Cuza, care a avut loc abia la 26 august/7 septembrie. Cf. Constantin C. Giurescu, *Viața și opera lui Cuza-Vodă*, Buc., 1966, p. 78—84.

CĂTRE IANCU ALECSANDRI

166

Turin, 2 iunie 1859

B.A.R., S. 18(15)/LVII ; original.

Bibliografie : Marta Anineanu, *Din activitatea diplomatică a lui Vasile Alecsandri*, loc. cit., Buc. 1960, p. 267—268.

¹ Generalul Rose, din armata imperială franceză, rudă cu Noémi Alecsandri, pe care V. Alecsandri îl indicase pentru organizarea armatei române. La început simpatizant al cauzei românești, mai târziu, sub influența cercurilor militare austriece și rusești, socotește că este suficient pentru români să aibă va-meși și jandarmi. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 393—394.

² Oraș din Piemont, celebru prin victoria lui Napoleon I împotriva austrieșilor, la 14 iunie 1800.

³ Doctorul Stanislas Guillard, soțul lui Iancu.

CĂTRE ABDOLONYME UBICINI

167

Milan 10 iunie/29 mai 1859

Bibliografie : *Steaua Dunării. Zimbrul și vulturul*, IV, nr. 120, 11 iunie 1859, p. 475, publicată în traducere după ziarul francez *La Presse*, căreia îi fusese trimisă chiar de Ubicini; Al. Marcu, *V. Alecsandri și Italia*, în *Analele Acad. Rom.*, Mem. lit., s. III, 1927, p. 431—432.

CĂTRE DOMNITORUL ALEX. I. CUZA

168

Galați, 27 iulie 1859.

B.A.R., S 9(1)/LVIII.

¹ Tabăra de la Florești, jud. Prahova, unde la 14/26 aprilie s-au concentrat armatele moldovene și muntene, ca protest al lui Cuza împotriva amenințărilor turcești și austriece.

169

Iași, [p. 27] iulie 1859.

B.A.R., S. 9(2)LVIII; original.

¹ La 27 iulie îi anunța telegrafic, lui Cuza, din Galați scosirea sa în țară, deci scrisoarea este posteroară telegramei.

² V. Alecsandri fusese numit după Unire ministru al Afacerilor Străine al Moldovei în cabinetul lui Vasile Sturdza, urmasese apoi cabinetul din 8/20 martie al lui Ion Ghica și, în sfârșit, cel din 28 aprilie/10 mai 1859, al lui Manolache Costache-Epureanu, în care V. Alecsandri continuase să rămână ministru, dar numai pînă la 10 noiembrie 1859 și nu pînă la căderea guvernului din mai 1860, așa cum apare în *Viața lui V. Alecsandri*, de G. C. Nicolescu, și la Dimitru Vitcu, în capitolul *Vasile Alecsandri*, din volumul *Diplomației Unirii*. „Biblioteca istorică”, Buc., Editura Acad., R.S.R. Cf. Dan Berindei *Guvernele lui Alexandru Ioan Cuza* (1859—1866). Liste de miniștri, în *Revista Arhivelor*, II, nr. 1, 1959.

CĂTRE ION GHICA

170

Iași, 25 oct. 1859

B.A.R., ms. rom. 803, f. 67 ; original.

171

Iași, 25 octombrie 1859

B.A.R., ms. rom. 803, f. 68 ; original.

CĂTRE ION BALĂCEANU

172

Iași, 27 oct. 1859

B.A.R., ms. rom. 803, f. 70—71 ; original.

¹ De fapt nu Poarta, ci Austria protestase împotriva numirii lui Bălăceanu, în care continua să vadă pe revoluționarul de la 1848 care, în Transilvania, luptase alături de revoluționarii generalului I. Bem împotriva imperiului austriac. V. Alecsandri îi telegrafiază și lui Ion Ghica pentru a-l convinge pe Bălăceanu să demisioneze spre a nu da satisfacția Porții să-și exercite dreptul de a-l respinge. Cu toată scrisoarea spirituală și abilă a lui V. Alecsandri, I. Bălăceanu a interpretat această cerere ca o ofensă și o dovadă de rea-voință a poetului împotriva sa. Cf. aici telegrama către Bălăceanu din 10 noiembrie p. 448 și telegrama și scrisoarea către Ion Ghica din 28 octombrie și noiembrie 1859, p. 447—448, 452; scrisorile lui I. Bălăceanu către Ion Ghica la B.A.R.

² Aluzie la tabloul pictorului francez Girodet-Trioson (1767—1824).

CĂTRE ION GHICA

173

Iași, 27 oct. 1859

B.A.R., ms. rom. 803, f. 69; original.

174

Iași, 28 [octombrie] 1859

B.A.R., S 10(1)/DCVI.

¹ Cf. aici scrisoarea și telegrama către Bălăceanu, p. 444—445, 448.

CĂTRE ION BALĂCEANU

175

Iași, 10 nov. 1859

B.A.R., S 20(4)/LVII.

¹ Cf. aici p. 444—445, 650 n. 1 scrisoarea relativă la concediu și demisie.

CĂTRE ION GHICA

176

Iași, 27/11 1859

B.A.R., S 10(3)/DCVI.

¹ Arhitect.

177

Iași, 28/11 1859

B.A.R., S 10(4)/DCVI.

¹ Bugetele cerute erau necesare, poate, pentru informarea biroului de corespondență de la Paris, dar mai sigur pentru lucrarea lui Ubicini, *Bugets des finances des Principautés Unies de Moldavie et de Valachie [1860]*, [Paris, 1861], în *Journal des économistes*, t. XXIX—XXX.

178

Iași, 2 decem. [s.n.] 1859

B.A.R., S 10(7)/DCVI.

¹ Ion Văcărescu (1839—1914), fiul lui Iancu Văcărescu, ofițer apoi diplomat; tatăl Elenuții Văcărescu.

Iași, [a. 29] nov. [s.n. 1]859

B.A.R., ms. rom. 803, f. 75—76 ; original.

¹ Generalul Ion Em. Florescu.² Pentru cazul lui Bălăceanu, cf. aici p. 444—445, 447.³ Ministerul de Control.⁴ Arhitect.

Iași, 29/11 1859

B.A.R., S 10(5)/DCVI.

[noiembrie/decembrie 1859]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 130 ; original.

¹ Seria de telegrame care urmează a fost intercalată cronologic după informațiile din conținut.

[noiembrie/decembrie 1859]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 161 ; original.

CĂTRE COSTACHE NEGRI

183

Iași, 3/12 1859

B.A.R., ms. rom. 4644, f. 9.

¹ În legătură cu această declarație vezi aici p. 657—658 n. 1.

CĂTRE ION GHICA

184

Iași, 7/12 1859

B.A.R., S 10(8)/DCVI.

CĂTRE COSTACHE NEGRI

185

București, 8 dec. [s.v.] 1859

B.A.R., S 33(7)/LVIII ; original.

¹ Cu toată călduroasa recomandare a lui V. Alecsandri, C. Negri nu a fost de acord să-l accepte pe Vrana ca șef al celor două cancelarii ale Agenției române de la Constantinopol, insistând să-i fie trimis Dim. Bolintineanu pe care îl cunoștea și aprecia. Cf. scrisoarea lui C. Negri către Alecsandri din 14/26 decembrie 1859, în *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 312—314 ; cf. aici p. 468, V. Alecsandri își retrace propunerea Vrana.

² La acea dată V. Alecsandri era ministru al Afacerilor Străine al Țării Românești, deci Agenția de la Constantinopol depindea de el.

CĂTRE ION GHICA

186

[decembrie 1859]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 163, original.

¹ În legătură cu crearea Agenției oficioase la Paris, cf. aici p. 639—640 n. 1. Cercetările făcute confirmă că V. Alecsandri a redactat memoriul pentru Consiliu în lunile noiembrie-decembrie, iar cele două guverne au acceptat propunerea de a se înființa Agenția în lunile ianuarie-februarie. Deci, cu aproximație, data scrisorii poate fi aceasta, poetul fiind în București. Mai interesantă este informația că pentru redactarea acestei propuneri, V. Alecsandri s-a folosit de proiectul făcut de Iancu Alecsandri.

CĂTRE ABDOLONYPHE UBICINI

187

București, 28 dec. [s.v.] 1859

B.A.R., S 20(2)CXXXII; scrisoarea sub formă de copie autografă. Ubicini însoțește, ca anexă, scrisoarea acestuia către I. I. Filipescu.

Bibliografie: Cornelia Bodea, *Din acțiunea de pregătire a Agenției diplomatice de la Paris. Înființarea biroului de corespondență* (1/13 ianuarie 1860), în *Studii*, XIII, nr. 6, 1960, p. 121—150.

¹ În așteptarea creării Agenției oficioase din Paris (cf. aici p. 639—640 n. 1), se simțea nevoia unei colaborări cu presa din străinătate pentru informare și propagandă, atât de necesare unui stat nou. Pentru împlinirea acestei lacune, V. Alecsandri, în noiembrie-decembrie 1859, a elaborat un proiect intitulat: *Notă asupra stabilirii de relații necurmăte între Principatele Unite și Presa franceză*, citată de L. Boicu (cf. mai jos) cu cota Arh. Mi-

nisterului Afacerilor Externe al R.P.R., pachet 171, dos. 7, f. 8—11, 22—24, iar de Cornelia Bodea (cf. mai sus): Arhiva Min. Af. Externe, vol. 233, f. 57—63.

În acest memoriu V. Alecsandri arată, în esență, necesitatea de a se crea, în cadrul Ministerelor Afacerilor Străine ale Principatelor, birouri de corespondență care să culegă și să transmită informațiile necesare unui birou de corespondență stabilit la Paris care, la rîndul său, să lucreze la răspîndirea în presa pariziană, și chiar și din alte țări europene, a acestor informații. Funcționarii birourilor de corespondență din țară trebuiau să redacteze un fel de buletine de mină, în care, într-o formă epistolară, se transmiteau informații politice, economice etc.. Memoriul precizează organizarea financiară a birourilor. V. Alecsandri propune ca director al biroului de corespondență de la Paris pe vechiul său prieten și colaborator, Ubicini. Guvernele celor două principate acceptînd propunerea lui V. Alecsandri, acesta îl informează pe Ubicini prin scrisoarea de față. Bolnav, publicistul francez răspunde abia la 30 ianuarie 1860, scrisoarea lui fiind precedată de aceea a soției sale, Clémence, și de alta a colaboratorului său, A. Grün, către V. Alecsandri cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 231—235 ; 412—418). Toate scrisorile confirmau acceptarea postului și începerea colaborării cu presa. Informațiile s-au mai completat și cu alte publicații cerute din țară și, cu diverse greutăți, pricinuite de lipsa la timp a informațiilor din principate, biroul de la Paris va funcționa pînă la 1 septembrie 1861, cînd toate problemele privind țările române sînt preluate de Agenția oficioasă, condusă de Iancu Alecsandri și girată un timp chiar de poet. Pentru crearea și funcționarea birourilor de corespondență, cf. L. Boicu, *Știri noi despre activitatea lui Vasile Alecsandri ca ministru de Externe*, în *Studii și cercetări științifice. Istorie*, A. X, fasc. 1—2, 1959 p. 193—200 ; Cornelia Bodea, *Din acțiunea de pregătire a Agenției diplomatice de la Paris...* (vezi aici p. 654).

CĂTRE COSTACHE NEGRI

188

[începutul anului 1860]

Muzeul din municipiul Bacău ; original.

Bibliografie : N. Iorga, *O scrisoare a lui Alecsandri*, în *Revista istorică*, XII, nr. 10—12, octombrie-decembrie 1926, p. 337.

¹ Pentru biroul de corespondență, cf. aici p. 654—655 n. 1. Se înțelege că aceasta se expedia prin Constantinopol, calea fiind mai sigură. În calitatea sa de ministru al Afacerilor Străine al Țării Românești, comunica lui Negri că a organizat asemenea birou de corespondență și pentru Agenția română din Constantinopol.

CĂTRE ALEXANDRINA GHICA

189

[1860]

B.A.R., S 1(4)/CCCXVII ; original.

¹ Scurta scrisoare nedată are anul 1860, pus cu creionul, nu știm după ce criteriu. Am lăsat acest an din nevoia de a păstra grupate la un loc scrisori, fără mare importanță, care au câteva caractere comune, ca hîrtia pe care sînt scrise sau grafia lui Alecsandri care, pînă pe la această dată, 1860—1864, semna cu inițiala *B*, iar numele era scris cu *X* nu cu *cs*.

² Scrisoarea este adresată Alexandrinei Ghica, soția lui Ion Ghica, bei de Samos. Era fiica generalului Nicolae Mavros (1782—1868), fost secretar al domnitorului Alexandru Șuțu și inspector al carantinelor în vremea Regulamentului Organic. Mama sa era născută Șuțu. Prin donația lui N. Mavros, s-a înființat Muzeul național de antichități și muzeul școlii de la „Sf. Sava.”

190

[1860]

B.A.R., S 1(3) CCCXVII ; original.

¹ Cf. aici p. 656 n. 1 explicațiile în legătură cu data. Fiind ministru al Afacerilor Străine al Țării Românești, s-ar fi putut să petreacă revelionul lui 1860 la București.

CĂTRE ION GHICA

191

[1860]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 162 ; original.

CĂTRE COSTACHE NEGRI

192

București, 4 ianuarie 1860

B.A.R., 33 (8)/LIII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Correspondență*, București, 1960, p. 190—192.

¹ Schimbul de scrisori dintre V. Alecsandri și Costache Negri pe tema *legatului*, făcut celui din urmă, își are explicația într-un act de patriotism al citorva membri ai partidei naționale care au dorit candidatura lui Negri la domnie. Acest lucru îi era cunoscut, de aceea, la 2 decembrie 1858, Negri scria lui V. Alecsandri comentînd critic dispoziția luată de Convenție în privința legii electorale care, impunînd venituri mari, atît pentru candidarea la deputăție, cît și mai ales la domnie, îndepărta mulți oameni de bine, între care și pe el, dar : „de vreme ce nu m-am încercat a-mi face drepturi pentru deputăție cînd nu le aveam, asemenea nu mă voi încerca a mi le face pentru domnie cînd le am încă și mai puțin“. Dar, V. Alecsandri, C. Rossetti-Tețcanu, Lascăr Rosetti și Manolache Costache-Epureanu, fără știrea lui Negri, i-au constituit un legat din moșiile lor pentru a avea ve-

nitul cerut. Ales la Ismail, C. Negri își trimite demisia, care îi este respinsă, dar el nu se prezintă la ședințe (cf. aici p. 366 scri-soarea către Iancu Alecsandri, din 28 decembrie). Cu toate acees-
tea V. Alecsandri va propune candidatura la domnie a acestuia, în ședințele pregătitoare de la „Elefant“, ceea ce însemnează că poetul știa că *legatul* acoperă cei 3000 galbeni, venit anual care se cerea pentru candidarea la domnie. Se știe cum s-a ajuns mai departe la candidatura și alegerea lui Alex. I. Cuza. Dovadă că *legatul* nu fusese o simplă formalitate — așa cum s-a crezut (cf. G. C. Nicolescu, *Viața lui Vasile Alecsandri*, Buc 1962, p. 279—280) —, este prudența lui V. Alecsandri de a cere lui C. Negri să *renunțe oficial* la acest legat, printr-o declarație dată prin Ministerul de Justiție (cf. aici p. 456 telegrama din 3 decembrie [s.n.] 1859). V. Alecsandri afirmase lui Baligot de Beyne că el și C. Rosetti-Tețcanu trecuseră asupra lui C. Negri dreptul lor de proprietate al moșiilor Pătrășcani și Tețcani (cf. Marta Anineănu, *Colonelul Alexandru Ioan Cuza, domn al Moldovei*, în *Magazin istoric*, III, nr. 1(22), ianuarie, 1969, p. 2).

Mînia și refuzul lui C. Negri sînt îndreptățite, pentru că, făcînd un asemenea *act oficial*, s-ar fi crezut, pe bună dreptate, că și el fusese de acord cu acest aranjament, despre care nu a știut nimic. În afară de aceasta, l-a jignit ideea lipsei de încredere în el și familia lui, de aceea trimite o simplă *hîrtie particulară*, pe care V. Alecsandri i-o restituie, el însuși supărat de neînțelegerea dintre ei. Pentru scrisorile lui C. Negri, cf. *Scri-sori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 311—314.

București, 5 ianuarie 1860

B.A.R., S 33(9)/LVVIII ; original.

¹ Nicolae N. Rosetti-Roznovanu [Nunuță] (1842—1891), fiul lui Nicolae Rosetti-Roznovanu și al Mariei Ghica-Sturdza. A făcut studii de drept în Franța. Cunoscut prin încercarea separatistă de la Iași din 3/15 aprilie 1866, după care a fost destituit din funcția de judecător al tribunalului Iași.

București, 5/17 ianuarie 1860

Arh. St. Iași, Documente, pachet 343/35; original. e

¹ Costache Negri.

București, 12/24 ianuarie 1860

Arh. St. Buc., *Arhiva istorică centrală*, microfilm nr. 39, cadrele nr. 5—8, limba franceză.

Bibliografie : M. Soveja, *Noi documente despre Vasile Alecsandri*, în *Revista Arhivelor*, VIII, nr. 2, 1965, p. 254—255, traducere, reprodusă aici, neavînd acces la original.

București, 26 ian. 1860

B.A.R., S 33(10)/LVIII; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Scrisori, însemnări*, Buc., 1964, 117—119.

¹ Se sărbătorește prima aniversare a Unirii. Schița idealului său de viață lasă să se întrevadă momentul renunțării la viața agitată, de luptă politică, pentru activitatea mai calmă din domeniul culturii.

București, 2/14 febr. 1860

Arh. St. Buc., *Arhiva istorică centrală*, microfilm nr. 29, cadrele nr. 9—12, limba franceză.

Bibliografie : M. Soveja, *Noi documente despre Vasile Alecsandri*, în *Revista Arhivelor*, VIII, nr. 2, 1965, p. 255—256, traducere, reprodusă aici, neavînd acces la original.

¹ Cf. aici p. 476—478 scrisoare în legătură cu patentele.

² Cf. aici p. 472—474 în legătură cu cazurile de invadare a insulelor românești de către turci.

CĂTRE ION BALĂCEANU

198

București, 10 februarie 1860

B.A.R., S 20 (5)/LVII ; original.

¹ Nu este mai puțin adevărat că V. Alecsandri obținuse acest post pentru fratele său, Iancu.

CĂTRE COSTACHE NEGRI

199

București, 20 febr. 1860

B.A.R., S 33(11)/LVIII ; original.

¹ Ion Bălăceanu nu fusese acceptat, de fapt, nu de Poartă, ci de Austria. Cf. aici p. 650 n. 1.

² Numirea lui Baligot de Beyne ca secretar particular al lui Cuza a întâmpinat multe dificultăți. Cf. aici p. 484—485.

CĂTRE ION GHICA

200

București, 28 febr. 1860

B.A.R., ms. rom. 803, f. 77 ; original.

¹ Ion Ghica era prim-ministru, iar V. Alecsandri, ministru al Afacerilor Străine. S-ar putea să fie vorba despre crearea Agenției oficioase române de la Paris.

201

[București, primăvara, 1860]

B.A.R., ms. rom. 807, f. 131 ; original.

CĂTRE COSTACHE NEGRI

202

București, 5 martie 1860

Arh. St. Buc., *Arhiva istorică centrală*, microfilm nr. 39, cadrele nr. 14—17, limba franceză.

Bibliografie : M. Soveja, *Noi documente despre Vasile Alecsandri în Revista Arhivelor*, VIII, nr. 2, 1965, p. 257—258, traducere eprodusă aici, neavînd acces la original.

14 martie 1860, București

B.A.R., S 33(1)/LVIII; original.

¹ Este poate vorba, chiar de la această dată, despre memoriul în care se pleda necesitatea Unirii definitive. Cf. C.C. Giurescu, *Viața și opera lui Cuza-Vodă*, Buc., 1966, p. 100—101.

² Rezultatul a fost căderea guvernului din care făcea și el parte.

CĂTRE ION GHICA

204

Iași, 17/4 [s.n.] 1860

B.A.R., S 10(11)/DCVI.

205

Iași, 10 aprilie [s.v.] 1860

B.A.R., ms. rom. 803, f. 79; original.

206

Iași, 23/4 [s.n.] 1860

B.A.R., S 10(12)/DCVI.

207

Iași, 18 aprilie [s.v.] 1860

B.A.R., ms. rom. 803, f. 80 ; original.

208

Iași, 20 aprilie 1860

B.A.R., ms. rom. 803, f. 81 ; original.

209

Iași, 28 aprilie 1860

B.A.R., ms. rom. 803, f. 82 ; original.

210

Iași 13/5 [s.n.] 1860

B.A.R., S 10(16)/DCVI.

¹ V. Alecsandri a fost ales deputat la Buzău fără consimțămîntul său.

211

Iași, 13 mai [s.n.] 1860

B.A.R., S 10(17)/DCVI.

Iași, 15/5. 1850

B.A.R., S 10 (19)/DCVI.

¹ Ministerul din Moldova.**CĂTRE MIHAIL KOGĂLNICEANU**

213

Roman, 22 mai 1860

B.A.R., Arh. Kogălniceanu, II, f. 198.

¹ De fapt, V. Alecsandri scria din Mircești, dar Roman era stația telegrafică de la care se expediau telegramele.

CĂTRE BARONUL EDER

214

București, 24 mai 1860

Bibliografie : R. Bossy, *L'Autriche et les Principautés Unies*, „Académie Roumaine. Etudes et recherches“, Buc., 1938, p. 263—264.

¹ Notă trimisă în original la Ballplatz, în 30 iunie următor. de către Eder, cerînd instrucțiuni în vederea răspunsului. Cf. Bossy, *op. cit.*, p. 263.

CĂTRE COSTACHE NEGRI

215

București, 28 mai 1860

B.A.R., S. 33(13)/LVIII ; original.

¹ A. Baligot de Beyne aştepta la Constantinopol numirea sa ca secretar al Cancelariei domneşti, care întârzia din pricină că nu se votaseră fondurile în Cameră.

CĂTRE DIM. A. STURDZA

216

Mirceşti [sfârşit 1859 — început 1860]

B.A.R., S (4)/DCCCLII ; original.

¹ Datată foarte aproximativ ; la Mirceşti s-a stabilit prin iunie 1860, după încetarea funcţiei sale de ministru, dar preocupările care reclamau consultarea regulamentului Adunărilor puteau fi mai devreme. Dealtfel, din unele însemnări prin scrisori rezultă că V. Alecsandri mergea des să locuiască la Mirceşti, înainte de părăsirea activităţii politice.

217

[1860]

B.A.R., S 22(7)/DCCCLII ; original.

¹ Socotim că scrisoarea poate fi din prima jumătate a anului 1860, dată care s-ar potrivi cu epoca în care nu mai scrie cu caractere chirilice.

² Aluzia la Grigore Balş, care pînă la 30 aprilie 1860 a fost ministru al Afacerilor Străine al Moldovei întăreşte bănuiala.

CĂTRE ION GHICA

218

Mirceşti, 30 iunie 1860

B.A.R., ms. 803, f. 87—88 ; original.

Bibliografie : N. Petrașcu, *V. Alecsandri, Studiu critic*, 1894, Buc., p. 238—239, fragment în traducere ; V. Alecsandri, *Corespondență*, Buc. 1960, p. 70—72.

¹ Comparație amuzantă între giștele care au salvat Capitolul și gălăgioșii deputați din Cameră care pretind că salvează patria.

² Epoca dintre februarie 1859—mai 1860, cît fusese ministru al Afacerilor Străine în mai multe Cabinete.

³ Nu va pleca decît în primăvara anului următor, trimis într-o nouă misiune și pentru girarea Agenției din Paris, în lipsa fratelui său.

⁴ Dimitrie și Scarlat, fiii lui Ion Ghica.

⁵ Generalul Ion Em. Florescu.

⁶ Jean Louis Gradovici, emigrat polon, lucra la Consulatul francez din București, era informator pentru Principate și în relații cu emigrații români.

CĂTRE PANTAZI GHICA

219

Mircești, 5 iunie 1860

B.A.R., S 55(1)/LVII ; original.

Bibliografie : V. Alecsandri, *Corespondență*, Buc., 1960, p. 166—168.

¹ Pantazi Ghica (1829—1882), avocat, ziarist și scriitor, frate cu Ion Ghica ; a fost avocatul lui V. Alecsandri.

² *Păcală*, ziar umoristic, București, 16 iunie — 15 noiembrie 1860, cînd își încetează apariția odată cu darea în judecată a redactorului Pantazi Ghica, pentru că publicase invective la adresa guvernului.

³ Camera deputaților.

⁴ Pădurea Bondy. de lingă satul cu același nume, arondismentul Saint Denis, care păstra trista reputație a unor asasinat comise acolo. Expresia *forêt de Bondy* se folosește pentru a indica un loc nesigur, o capcană.

CĂTRE ION GHICA

220

Mircești, 6 august 1860

B.A.R., 803, f. 89—90 ; original.

¹ „Fialkowski“, cofetărie pe Calea Victoriei, prin dreptul Pieții Palatului, frecventată de politicieni și boema artistică și literară.

² Nu va pleca decât în primăvara anului următor.

³ Pantazi Ghica.

⁴ Arhitectul care urma să-i facă planurile pentru clădirile proiectate la Mircești.

221

Mircești, 26 oct. 1860

B.A.R., ms. 803, f. 91—92 ; original.

Bibliografie : N. Petrașcu, *De la cei ce nu mai sint în Literatură și artă română*, II, nr. 1, 1897, p. 544—546, traducere ; II. Chendi, *Scrisorile lui V. Alecsandri, II, în Tribuna*, Arad, XIII, nr. 244. 10/23 noiembrie 1969, p. 7—8.

¹ Cf. supra n. 4.

² *Ibidem* n. 1.

³ C.A. Rosetti.

⁴ Fiul lui Ion Ghica, Scarlat.

222

Iași, 17 nov. 1860

B.A.R., ms. rom. 803, f. 93 ; original,

¹ Babebibobu era prințul George Bibescu, fiul fostului domnitor.

² Zoe Mavrocordat, prima soție a domnitorului Gheorghe Bibescu.

³ Piesa *Zgircitul răsipitor* s-a jucat abia în anul 1865, când aiuziile politice pe care le conținea nu mai erau de actualitate. Cf. scrisorile lui M. Millo către poet, în *Scrisori către Vasile Alecsandri*, Buc., 1978, p. 282—303.

LISTĂ DE SCRISORI DE LA V. ALECSANDRI, DIN
PERIOADA 1834—1860, CUNOSCUTE NUMAI DIN DIVERSE
SEMNALĂRI *

- a. [1834 august 3/15]** către vornicul V. Alecsandri, scrisă din Viena, citată în scrisoarea vornicului către fiul său.
Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri* Buc., 1978, p. 57.
- " " " către Elena Alecsandri.
Ibidem
- a. [1835 martie 27] către Elena Alecsandri, citată în scrisoarea acesteia către fiul său.
Ibidem, p. 5.
- a. [1837 august 23] către vornicul V. Alecsandri, citată în scrisoarea Elenei Alecsandri către fiul său.
Ibidem, p. 6.
- " " " către Iancu Alecsandri
Ibidem
- a. [1839 aprilie] și [1839 aprilie 10/22] către părinți, citată în scrisorile Elenei și vornicului V. Alecsandri.
Ibidem, p. 6, 58.
- a. [1842 februarie-martie] mai multe scrisori către familia sa, trimise printr-o scrisoare către Ion Ghica.
Cf. aici p. 29(30)***
- a. [1842] către un destinatar neidentificat (hîrtia fiind deteriorată), citată în scrisoarea către Ion Ghica.
Ibidem, p. 33(36).
- " " " către Grigore Alexandrescu
Ibidem

* Cf. aici *Notă asupra ediției*, p. 11.

** Pentru datare s-a folosit, în lipsa datei originale a scrisorii, data locului unde a fost semnalată (scrisoare, presă etc.), cu mențiunea *ante* și paranteze drepte.

*** Cifra din paranteze indică pagina din traducerea scrisorilor.

- a. [1844 decembrie 9] mai multe scrisori către Ion Ghica, citate în scrisoarea către acesta. *Ibidem*, p. 72(75).
- 1846 către Costache Filipescu; păstrat numai plicul cu adresa: „Monsieur Constantin Philipescu, Chaussée d'Antin 39, Paris“, pe ștampila poștii franceze anul „1846“. *Ibidem*, p. 557, n. 1.
- 1847 iulie către N. Bălcescu, citată în scrisoarea acestuia către V. Alecsandri din 1847 octombrie 1. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, p. 113.
- a. [1847 octombrie 1] către N. Bălcescu. *Ibidem*
- a. [1847 noiembrie 29] două scrisori către N. Bălcescu citate în scrisoarea acestuia către V. Alecsandri. *Ibidem*, p. 115.
- a. [1848 februarie 24] către N. Bălcescu, rezultă din răspunsul acestuia către poet.
- a. [1848 noiembrie 10] către Zulnia Sturdza, citată în scrisoarea poetului către aceasta. Cf. aici p. 129 (130).
- a. [1849 decembrie 1] mai multe scrisori adresate familiei sale, citate în scrisoarea către Ion Ghica. *Ibidem*, p. 149(150).
- a. [1850 ianuarie 20] către marchizul de Bedmar, citată în scrisoarea către acesta. *Ibidem*, p. 152(153).
- 1850 ianuarie 20 către Ion Voinescu II, citată în scrisoarea acestuia către poet, din 1850 februarie 16. Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, p. 431.
- a. [1850 februarie 11] către N. Bălcescu, citată în scrisoarea acestuia către poet. *Ibidem*, p. 118.

- a. [1851 martie 16] către Dimitrie Bolintineanu, citată în scrisoarea acestuia către poet. *Ibidem*, p. 135.
- a. [1853 august 3] către Ernest Dréolle, rezultă din scrisoarea acestuia către poet. *Ibidem*, p. 443.
- 1854 martie 10 către Ion Ghica.
Cf. B.A.R., ms. rom. 803, f. 57—58.
- a. [1854 iulie 23/august 5] către vornicul V. Alecsandri, citată în scrisoarea acestuia către fiul său. Cf. *Scrisori către V. Alecsandri*, p. 59.
- 1854 octombrie 14/26 către Ion Voinescu II, citată în scrisoarea acestuia către poet din 1854 noiembrie 12.
Ibidem, p. 432.
- a. [1855] telegramă, destinat ar neindicat, citată în biletul către Edouard Grenier.
Cf. aici, p. 212.
- a. [1855 octombrie 28] către Edouard Grenier, citată în scrisoarea poetului către acesta. S-ar putea să fie scrisoarea din 10 octombrie.
Ibidem, p. 224 (226).
- a. [1855 noiembrie 20] către vornicul V. Alecsandri, citată în scrisoarea poetului către Costache Negri.
Ibidem, p. 228(229).
- a. [1855 decembrie 29] către Vernon, citată în scrisoarea acestuia către poet.
Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, p. 428.
- a. [1856 februarie 2/14] două scrisori către Costache Negri, din Ruscuk și București, citate în scrisoarea acestuia către poet.
Ibidem, p. 308 (309).
- 1856 august 21 către Iancu Alecsandri, citată în scrisoarea acestuia către fratele său, din 1856 octombrie 15.

1856 noiembrie 2

a. [1857 martie]

a. [1857 iunie]

a. [1857 martie 22]

a. [1858 ianuarie 1]

a. [1858 februarie 3]

1858 februarie 8

a. [1858 februarie 11]

a. [1858 februarie 23]

[1858 decembrie —
1859 ianuarie]

Cf. B.C.S., Arh. Kogălniceanu, XC, 12.

către Iancu Alecsandri, citată în scrisoarea acestuia către fratele său, din 1856 noiembrie 24.

Ibidem

către Costache Rolla, citată în scrisoarea poetului către Victor Place. Cf. aici p. 268 (269).

două-trei scrisori către Ion Bălăceanu, citate în scrisoarea poetului către acesta.

Ibidem, p. 286 (287).

către ziarul *Concordia*, I, nr. 13, 22 martie 1857, p. 51.

Cf. B.A.R., P. IV 53.

către Giovenale Vegezzi Ruscalla, citată în scrisoarea acestuia către poet.

Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri* p. 421(422).

două scrisori către Ion Bălăceanu, citate în scrisoarea acestuia către poet.

Ibidem, p. 99 (102)

către Ion Bălăceanu, citată în scrisoarea acestuia către poet din 1858 februarie 11.

Cf. *Documente privind Unirea Principatelor*, III, Buc., 1963, p. 350.

către Giovenale Vegezzi Ruscalla, citată în scrisoarea lui Ion Bălăceanu către poet.

Ibidem, p. 352.

către Ion Bălăceanu, citată în scrisoarea acestuia către poet.

Cf. *Scrisori către Vasile Alecsandri*, p. 105(108).

către George Sion, citată în scrisoarea lui V. Alecsandri către acesta.

- a. [1859 ianuarie 20
(s.v.)] Cf. aici, p. 391.
căt-re Ștefan Golescu, citată în scri-
soarea poetului către George Sion.
Ibidem, p. 392.
- a. [1859 martie 3 (s.v.)] mai multe scrisori către destinatari
nenumiți, citate în scrisoarea poetu-
lui către Ion Ghica.
Ibidem, p. 420(421)
căt-re intendentul său.
Ibidem
- " " "
- a. [1859 mai 25] căt-re Legația Sardiniei, citată în
scrisoarea acesteia către V. Alecsan-
dri.
Cf. B.C.S., A 36. S.
telegramă către Iancu Alecsandri,
citată în scrisoarea poetului către
fratele său.
Cf. aici p. 434(436).
căt-re Ion Ghica.
Telegramă cifrată.
- 1859 noiembrie 11 Cf. B.A.R., S 10(2)/DCVI.
căt-re Ion Ghica.
Telegramă cifrată.
- 1859 decembrie 1 Cf. B.A.R., S 10(6)/DCVI.
căt-re Ion Ghica.
Telegramă cifrată.
- 1859 decembrie 10 Cf. B.A.R., S 10(9)/DCVI.
căt-re Costache Negri, citată în scri-
soarea poetului către acesta și scri-
să în aceeași zi.
Cf. aici p. 484 (485).
căt-re Ion Ghica.
Telegramă cifrată.
- 1860 februarie 20 Cf. B.A.R., S 10(10)/DCVI.
căt-re Ion Ghica.
Telegramă cifrată.
- 1860 aprilie 16 Cf. B.A.R., S 10(13)/DCVI.
căt-re Ion Ghica.
Telegramă cifrată.
- 1860 aprilie 23 Cf. B.A.R., S 10(14)/DCVI.
- 1860 aprilie 29

1860 mai 6

către Ion Ghica.
Telegramă cifrată.

a. [1860 mai 13]

Cf. B.A.R., S 10(15)/DCVI.
telegramă către președintele colegiului electoral din Buzău, citată în telegrama către Ion Ghica.

1860 mai 14

Cf. aici p. 497.
către Ion Ghica.
Telegramă cifrată.

[1860 iunie 30]

Cf. B.A.R., S 10(18)/DCVI.
bilet către Ion Em. Florescu, trimis prin scrisoarea către Ion Ghica.

" " "

Ibidem, p. 507(508).
către arhitectul Gabrieli, trimisă odată cu scrisoarea către Ion Ghica.

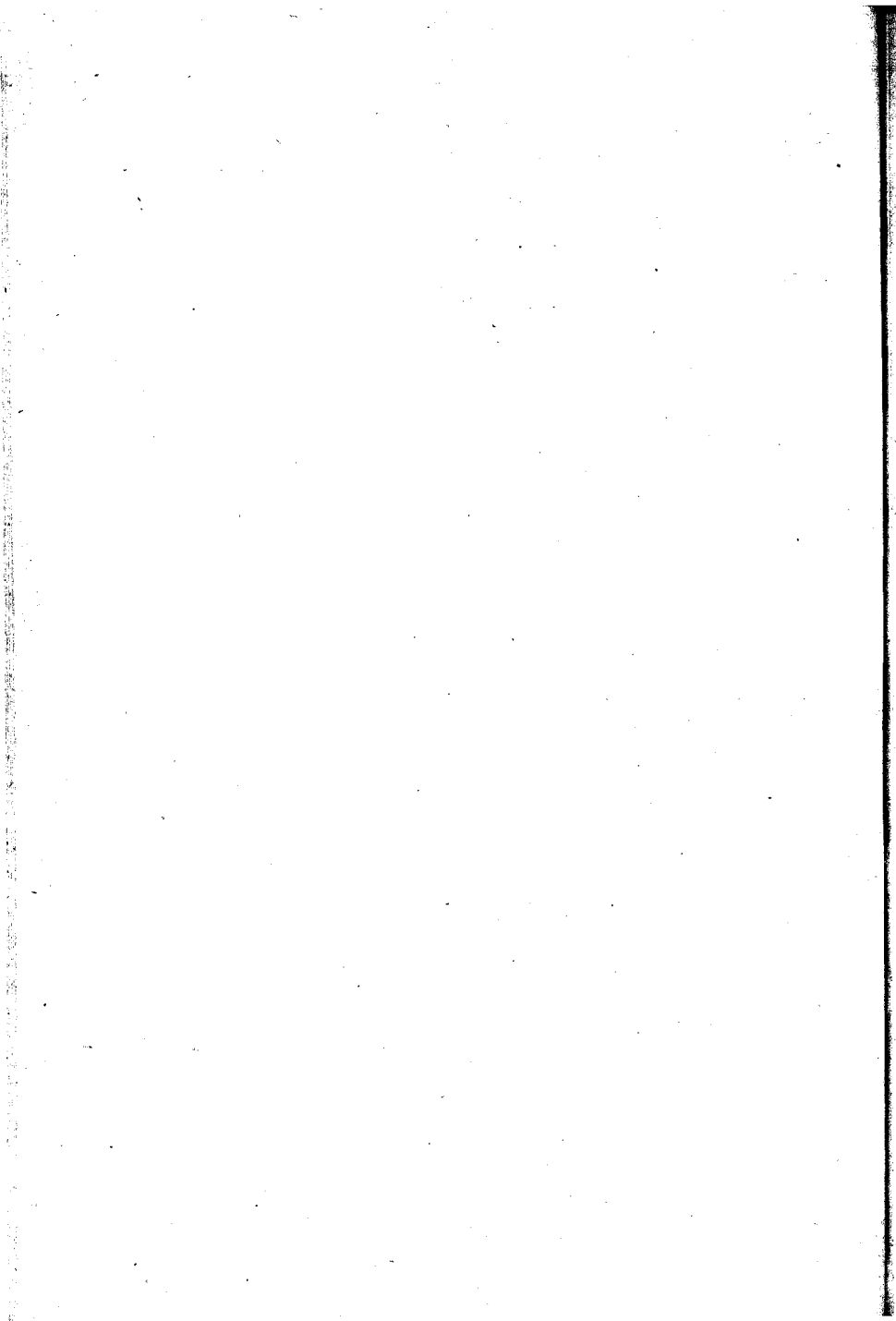
[c. 1860]

Ibidem
către Eliza I. Em. Florescu, citată în scrisoarea acesteia către poet, nedată.

" "

Cf. B.C.S., A 36. F 68.
către prințul Cantacuzino [enea-zul?] citată în scrisoarea Elizei I. Em. Florescu către poet.
Ibidem

INDICI

INDICE DE OPERE ALE LUI V. ALECSANDRI AMINTITE ÎN
SCRISORI ȘI NOTE

Albumul unui bibliofil, Nicolae Bălcescu, 553

Baba Cloanța, 246(256)

Baba Hîrca, 267

Badiu, 162

Balade, vezi *Poezii populare*.

Balaurul, 162

Ballades et chants populaires de la Roumanie, 592, 595, 602

Balta-Albă, 252,(261), 554, 604

Bătrînul Novac, 162

Blestemul, 161

Bogdan, 195 (197)

Boieri și ciocci, 530

Borsec, 532, 546

Bujor, 161, 162, 571

Canto popolare moldavo,
vezi *Înșiră-te...*

Cetatea Neamțului, 244 (246),
603, 605, 606

Chira, 162

Chirița în provincie, 250(259)

Chirița la Iași, 250 (259)

Cinel-Cinel, 244 (246)

Cîntece de jale, 132

Cîntece de lume, vezi *Cîntece de jale*.

Cîntece haiducești, 162

Cînticele comice, 250 (260)

Codreanu, 161

Complotul, vezi *Iași în Carnaval*.

Constantin-Vodă Brincoveanul, 195 (197)

Corbul, 162

Costița, 162

Crai-nou, 247 (256)

Demagogul, 515 (517), 516
(518)

Despot-Vodă, 530

Deșteptarea României, 252
(261), 253 (262)

Doi morți vii, 250, 259

Doina, 251, (260), 255 (263)

- Doine, 162, 246 (256), 586, 587
 Doine și lăcrimioare, 583
 Dridri, 568
- Excursie în munți, vezi O
 plimbare la...
- Fintina Blanduziei, 534
 Frumoasa copiliță, 545, 550
- Galerie dramatică de tipuri
 contemporane, 531
 Ginta latină, 562
 Giumuz, 162
 Grammaire de la langue
 roumaine, de V. Mircesco,
 602
- Hercul, 604
 Holera, 162, 196 (197)
 Hora, 246 (256)
 Hora din Bucovina, 571
 Hora din Transilvania, 571
 Hora Unirii, 255 (264), 266
 (267), 385 (390), 605
 Hore, 162
- Iașii în Carnaval, 81 (83), 249
 (258), 550
 Iașii noaptea, vezi Iașii în
 Carnaval.
- Impromptu, 546
 Infilzatevi margherite, vezi
 Inșiră-te...
- Iorgu de la Sadagura, 248
 (257), 251 (260), 546
- Istoria misiilor mele politice,
 532
 Istoria unui galbin și a unei
 parale, 48, 50, 251 (260), 542
- Inșiră-te mărgărite, 272 (273),
 274, 285, 609
- [Jurnal de călătorie în Italia],
 552, 553
- Le lac blanc, 604
 La moartea lui Petre Cazimir,
 563
 La mormintul lui Grigore Ro-
 malo, 565, 604
 Lăcrimioare, 252, (261)
 Lipitorile satului, 514 (517)
 Luna și soarele, 162, 196 (197)
- Manole și Mănăstirea Argișu-
 lui, 195 (157)
- 8 Martie, 574
 Mărioară Florioară, 196 (197),
 578
 Melodiile românești, 570
 Mihnea-Vodă, 162, 195 (197)
 Mihucopilul, 162
 Miorița, 162
 Movila lui Burcel, 162, 195
 (197)
 Movila lui Purcel, vezi supra.
- Năframa și inelul, 162
 Negru-Vodă, 162, 195 (197)

- Nunta jărănească, 249 (239).
252 (261)
- O plimbare la munți, 251 (267)
- Ovidiu, 534
- Pasteluri, 534
- Păcală și Tindală, 255 (264).
300, 605, 615
- Păunașul Codrilor, 161
- Petite chansonnette à la grande invasion des petits Soutzo en Moldavie en 1846, 549
- Petrișor, 162
- Peatra din casă, 249 (259)
- Poésies roumaines. Les donna. Poésis moldaves, 543
- Poezii populare. Balade (cîntice bătrînești...), I, II, 189
191 (192), 195 (197), 255 (263), 582, 583, 586, 602
- Poezii populare, 528, 602
- Povestea mărgăriteilor, vezi Înșiră-te...
- Prosper Mérimée, 569
- Proză, 587
- Radu Calomfirescu, 195 (197)
- Repertoriu dramatic, vezi Teatru românesc...
- Retrogradul, 515 (517)
- Român Grue Grozăvanu, 162
- Românii și poezia lor, 605
- Rusaliile, vezi Satul lui Creminie.
- Salba literară, 244 (246), 605
- Satul lui Creminie, 515 (517)
- Sîrb sârac, 161
- Stanțe epice de dl. Aristia. Prințul român, 251 (260), 603
- Strofe improvizate lui C. Rolla, 594
- Strunga, 246 (256)
- Suvenire din 1855, 594
- Șalga, 162
- Ștefan-Vodă, 162
- Ștefăniță-Vodă, 195 (197)
- Teatru, 530
- Teatru românesc. Repertoriu dramatic, 191 (192), 195 (197), 202 (203), 255 (263), 583, 586
- Turtucaia, 162
- Tzélébiade, 544, 546
- Un complot în vis, vezi Iașii în Carnaval.
- Un episod din anul 1848, 604
- Vasile Porojan, 535
- Vidra, 162
- Zgîrcitul răsipitor, 514—519, 668
- Zimbrul și Vulpea, 139
- Zina munților, 196 (197)

INDIȚE DE OPERE ȘI PERIODICE AMINTITE
 ÎN SCRISORI ȘI NOTE

- Aires nationaux roumains*
 (Ballades, chants des bergers...) recueillies..., par
 C. Miculi, 592
- Aires nationaux roumains*
 transcrits pour piano, par
 Henri Ehrlich, 570
- Albina Moldovei*, vezi :
- Albina românească*, 60(62)
- Album Moldo-Valaque ou*
guide politique et pittoresque à travers les Principautés du Danube, de A.
 Billecocq, 133(134), 562
- Amintiri*, vol. I—II, de Radu
 Rosetti, 601
- Aperçu sur le projet de pont*
de fer entre Giurgevo et
Rustchuck, de I. Alecsan-
 dri, 626
- Arabescuri*, de I. Voinescu,
 543
- Aripé furtunoasă*, 512 (514)
- Athéneum français*, 595
- Les aventures de Mandrin*,
 306(307)
- Bigoulaute*, de Edouard Gre-
 nier, 622
- Bilder und Skizzen aus der*
Moldau, de Wilhelm von
 Kotzebue, 603
- Eucovina*, 137, 161, 162, 172
 (173), 267, 606
- Bugets des finances des Prin-*
cipautés Unies de Molda-
vie et de Valachie, de A.
 Ubicini, 651
- Calendar*, vezi :
- Calendarul pentru români*,
 247 (256), 604
- Călin*, de M. Eminescu, 626
- Cîntarea României*, 575, 579,
 580
- Cliniques médicales*, de
 G. Andral, 553
- Comédies et proverbes*, de A.
 de Musset, 265 (236)
- Le Constitutionel*, 199 (200),
 302 (304)
- Constituționalul*, 334 (337)

Le Courrier français, 133(134)
Cozia, de Gr. Alexandrescu,
541

Curierul de ambe sexe, 251
(260)

Les dames de Montenfriche,
de E. Labiche, 306(307)

Les Débats, 254(262), 302(304)
*Dernières occupations des
Principautés Danubiennes*,
de „Chainoi“ (I. Ghica),
506

Dimbovița, 470(471)

Don Juanii din București, 565
Dor de morți, de I. Alecsan-
dri, 626

L'espion du grand monde,
306 (307)

*L'état économique et finan-
cier de la Roumanie
d'après les documents offi-
ciels*, de I. Alecsandri, 626

Les fils de l'aveugle, 306(307)
Foaie științifică și literară,
vezi *Propășirea*

Fra Diavolo, muzică de Au-
ber, libret de Scribe, 546

Iliada, 144(146)

L'illustration, 252 (261), 314
(315), 379, 604

Impressions d'un proscrit,
vezi *Souvenir et impres-
sions...*

Istoria lui Alecu, de Ion
Ghica, 565

Jérôme Paturot, de L. Rey-
baud, 136, 565

Le journal de Billecocq, vezi
Le nostre prigionii.

Le Journal de Constantinople,
181(182), 571

Le Journal des économistes,
651

[*Jurnalul economiștilor*], 466
(467)

Lettres sur les Principautés,
de I. Bălăceanu, 621

Liturghia, de C. Miculi, 592

Magazinul istoric, 251 (260)

Malbrough s'en va t'en gue-

rre, 47(50)

Mesterul Manole, 584

Mcartea Emiliei, de C. Ne-

gri, 548

Mode illustrée, 547

En Moldavie (1855—1856), de

E. Grenier, 589

La Moldo-Valachie dans la

manifestation de ses vo-

eux, de Paul Bataillard,
599

Monde littéraire, vezi :

Il Mondo litterario, 316, 619,

620

Le Moniteur officiel de Mol-

davie. Principautés Unies

de Moldavie et de Vala-

chie, 636

Monitorul oficial... 466(467)

Monitorul oficial al Moldovei,
347 (352), 366 (367), 454

Les mystères de Paris, de
E. Sue, 566

Le National, 133 (134), 254
(262)

Nichipercea, 512 (513, 514)

Notre Dame, de Victor Hugo,
37(39), 63(65), 539

*O călătorie pe Dunăre în ghi-
mie*, de I. Voinescu, 543

Odă la unirea românilor, de
I. Alecsandri, 626

O duminică la Paris, de
I. Voinescu II, 543

*O pîmbare la băile din Pire-
nei*, de I. Voinescu II, 543

*O scrisoare adresată d-lui ****,
de I. Alecsandri, 626

La Patrie, 302 (304)

Păcală, 508, 510 (511), 512
(513), 666

*Les peuples de l'Autriche et
de la Turquie. Histoire
contemporaine des Illy-
riens, des Magyars, des
Roumains et des Polonais*,
de H. Desprez, 590

*Premier point de la question
d'Orient. La Moldo-Vala-
chie*, de P. Bataillard, 599
Pressa, 625

La Presse, 199 (200), 302 (304)

La Presse d'Orient, 223 (224),
228 (229), 254 (263)

Le nostre prigionii, de A. Bil-
lecoq, 561

Prințul român, de C. Aristia,
144 (146), 150 (151), 603

Le Progrès, vezi :

Propășirea, 46, 73—74 (75—76),
82 (84), 137, 215—216 (217),
250—251 (260—261) 540, 542,
543, 546, 548, 550, 603

Provinces Danubiennes, de
A. Ubicini, 599

Pseudokinegheticos, de A. O-
dobescu, 554

Puterea armată la români, de
N. Bălcescu, 540

*La question économique des
Principautés Danubiennes*,
de N. Bălcescu, 177 (178)

Răzvan-Vodă, de N. Bălcescu,
189, 581

Reforma, 470 (471)

La Réforme, 133 (134), 254
(262)

Regulamentul Organic, 137,
236, 412 (417)

Revista română, 609

Revue des Deux Mondes, 133
(134), 594

*Revue de l'Orient, de l'Algé-
rie et des colonies*, 543,
561

Revue de Paris, 595

Le Roi Dagobert, 573

România literară, 195 (197),
215, 216 (217), 230, 543, 579,
580—582, 584, 591, 592, 597

România viitoare, 177 (178),
575, 579, 580

Românul, 524

Les Roumains. Appel au congrès en leur faveur, de L. Plée, 626

Rumänische Volkspoesie, de Wilhelm von Kotzebue, 603

Samos (Căpitanul Laurent), de I. Ghica, 592

Săptămîna, 73 (75), 82 (84)

Le secret du cavalier, 306 (307)

Le Siècle, 254 (262) 302 (304), 626

Souvenirs et impressions d'un proscrit, de I. E. Rădulescu, 568

Steaua Dunării, 229, 255 (264), 334 (337), 592, 594, 597, 599, 605

Suvenire și impresii de călătorie în România, Bulgaria și Constantinopole, de D. Ralet, 619

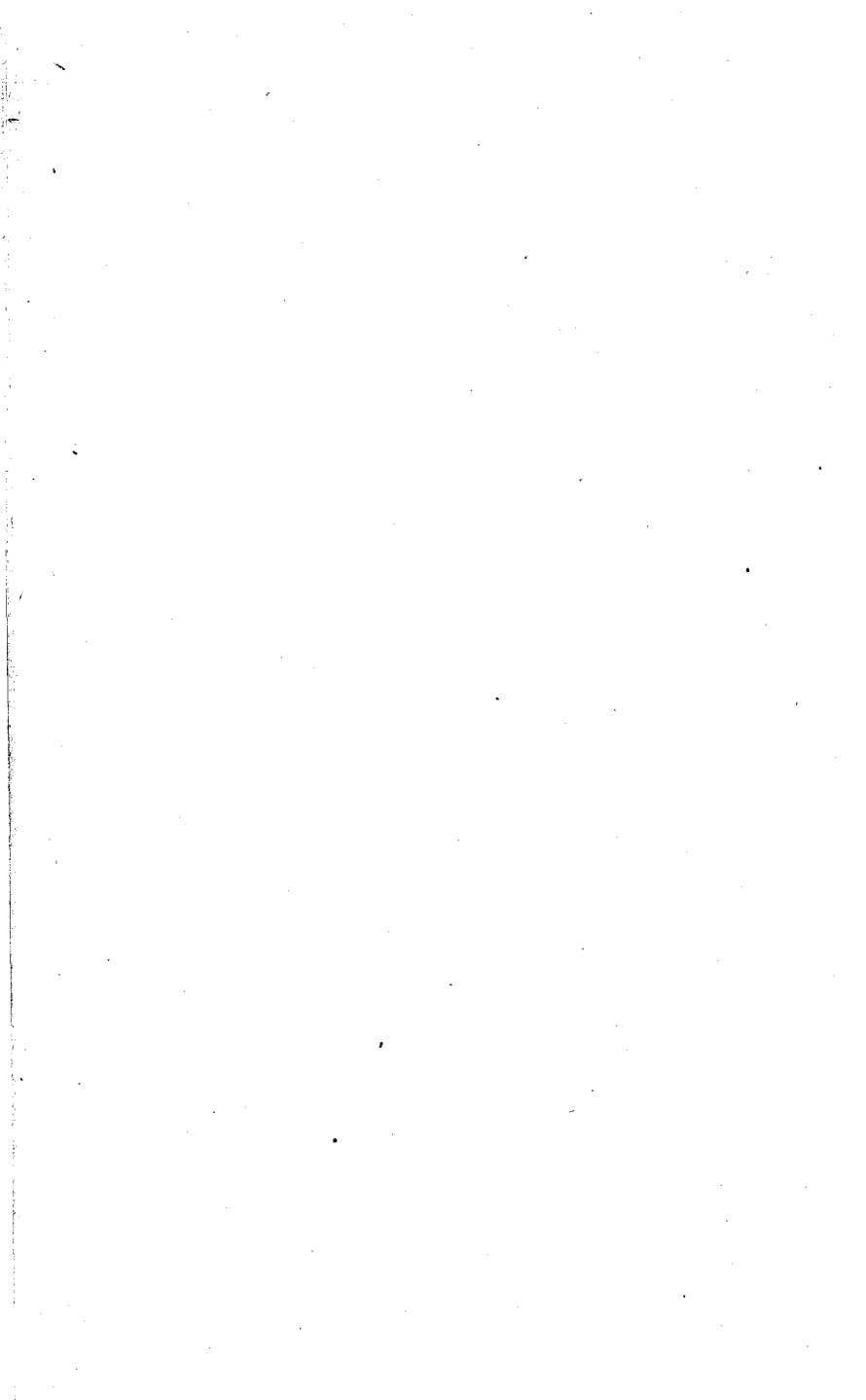
Le Temps, 145 (149)

Toderică, de C. Negruzzi, 542

Vers à Du Perier pour la mort de sa fille, de F. de Malherbe, 584

Versuri adresate ție, amicului meu Vasile Alecsandri, de D. Bolintineanu, 572

Zimbrul, 164 (166), 334 (337), 565

INDICE DE NUME *

A

Aali-paşa : 336 (339), 349 (354)

Adrian, G., *vezi* Andreescu
Gheorghe

Afif-bei : 336 (339), 340—342
(343—345), 346—349 (351—
354), 357—360 (361—363),
629

Aglae, prinţesa, *vezi* Allaux,
Aglae

Alcaz : 498

Alecsandri, B. [Basile], *vezi*
Alecsandri, Vasile

Alecsandri, Iancu : 29 (30), 51
(53), 55 (57), 68 (71), 69 (72),
82 (84), 90 (92), 133 (134),
164 (166), 168 (171), 174
(176), 186, 187 (188), 190,
196, 219 (220), 241 (242),
253 (262), 254 (263), 333
(337), 339 (343), 356 (360),
366 (367), 368, 370 (372),
379, 380, 385, (390), 392
(393), 396, 397, 398, 399,

401, 403, 406 (409), 415,
420—423 (424), 425 (426),
430 (433), 434, 436 (437),
460, 500 (501), 525, 527,
532—534, 550, 595, 605,
623—625—627, 629, 633, 634,
636—641, 644, 647, 648, 654,
655, 658, 660

Alecsandri, Noémi : 186, 187
(188), 219 (220), 424, 580,
581, 595, 625, 646, 647

Alecsandri, Paulina : 8, 526,
615, 617, 618, 620

Alecsandri, Vasile, vornicul :
27 (28), 30, 60 (62), 73
(75), 81 (83), 90 (92), 149
(150), 166 (169), 203 (204),
211, 249, (258), 255 (263),
538, 568

Alecsandri, Vasile : 9, 10, 11,
276, 284, 285, 356, 523, 524,
526—529, 531, 533, 535—
555, 557—574, 576—605,
607—609, 611—623, 626,
628, 629, 632—636, 638—641,
644—647, 649, 650, 653—655,

* Cifra din paranteze indică pagina din traducerea scriso-
rilor. Cifrele albine indică paginile cu note privitoare la persoana
respectivă.

657—659, 661, 663, 665, 666 ;
passim.

Alexandrescu, Grigore : 10, 27,
29, 33 (36), 38 (40), 44, 45,
52 (54), 69 (72), 251 (260),
497 (498) [?], 526, 539, 540,
541, 543, 548, 565 .

Alexandrescu-Dorna : 527, 588

Alexandrina, d-ra : 510 (511)

Ali-paşa : 515 (517)

Allaux, Aglae : 233 (235), 244
(246), 598, 601

Allaux, Anton : 60

Aman, Theodor : 604

Andral, Gabriel : 93, 95 (97),
99 (102), 553

Andrescu, Gheorghe (Adri-
an) : 198

Andrei, Victor : 603

Anghelescu, Mircea : 619

Anineanu, Marta : 527, 529,
533, 535, 537, 543, 571, 591,
604, 621, 635, 636, 644—
647

Arion, d-ra : 23 (26)

Aristia, Constantin : 144, 145
(146), 251 (260), 541, 567,
568, 603

Asache, Gheorghe : 27 (29),
248 (257), 537, 562, 604

Asache, Hermiona : 562

Aslan, Alecu : 365, 613, 614

Aupick, Jacques : 198 (200),
585

B

**Babebibobu (Bibescu, Geor-
ge)** : 518 (519)

Bal, Alice, vezi

Del Valle, Alice

Bal, Charles : 625

Bal, Georges : 625

Bal, Marie : 625

Balif, familia : 606

Baligot de Beyne, Arthur :

210 (211), 219 (220), 223
(224), 228 (229), 254 (264),
484 (485—486), 502 (503),
563, 594, 595, 635, 636, 658,
661, 665

Balş : 380, 386

Balş, Alecu : 601

Balş, Catinca : 409 (410), 546

Balş, Constantin : 601

Balş, Grigore : 505, 665

**Balş, Natalia, vezi Filipescu,
Natalia**

Balş, Panait I. : 46 (49), 82
(84), 541, 550

Balş, Profira : 536

Balş, Teodor : 90 (91), 600,
607

Baragon : 359 (363)

Barchin, doctor : 142 (143)

Bariş, Gheorghe : 580

Baroţi, d-nele : 32 (35)

Basain, Achille : 231.

Başotă, d-na : 90 (92)

Bataillard, Paul : 258, 599

Batto : 393 (394)

Baudelaire, Charles : 585

Bălăceanu, Constantin : 610

Bălăceanu, Ion : 9, 174 (176),
286, 312, 317, 401 (402),
428 (432), 443—445 (446),
447, 448 (449), 453 (453—
454), 458 (459), 468 (470),
482, (483), 484, (485), 507
(508), 509, 510 (511), 575,

- 609, 610, 618, 620, 621,
649—652, 660
- Bălănescu, *vezi* Rosetti, Bălă-
nescu Petrache
- Bălcescu, Barbu : 194
- Bălcescu, Constantin : 575
- Bălcescu, Nicolae : 89 (91),
100 (103), 121, 148, 150
(151), 177 (178), 184—187
(188), 189, 190, 193, 194,
251 (260), 526, 529, 532,
540, 542, 543, 548, 552, 553,
557, 558, 560, 567, 570, 573,
575, 577—584, 610
- Bălcescu, Sevastița : 579
- Bălcescu, Zinca : 579
- Bedmar, Emanoil, Gaetan,
Iosef d'Acuna, marchiz
de : 142 (143), 152 (153),
566, 568, 569
- Bedmar, Lucia : 569
- Beldimañ, Alexandru : 627
- Bengescu : 495
- Bengescu, George : 526, 532
- Benzi : 435 (436), 645
- Béranger, Pierre, Jean de :
250 (259)
- Berindei, Dan : 640, 641, 649
- Bernon : 69 (71)
- Bertier, Armand : 254 (262)
- Besson, colonel : 244 (246)
- Beu, Octavian : 592
- Biaro, y Ellorico, Eduard :
207 (208)
- Bibescu, George : 518 (519),
669
- Bibescu, Gheorghe, domnito-
rul : 204 (205), 251 (260),
429 (433), 541, 551, 603,
669.
- Bibescu, Zoe : 518 (519)
- Billecocq, Adolphe : 124, 125
(126—127), 133 (134), 560,
561, 562
- Bingou : 38 (40)
- Bixio (l'Abeille) : 225 (226)
- Bixio, Jacques, Alexandre :
220 (221), 225 (226), 594—
596.
- Bodea, Cornelia : 528, 551,
552, 553, 580, 611, 626,
635, 654, 655.
- Boerescu, Vasile : 502 (503)
- Bogdan, d-na : 77 (80).
- Bogdan, Marie : 527, 529, 531,
533, 561
- Bogdan-Duică, Gheorghe :
535, 565, 589, 594, 626
- Boicu, L. : 640, 654, 655
- Boileau-Despréaux, Nicolas :
156 (159)
- Boiș, Olimpiu : 602
- Bojinca : 498
- Boldan, Emil : 533, 548
- Bolintineanu, Dimitrie : 163
(165), 196 (198), 468, 470,
471, 484 (485), 492, 570,
572, 584, 653
- Bolliac, Cezar : 196 (197), 584
- Bonaparte, Jérôme, Napo-
léon, Charles, Paul : 430
(433), (436)
- Bonfils, Angéline : 575
- Borkowski Dunin Józef : 27,
28(29), 537
- Bossy, Raoul : 527, 633, 640,
641, 664
- Bouquet, Michel : 562
- Bourqueney, baron : 590
- Brăescu : 310
- Brăiloiu : 391
- Brăiloiu, Constantin : 635

Brănișteanu : 392
Brătianu : 512(513), 576
Brătianu, Dimitrie : 502(503),
575, 576, 580
Brătianu, Ion C. : 414(419),
495, 502(503), 506(507), 512
(513), 515(517), 580, 641
Breazu, Gheorghe : 570
Brincoveanu, Constantin :
185
Bucur, Marin : 576
Buloz : 594
Bulwer, Henry : 286(287), 346,
350, 355, 477, 610, 623,
628, 629

C

Camariano, Nestor : 582
Canănașu, Eliza : 621
Canta, I. : 112(114)
Canta, Matei : 23(26)
Canta, Nicolae : 178(179), 243
(245), 314(315), 577
Canta, Pulheria : 577
Cantacuzini : 577
Cantacuzinii [Hangu] : 116
(117)
Cantacuzino : 32 (35)
Cantacuzino : 569
Cantacuzino : 603
Cantacuzino, A. : 310, 314(315)
Cantacuzino, Alexandru, cnea-
zul : 90 (92), 559, 577,
604, 620
Cantacuzino, Drăghici : 577
Cantacuzino, Dudu : 600
Cantacuzino, Maria : 168
(170), 171 (172), 185 (186),
187 (188), 190, 238 (239),

577, 578, 582, 583, 599,
600
Cantacuzino, Zoe : 598, 600,
601, 608, 609
Cantacuzino-Zizin, I.A. : 598,
600, 601, 627, 633
Caragiale, Costache : 251(260),
603
Caragiale, Ion, Luca : 603
Carcalechi, Eugenia : 523, 524,
527, 533, 538, 547, 564, 565,
568, 571, 574, 584, 605, 626,
643
Carol I : 601
Cartoian, Nicolae : 535, 542
Catacazi : 175(176), 575
Catargi : 191(193)
Catargi, A. : 156(159)
Catargi, Alexandru : 336(338)
Catargi, Ana : 601
Catargi, Costin : 268, 334(337),
340 (343), 607, 627
Catargi, Dimitrie : 533
Catargi, Lascăr : 369, 370(371,
372), 377(379), 380, 381, 382
(386—387)
Catargi, Nico, d-na : 135(136)
Catargi, Nico : 375(377), 633
[?]
Catargi, Ștefan : 334—336
(337—339), 340, 341 (343,
344), 346—349 (351—
354), 357—359** (360—362),
494(495), 623, 627
Catargi, Nico : 292(295)
Catinca : 41(42)
Catița, prințesa, vezi Ghica,
Catița
Caton : 524
Cavaignac, Louis, Eugène :
254(262), 604

- Cavour, Benso**, conte de :
421—423 (424), 425 (426),
427, 430 (431), (434), 435
(436), 644, 645, 646
- Cazimir** : 369(371)
- Cazimir**, d-na : 68 (71)
- Cazimir, Petre** : 133 (134),
168 (170), 563, 573
- Căliman, Ghiță** : 335 (338)
- Cerchez** : 168 (170)
- Chassériau, Théodore**, 578
- Chataignez, Marie, Angélique**
(Dridri) : 557, 568
- Chendi, Ilarie** : 523, 527, 540,
548, 552, 564, 567, 571 574,
577, 578, 581, 599, 605, 626,
638, 641, 642
- Chirculescu** : 64(66)
- Chopin, Frédéric** : 592
- Cincinnati** : 55 (55), 163 (165)
- Ciocan** : 113(115)
- Ciprian**, colonel : 411
- Ciucă, Valentin** : 593
- Cimpineanu, Ion** : 543
- Cîngianu, doctor** : 98, 99
(100, 102)
- Clarendon, Georges, Wil-
liam...** : 412, 414 (417, 419),
643
- Coco** : 112 (114)
- Codrescu, Theodor** : 164 166),
267, 578, 636
- Conache, Cocuța, vezi Vogo-
ride, Ecaterina (Cocuța).**
- Conache, Costache** : 16(19), 32
(35), 544, 603
- Conache, Smaranda** : 544
- Conlecicova, Alexandrina** :
481
- Constantin, dascăl** : 532
- Corbu, H.** : 527, 537
- Corivan, Nicolae** : 635, 641
- Corradini, Mihail** : 28(29), 33
(36), 38(40), 149(151), 498,
538
- Costache-Iepureanu, doam-
na** : 241 (242)
- Costache-Iepureanu, Mano-
lache** : 100 (102), 133 (134),
375, 377 (379), 496, 554, 561,
649, 657
- Cracti** : 364 (365)
- Crăsnaru, colonel** : 497
- Cretzeanu, George** : 487
- Cretzulescu, vezi și Kretzu-
lescu.**
- Cretzulescu, maior** : 442
- Cuénim, Philadelphie** : 17(19),
21, 23 (24) (26), 38 (40), 536,
537
- Cuénim, Victor** : 15, 535
- Cuza, Alexandru, Ion, dom-
nitorul** : 178(179), 335(338),
374(375), 376, 377(378), 379,
382, 384, 385(387, 389, 390,
391), 392(393), 395, 397—
401(402), 403—406(407, 408),
411—416(417, 419), 420, 421,
424, 427—430 (431—434),
439—441, 443 (444), 445
(446), 447, 449, 451, 452
(453), 454, 455, 460—463,
466 (467), 469, 473 (475),
478, 482, 484 (485), 489, 490
(491), 492 (493), 500 (501),
502(503), 525, 527, 536, 550,
575, 589, 594, 598, 600, 606,
625, 628, 633, 634—644, 647,
648, 658, 661
- Cuza, Elena** : 393 (394), 406,
409, 410, 528, 602, 642

Cuza, Grigore : 163, (165), 572
Cuza, Ion : 532, 536, 572

D

Dagobert, regele : 573
Damian, Gheorghe, fecior :
105, 555
Daumier, Honoré : 52, 545,
546
Davilla, Alexandru : 575
Delearetto, *vezi* Turnberg
Densusianu, Ovid : 577, 578,
581
Desprez, Hippolyte : 133(134),
213(214), 563, 590, 591
Diaconescu, Sanda : 586
Diogene : 167(169)
Docan, Nicolae : 16, 17(18—19),
23(26), 536, 537, 595, 642
Doğan, Panait : 536
Docan, Smărăndița : 8, 88, 105,
409, 410, 536, 551, 555, 558,
594, 642
Donici, A. : 251 (260)
Donici, Smaranda *vezi* Cona-
che, Smaranda
Dridri, *vezi* Chataignez, Ma-
rie...
Drouhet, Charles : 589
Drouyn de Lhuys : 213 (214),
590
Duhamel, general : 31 (34), 539
Dulcescu : 335 (337)
Dumesnil, Alfred : 179 (180),
576
Dumitrescu : 52 (54)
Durando, Giacomo : 637
Durrieu, Xavier : 254 (262)

E

Eder, baron : 500 (501)
Eftimiu, Victor : 608
Ehrlich, Henri : 158 (161),
164 (166), 168 (171), 570,
573
Eliade-Rădulescu, Ion : 45,
149 (151), 156 (159), 251
(260), 568
Emeriț, Marcel : 606, 612
Eminescu Mihail : 626
**Enescu-Cantacuzino, Maru-
ca** : 614
Epureanu, *vezi* Costache-Ie-
pureanu.
Esarcu, Constantin : 538
Eugenia, împărăteasa : 406,
409, 410
Evard[?], *vezi* Fayard.

F

Faguet, Emile : 531
Faugère : 302 (304), 616
Fayard : 393 (394)
Fifiloi : 38 (40)
Filipescu, d-rele : 74 (76), 86
(87)
Filipescu, familia : 546
Filipescu, Costache : 85 (87),
111, 112 (113, 114), 251
(261), 551, 552, 557, 558,
603
Filipescu, Gheorghe : 601
Filipescu, I. I.-Curcanu : 287,
502 (503), 610, 611, 654
Filipescu, Iordache, banu :
64, (65, 66), 83 (84), 546

Filipescu, Natalia : 244 (246),
598, 601
Filipescu, Speranța : 64 (66),
82 (84)
Filipescu, Zoe : 64 (65), 82
(84), 546, 550
Filitti, I. C. : 547
Firfirig : 512 (513)
Flechtenmacher, A. : 250
(259), 603
Florescu, Bonifaciu : 579
Florescu, C. G. : 575
Florescu, George D. : 538
Florescu, Ion, Emanuel : 401
(402), 452 (453), 456 (457),
507 (508), 512 (513), 531,
551, 652, 666
Fotiade, Ion : 329 (330), 336
(339), 357, 358 (361), 623,
624, 629
Fotino : 509 (511)
Fotino, George : 578
Franga, Gheorghe : 617
Fuad, Mohamed-pașa : 349
(354), 490 (491), 628

G

Gabriela, vezi Negroni-Lu-
chian, Gabriela.
Gabrieli, arhitect : 449, 452
(454), 507 (508)
Gaña : 207 (209)
Gane, Constantin : 569
Gavarni, Suplice, Guillaume,
Chevalier : 63 (65), 545
Gazier, Georges : 527, 528,
531, 588, 612, 622

Germani : 64 (66)
George : 37 (39)
Gheorghe, fecior, vezi Da-
mian, Gheorghe.
Ghica [?] : 174 (176)
Ghica [?] : 380 (386)
Ghica, d-ra : 77 (80)
Ghica, Alecu : 47 (49), 541
Ghica, Alexandrina : 133
(135), 141, 145 (146), 148,
158, (161), 164 (166), 168
(171), 172 (173), 181 (182),
192 (193), 196 (198), 206
(208), 216 (217), 465, 507
(508), 510 (511), 513, 514
(517), 516 (518), 656
Ghica, Camille : 510 (511)
Ghica, Casandra : 90 (92)
Ghica, Catița : 244 (246), 601
Ghica, Cleopatra : 85 (87)
Ghica, Constantin, beizadea :
601
Ghica, Dimitrie, logofătul :
48 (51), 52 (54), 70 (72), 74
(76), 548
Ghica, Dimitrie I. : 666
Ghica, Eufrosina : 85 (87)
Ghica, George : 90 (91), 112
(114)
Ghica, Grigore, domnitorul :
157, 158 (160), 163 (163), 168
(170), 199 (206), 211 (212),
255, 256 (264), 358 (362), 541,
550, 563, 568, 572, 573, 588,
589, 590, 594, 596, 598, 601,
607, 619
Ghica, Grigoriță : 90 (92)
Ghica, Iancu, vezi Ghica, Ion
Ghica, Ion, beizadea : 589

- Ghica, Ion** : 7, 8, 26, 28 (29), 30 (33), 36 (39), 38 (40), 43 (44), 45, 46, 48 (51), 52 (54), 57, 58 (59), 60, 61 (62), 63, 65 (66), 67, 70 (72), 74 (76), 83 (84), 85 (86), 89, 90 (92), 132 (133), 137, 140 (141), 142, 143 (145), 147, 148, 156, 162 (164), 171 (172), 181, 182, 183, 187, 190, 195, 196, 203 (204), 209, 210 (211), 215, 216 (217), 232, 235, 250, 251 (260), 254 (263), 401 (402), 420, 421, 428 (431), 442, (443), 447 (448), 449, 450, 451, 454 (455), 457 (459), 466 (467), 471, 486, 487, 491, 493, 494, 496, 497, 498, 506 (507), 512, 525, 526, 530, 532—535, 537—542, 544, 545, 547, 548, 549—552, 557, 558, 563—574, 576—579, 581—587, 591, 592, 594, 598, 643, 644, 647, 649—651, 653, 654, 656, 657, 661, 662, 665—667
- Ghica, Leon**, *vezi* Ghica Leonida
- Ghica, Leonida** : 306, 307 (308)
- Ghica [-Sturdza]**, Maria, *vezi* Rosetti-Roznovanu, Maria,
- Ghica, Pantazi** : 508 (510), 666, 667
- Ghica, Scarlat I.** : 507 (508), 516 (518), 666, 667
- Ghica, Vasile** : 116 (117), 162, 163, (164, 165), 167 (170), 181, 572
- Ghica, Vladimir** : 589
- Girodet-Trioson** : 656
- Giurescu, Constantin C.** : 647, 662
- Griherzey, vezi** Russo, Alecu
- Gödel-Lannoy, Oskar von** : 336 (339), 348 (352, 353), 357 (361), 627
- Goian, d-na** : 88
- Golescu [?]** : 74 (76)
- Golescu, Alexandru G.-Arăpilă** : 153, 154, (155), 179 (180), 254 (262—263), 401 (402), 452, 453, 458 (459), 548, 569, 570, 576, 578
- Golescu, Nicolae** : 502 (503), 575
- Golescu, Ștefan** : 194 (392), 575
- Goleștii** : 10, 46, 64, 66, 69 (72), 122
- Grabbe, general** : 137, 198 (200)
- Grabouille** : 435 (437)
- Gradovici, Jean, Louis [Nepomuk]** : 507 (508), 666
- Grandville, Gérard** : 63 (65), 543
- Greceanu, d-na** : 510 (511)
- Grenier, Edouard** : 211, 212, 220 (221), 224, 225, 233 (234, 235), 238, 239—241 (242), 243—245, 269, 270 (272), 285, 289, 290 (291), 319, 320 (322), 393 (394), 526, 527, 588, 589, 594—598, 600, 601, 608, 609, 611, 612, 620, 622, 636
- Grün, Alphonse** : 220 (221), 462 (463), 595, 639, 655
- Gués** : 223 (224)
- Guillard, Stanislas** : 625, 648
- Guizot, François** : 561
- Guttman, Maria, Tereza** : 592

H

I

Haneș, Petre : 577, 578, 581, 599
Hanibal : 608
Hasdeu, Bogdan, Petriceicu : 528
Hasnaș : 369, 371
Hennig : 17 (19), 55 (56)
Hess, Gerhart : 527, 589, 604
Homer : 537
Hommaire de Hell, Ignace, Xavier, Morand : 252 (261), 603
Horatiu, Quintus, Flaccus : 478 (479)
Hrisoverghi : 90 (92)
Hugo, Victor : 539
Hurmuzaki : 592
Hurmuzaki, familia : 293 (295)
Hurmuzaki, frații : 526
Hurmuzaki, Alexandru : 136, 138, 139, 161, 162, 172 (173), 266, 267, 526, 528—530, 564, 571, 575, 585, 605
Hurmuzaki, Constantin : 383 (389), 493, 494 (495), 564, 611, 635
Hurmuzaki, Elena : 564
Hurmuzaki, Eliza, vezi Sturdza Eliza.
Hurmuzaki, Eudoxiu : 564
Hurmuzaki, Eudoxiu, fiul : 564
Hurmuzaki, Eufrosina, vezi Petrino Eufrosina.
Hurmuzaki, Gheorghe : 138, 564
Hurmuzaki, Nicolae : 564

Ionescu de la Brad, Ion : 133 (134), 563
Iorga, Nicolae : 524, 538, 565, 583, 606, 656
Isac, Virginica : 593
Ispirescu, Petre : 530
Istrati, N. [?] : 178 (179), 244 (245)
Ivănescu, D. : 593

J

Jérôme Napoleon, vezi Bonaparte...
Jora, Alexandru : 372 (373), 631
Jora, Mihail : 498, 575, 631
Jora, Smărandița : 575

K

Kalustian, L. : 555, 557
Klapka, George : 416, 643, 644
Kogălniceanu, Catinca : 631
Kogălniceanu, Ion : 32 (35)
Kogălniceanu, Mihail : 55 (57), 73 (75), 82 (84), 103 (104), 164 (165), 168 (170), 181 (182), 215, 216 (217), 229, 248 (257), 250 (260), 251 (260), 293 (295), 264, 369, 370 (371, 372), 377 (379), 380, 381, 385 (386, 387, 390), 393 (394), 496, 498, 499, 530, 531, 533, 592, 594, 597, 607, 624, 628

Kogălniceanu, Mihail I. : 536,
544, 545
Kolberg : 592
Kotzebue, Anatol : 603
Kotzebue, Wilhelm von : 603
Kretzulescu : 64, 66
Kretzulescu, Nicolae : 46, 401
(402)

L

Labanoff : 637
Labastida, Alvarez de : 207
(208)
Iabiche, Eugène : 303 (397)
La Fontaine, Jean de : 52,
542
Lallemand : 637
La Marmora, Alphonse de :
422, 423 (424)
Lamartine, Alphonse de : 588
Lanse : 99 (102)
Laurent-Pichat, Léon : 595
Lăcustă, Alexandru : 560
Lăceanu : 232
Lăpușneanu Alexandru, dom-
nitorul : 61 (62)
Ledru-Rollin, Alex. Aug. :
254 (262), 604
Lemaître, Frédéric : 52
Léon [?] : 82 (84)
Leon, Grigore : 190
Levaditi : 542
Levasseur : 494
Liszt, Frantz : 592
Logodi : 481
Lohst, Léon : 147
Lucasiewicz, Paulina, vezi
Alecsandri, Paulina.

Lucian, Nicolae : 299 (300),
306, 307 (308), 615, 616—
620, 622
Ludovic XV : 572
Ludovic-Filip : 545
Lupașcu : 364
Luzzatto, d-na și d-ra : 182
(183)

M

Macovescu, George : 254
(263), 632, 640
Magheru, Gheorghe : 575
Maior, Liviu : 591
Maiorescu, Titu : 526, 532,
534, 626
Malakoff, ducele de : 412
(417)
Malherbe, François de : 584
Malherbe, Hélène : 625
Malmesbury, James, Ho-
ward : 412—414, 417—419,
642, 643
Manguin : 254 (262)
Manu, maior : 21 (24), 78
(80)
Maquet : 195 (197)
Marcu, Alexandru : 646, 648
Marghiloman, Grigore : 491
Marghiloman, Mihail : 491
Marsillac, Ulysse de : 530
Massoff, Ioan : 550, 615
Mavrichi, colonel : 375 (377),
633
Mavrocordat, vornicul : 33
(38)
Mavrocordat, Alecsandru : 33
(36), 55 (56)

Mavrocordat, Constantin, domnitorul : 236, 598
Mavrocordat, Nicolae : 90 (91), 112 (114), 553, 556
Mavrocordat, Zoe : 518, 668
Mavrogheni : 9
Mavrogheni, d-na : 244 (246)
Mavrogheni, Petre : 55 (53), 244 (246), 293 (295), 369, 370 (371—372), 380—382 (386, 387), 493, 494 (495), 606
Mavros, Nicolae : 656
Mălinescu, Vasile : 575
Mănescu : 64 (66)
Melchisedec : 498
Ménétier, Paul : 95 (98)
Mérimée, Prosper : 589
Meș, Ștefan : 560, 635
Mezzetti, Pietro : 617
Michelet, Jules : 179, 180, 576, 580
Miclescu, D. : 375 (377)
Miculi, Carol : 158 (161), 216 (217), 266, 267, 570, 592, 593, 605
Miculi, Cristoph : 592
Mihai Viteazu : 186, 189
Mihalache, Mihăiță : 112 (114)
Mihnea-Vodă : 194
Milicescu : 375 (377)
Millo, Constantin : 601
Millo, Matei : 250 (259), 515 (517), 516, 518 (519), 601, 617, 668
Minea, I. : 591
Miot Hélène, *vezi* Malherbe, Hélène
Mirabeau, Victor Riqueti, marchiz de : 492, 503 (507)
Mircea, Ion, Radu : 561

Mircescu, V. (Alecsandri, Vasile) : 602
Mistral, Frédéric : 526, 528, 532
Mirzescu, Gheorghe : 412 (417), 424, 641, 645
Monthyar : 43 (44)
Morin : 64 (66)
Moruzi : 69 (72), 82 (84)
Moruzi, Constantin : 90 (92), 116 (117), 252 (261)
Moruzi, Panait : 90 (92)
Mukis-pașa, *vezi* Sturdza, Grigore
Murad-bei, *vezi* Verbiski.
Murguleț, Elena, *vezi* Hurmuzaki, Elena
Musset, Alfred de : 265 (266), 588
Mussurus C.-pașa : 412 (417), 430 (434), 643
Mustața, I. : 592
Mușlea, Ion : 560, 635

N

Nabob : 22 (24, 25)
Napoleon, prințul, *vezi* Bonaparte...
Napoleon I : 535, 616, 647
Napoleon III : 309, 404—406 (407—408), 409, 414—417 (419), 422, 430, 434, 435 (436), 438, 512 (513), 607, 639, 641, 643—646
Napoléon, Eugène, Louis, Joseph : 406, 409, 410
Natalia, prințesa, *vezi* Filipescu Natalia
Negri, d-rele : 17 (19)
Negri, familia : 265, 556

Negri, Costache : 22 (25), 65
(66), 104, 107 (109), 116
(118), 129, 130 (131, 132),
133 (134), 138, 158 (161),
164, (165), 168 (170), 173,
175 (177), 213 (214), 216
(218), 219 (220), 222--228
(229), 232, 233, (234), 253
(262), 254 (263), 264, 265,
267, 293 (295), 305, 320
(322), 366 (367), 369 (372),
373, 375 (377), 381, 382
(387), 447, 456--458 (459),
454, 466, 467, 470 (471), 478
(479), 482, 484, 488, 490
(491), 499, 502 (503), 532,
533, 536, 544, 548, 551--
558, 550, 562, 564, 574, 575,
590, 591, 593, 598, 604, 614,
616, 619, 622, 630, 631, 633,
634, 636, 637, 653, 655--
658, 660, 661, 664

Negri, Catinca (Ecatarina) :
95 (98), 135 (136), 175 (177),
540, 544, 556, 575

Negri, Elena : 55 (56--57), 82,
(84), 86, 87, 93--95 (96--
97), 98--100 (101, 102), 106,
107 (108), 190, 544, 547,
551--554, 556, 574, 582, 583,
602, 604, 622

**Negri, Maria, Eugenia, călu-
gărița** : 104, 544, 554

Negri, Petrache : 544

**Negri, Smaranda, vezi Ces-
tache, Smaranda**

**Negri, Zulnia, vezi Sturdza,
Zulnia**

negroni-Luchian, Gabriela :
314 (315), 615, 620

Negruzzi, Costache : 73 (75),
168 (170), 248 (257), 315
(316), 542, 543, 620

Negruzzi, Iacob : 526, 528,
530, 531, 534

Nicolescu : 64 (66)

Nicolescu, G. C. : 527, 537,
550--552, 560, 566, 569, 594,
619, 629, 649, 658

Niculescu, Remus : 545

Nigra, d-nele : 424

Nigra, Constandino : 423
(424) 434, 435 (436), 645,
646

Noguèz : 162 (164), 167, 168
(170, 171), 181 (182), 571

O

Odobescu, Alexandru : 526,
528, 554, 576, 579, 580

Oliănescu-Ascanio, Dimitrie :
528, 534

Omer-pașa : 206 (208)

Onciulescu, T. : 646

Ortiz, Ramiro : 535

Otitelișanu : 64 (66), 506
(507)

P

Pagés, d-na : 223 (224)

Paladi, Iacovache : 211, 588

Paleologu [?] : 457

Paleologu, Alexandru : 575

Palladi, Constantin : 569

**Palladi, Lucia, vezi Bedmer
Lucia**

Panu [?] : 82 (84)

Panu, Anastase : 334, 335
(337, 338), 340—342 (343—
345), 347—349 (351, 353),
357 (360), 375 (377), 385
(390), 392, 550, 605, 623,
627, 634

Papadopol-Calimah, Ale-
xandru : 526

Papastate, C. D. : 552

Parker, J. W. : 202 (203), 586

Pascal, Matilda : 617

Pascal, Mihail : 305 (307),
617

Pașcanu, d-na : 90 (92)

Pașcanu, Lascăr : 90 (91, 92)

Patamore, Coventry K. : 586

Paxo : 243 (245)

Păcurariu, Dimitrie : 542, 564,
626

Păltinea, Paul : 556

Păunel, Eugen : 553

Pelissier, general : 413 (418)

Pellier : 69 (71)

Périercourt : 248 (257)

Perpessicius : 531, 557, 626

Perreire : 416

Petrașcu, N. : 528, 538, 548,
570, 578, 581, 591, 666, 667

Petrescu, G. Z. : 536

Petrino, Eufrosina : 564

Philites, George : 538

Pichat, Laurent : 220 (221)

Pichois, Claude : 626

Firon, Alexis : 572

Pirus : 142, 143

Pisoski, Nicolae : 369 (371),
406, 409, 526

Platon : 22 (25)

Place, Charles : 302 (304), 616

Place, Victor : 244 (246), 267,
268 (269), 292 (294), 301

(303), 309, 601, 606, 607,
612—616, 618

Plée, Léon : 334 (337), 340
(343), 392, 394, 626, 633,
636, 639

Pleyl : 393 (394)

Plithos : 265 (266)

Pommaraye : 209 (210)

Pop, Augustin, Z. N. : 631

Porumbescu, Iraclie : 592

Predescu : 23 (26), 46

Prejbeanu : 506 (507)

Prévost : 586

Priessnitz, doctor : 31 (34),
539

Primm, general : 207 (209)

Frunco : 349 (353)

Pușcariu, Sextil : 589

Puvis de Chavannes : 578

Q

Quinet, Edgar : 562, 567

R

Rablais, François : 21 (24)

Racine, Jean : 23 (26), 630

Racoviță, Felicia : 575

Radu : 369 (371)

Ralet, Dimitrie : 219 (220), 223
(224), 228 (229), 235, 312,
380 (386), 594—596, 598,
607, 619, 634

Rașcu, I. M. : 561

Raymond, Emmline : 68 (71),
82 (84) 88, 95 (98), 547,
548, 551

- Rădulescu-Dulgheru, Geta :**
535
- Rădulescu-Pogonceanu, Elena :**
537, 539, 578, 603
- Rechberg, conte de :** 500
(501)
- Reybaud, L. :** 565
- Roger, d-na :** 199 (201), 204,
205, 585
- Rolla, Costache :** 113 (115), 152
(153), 178 (179), 219 (220),
241(242), 243(245), 268(269),
292, 293(294), 297, 310, 364,
375, 377(379), 423, 536, 542,
551, 594, 595, 618, 634, 645
- Rolla, Catinca :** 41(42), 51(53),
129(131), 135(136), 203(204),
219(220), 241(242), 542, 543,
556, 558, 592, 595
- Rolla, Smărăndița, *vezi* Do-
can, Smărăndița.
- Romalo, Grigore :** 139(140),
530, 565, 604
- Romalo, Vasile :** 604
- Romanescu, Aristizza :** 617
- Rose, general :** 434(436), 647
- Roset, Veniamin :** 178(179)
- Rosetești :** 113(115), 116(117)
- Rosetti, Aglae, *vezi* Allaux,
Aglae.
- Rosetti, C. A. :** 10, 122, 180,
237, 502(503), 515(517), 575,
576, 580, 589, 602, 641, 667
- Rosetti, Dimitrie :** 559
- Rosetti, Lascăr :** 133(134), 369,
370(371—372), 375(377), 380,
381(386, 387), 559, 560, 657
- Rosetti, Maria C. :** 238
- Rosetti, Radu :** 601
- Rosetti, Răducanu :** 18(20),
536, 559, 601
- Rosetti, Vasile :** 41, 42, 540,
561
- Rosetti-Bălănescu, Petrache :**
334(337), 340(343)
- Rosetti-Pribagul, Vasile :** 540,
575
- Rosetti-Roznovanu, familia :**
603
- Rosetti-Roznovanu, A. :** 536
- Rosetti-Roznovanu, Iordache :**
536
- Rosetti-Roznovanu, Maria :**
598, 600, 658
- Rosetti-Roznovanu, Nicolae :**
18(20), 168(170), 470(471),
536, 658
- Rosetti-Roznovanu, Nicolae
N. (Nunuță) :** 658
- Rosetti-Tețcanu, Costache :**
296, 308, 310, 355, 356, 613,
614, 618, 629, 657, 658
- Rosetti-Tețcanu, Dimitrie :**
614
- Rossi, conte :** 423(424)
- Rostan, Louis :** 93, 95(97), 99,
(102), 289(290), 553
- Roumanille, Joseph :** 604
- Roznovanu, d-na :** 33 (36)
- Roznovanu, familia :** 240(242)
- Roznovanu, A., *vezi* Rosetti-
Roznovanu A.
- Roznovanu, Nicolae, *vezi* Ro-
setti-Roznovanu, Nicolae.
- Roznovanu, Ruxandra :** 55(57)
- Russell, John, lord :** 643
- Russo, Alecu :** 122(123), 158
(161), 270, 536, 561, 579, 608

S

Sanders : 121

Săndulescu, Alecsandru : 528

Schopenhauer, Arthur : 600

Sefels, *vezi* Soltenhof de...

Sekib Mohamed : 31(34), 37,
38(39—40), 539

Serghiescu, Marin : 150(151),
166(169, 170), 568, 573

Sion, George : 391, 392, 528,
530, 538, 560, 635

Skina : 78(80)

Slăvescu, Victor : 606, 613, 616

Sluşanschi, B. : 588

Soltenhof de Sefels : 586

Soveja, M. : 632, 659—661

Spiro, d-ra : 23(26)

Spiro-Paul, Paulina : 579, 580

Spiros d-nele : 55(56)

Spiros, d-ra : 90(92)

Stan, Valeriu : 543

Stăvăruş, Ion : 620, 632, 633

Steege, Ludovic : 16, 18(20),
33(36), 55(57), 119, 536—
538, 543, 544, 557, 559

Stoica, Const. T. : 599

Stratulat, Gh. : 577

Straus, fiul : 112(114)

Strîmbu-Miclescu : 175(177)

Sturdza : 380 (386)

Sturdza, Catinca : 90(92)

Sturdza, Costache : 178(179)

Sturdza, Dimitrie, A. : 8, 286,
287(288), 322, 363(364), 411,
504, 526, 528, 611, 613, 622—
625, 627, 629, 641, 642, 665

Sturdza, Dimitrie, beizadea :
90(91), 559

Sturdza, Eliza : 564, 592

Sturdza, Grigore, beizadea :
252(261), 335(338), 342(345),
366(367), 368, 369(371—372),
376, 377(378, 379), 380—383,
385(386—390), 559, 627, 630,
633, 635

Sturdza, Iosefina : 604

Sturdza, Maria, *vezi* Rosetti-
Roznovanu, Maria

Sturdza, Mihail, domnitorul :
115(117), 139, 140, 157(160),
199(200), 248(257), 249(258),
250(260), 253(262), 255, 256
(264), 335(338), 340(343), 342,
(345), 359 (362, 363), 366
(367), 368, 369(371—372),
376(378), 380—382, 384, 385
(386—390), 538, 544, 547,
559, 568, 603, 619, 627

Sturdza, Pulheria, *vezi* Canta,
Pulheria.

[Sturdza ?], Pulheria : 243
(245), 269, 538

Sturdza, Smaranda : 544

Sturdza, Ştefan : 604

Sturdza, Vasile : 334, 335(337—
338), 340—342 (343, 345),
347—349 (353), 357 (360),
369, 370 (371, 372), 375
(377), 380, 381 (386, 387),
392, 553, 556, 559, 623, 627,
649

Sturdza, Zoe : 90(92)

Sturdza, Zulia : 92, 93, 95,
96, 98, 99 (100, 101), 103,
104, 105—107 (108), 109,
110 (111), 115, 116 (117),
118, 128, 129 (130, 131), 135
(136), 175 (177), 532, 544,
552, 553, 555—559, 562, 563,
575, 627

Sturzu, Constantin : 629
Sue, Eugène : 566

Ș

Știrbei, Barbu, domnitorul :
189, 255 (264), 635
Șubin, d-ra : 90 (92)
Șușești : 157(160), 168(170)
Șuflu, familia : 549
Șuflu : 656
Șuflu, Alexandru, domnitorul :
656
Șuflu, Zozo : 77(79)

T

Tabaia, arhitect : 513, 514
(517)
Talleyran-Périgord, Charles,
Angélique : 607, 608
Tappe, Eric : 581, 585, 586,
628
Tastu, Amable : 601
Tastu, Eugène : 593, 601, 606
Theodoru, doctor : 505
Thouvenel. E. A. : 404 (407)
Tircit-sașiul, cneazul : 32 (35)
Torouțiu, Ilie, E. : 626
Tourtoulon, C. de : 529
Tourza, d-na : 33(36)
Trandafiloff : 557
Turcu, Constantin : 628
Turnberg, n. Delearetto, con-
tesa : 149(151)

U

Ubicini, Abdolonyme : 215
(217), 220(221), 236, 246.

247(256), 250(259), 334(337),
375, 438, 460(461, 463), 464
(465), 512. (513), 552, 558,
563, 588, 592, 595, 598, 599,
601, 602, 632, 633, 639, 648
651, 654, 655

Ubicini, Clémence : 655
Ungureanu, Gheorghe : 593
Ureche, Nestor : 561
Urechia, V. A. : 528
Ursu, N. : 530
Uța : 85 (87)

V

Vaillant, J. : 560
Del Valle, Alice : 625
Vaperau, G. : 602
Văcărescu, Elenuța : 651
Văcărescu, Iancu : 651
Văcărescu, Ion : 651
Vătâmanu, N. : 553
Vegezzi-Ruscalla, Giovenale :
312, 315(316), 425(426), 434
(436), 609, 619—621, 645,
646
Vellara, maior : 447
Ventura, Grigore : 528
Verbiski (sau Verjbiski) : 376
(378), 392, 633
Vernon, doctor : 31 (34)
Victor Emmanuel II : 427
(431), 435 (437), 438, 645
Villamarina : 645
Virgilius : 60(62)
Vitali, Giuseppina : 100(103),
135(136)
Viteu, Dumitru : 649
Vîrnav, C. : 537

Virnav, Grigore : 286, 287(288),

610

Virnav-Liteanu, A. : 544

Vlădoianu : 502(503)

Vogoride, Ecaterina (Cocuța) :

55 (56), 544, 546, 631

Vogoride, Nicolae : 55(53), 243

(245), 268(286), 287(288),

309, 334(337), 335(338), 340

(343), 347—349 (351, 353,

354), 355, 356, 359, (360,

363), 544, 546, 550, 607,

610, 616, 627, 634, 643

Voinescu, Costache : 542

Voinescu, Ion II : 46, 52(54),

69(71), 541, 548, 575

Vrana : 458(459), 468(470), 653

Vulcan, Iosif : 528

W

Wagner, Richard : 592

Walewski-Colona, Alexandru :

297, 302 (304), 404, 405 (407,

408), 413, 414 (418), 419, 607,

616

Walewski, Maria : 616

Wimpfen, general : 228

Wolf : 27(28, 29)

X

Xenopol, A. D. : 527, 606,

638, 640, 642 .

Z

Zabala y Olava, Gregorio :

207, 208

Zane, Gheorghe : 540, 582

INDICE AL SCRISORILOR PE DESTINATARI, GRUPATE
CRONOLOGIC

Către Agenția austriacă

- 1858 octombrie 31/noiembrie 12, 323—324
1858 noiembrie 2, 324—327
1858 noiembrie 5/17, 328—329
1858 noiembrie 7, 330—333

Către Iancu Aleesandri

- [1858] noiembrie 25 [s.n.], 333—339
1858 noiembrie 15 [s.v.], 339—345
1858 decembrie 9/21, Iași, 356—363
[1858 decembrie 28 s.v.], 366—367
1859 ianuarie 1 [s.v.], Iași, 368—372
1859 ianuarie 20 [s.v.], Iași, 380—390
1859 ianuarie 21 [s.v.], 392—394
1859 februarie 4 [s.n.], Iași, 396—397
[1859] februarie 5 [s.n.], Iași, 397
1859 februarie 7 [s.n.], Iași, 398
1859 februarie 10 [s.n.], Iași, 399—400
1859 februarie 14 [s.n.], Iași, 403
1859 martie 24, Turin, 421—423
1859 martie 25, Turin, 423—424
1859 martie 25, Turin, 425—426
1859 iunie 2, Turin, 434—437

Către alegătorii din ținutul Bacăului

- 1857 [septembrie], 298—299

Către Grigore Alexandrescu

1844 martie, Iași, 44—46

Către Ion Bălăceanu

1857 iunie, Iași, 286—287

1858 ianuarie 31, Paris, 312

1858 mai 15, Paris, 317—318

1859 octombrie 27, Iași, 444—446

1859 noiembrie 10, Iași, 448—449

1860 februarie 10, București, 482—484

Către Nicolae Bălcescu

1848 iulie 25/august 6, 121—122

1851 octombrie, Paris, 184—185

1851 octombrie 25, 185—186

1852 aprilie, Iași, 188—190

1852 decembrie 1 [s.n.] Paris, 193—194

Către marchizul de Bedmar

1850 ianuarie 20, 152—153

Către Biblioteca British Museum

1853 martie 28, Paris, 202—203

Către Henri Bulwer

1858 noiembrie 19, Iași, 346—355

Către Maria Cantacuzino

1856 mai, Iași, 238—239

Către Căimăcămie

1858 decembrie 30 [s.n.], Bacău, 364—365

1859 ianuarie 1 [s.n.], Bacău, 365

Către Victor Cuénim

1834 iunie 25, 15—16

Către domnitorul Alex. I. Cuza

1859 ianuarie 19 [s.v.], 379

a. [1859 februarie 14 s.v.], 400—403

1859 februarie 25 [s.v.], 404—409

1859 martie 14 [s.n.], 411—419

1859 aprilie 2 [s.n.], 427—434

1859 iulie 27, Galați, 439—440

1859 p. iulie 27, Iași, 440—442

Către doamna Elena Cuza

1859 februarie 25 [s.v.], 409—410

Către Departamentul din Lăuntru

1858 septembrie 12, 318

Către Hippolyte Desprez

1855 aprilie 10, Iași, 213—215

Către Divanul ad-hoc

a. [1857 septembrie 10, s.v.], 295

Către o doamnă din Paris

1848 octombrie 14, 123—128

Către Smărăndița Docan

[1845—1850], 88

[1847 august-septembrie], 105

Către baronul Eder

1860 mai 24, București, 500—501

Către Costăchiță Filipescu

1847 decembrie, Iași, 111—115

Către I. I. Filipescu-Curcanu

1857 iunie, Iași, 287—288

Către Ion Fotiade

1858 noiembrie 5/17, Iași, 329—330

Către Alexandrina Ghica

[1860], 465

[1860], 466

Către Ion Ghica

1842 [februarie-martie], Lemberg, 26—29

[1842 februarie-martie], Lemberg, 29—30

1842 iulie, Iași, 30—36
[1842 iulie-august], Iași, 36—40
[1842—1844], 41—43
[1843—1844], 43—44
1844 aprilie 4, Iași, 46—51
[1844 iunie, Iași], 51—54
[1844 vara], 57—59
[1844 vara, Fălticeni], 60—63
1844 iulie, Borsec, 63—66
[1844 p. iulie], Iași, 66—67
1844 septembrie 14, Iași, 67—72
1844 decembrie 9, Iași, 72—76
1845 ianuarie 5, Iași, 77—81
[1845 începutul anului, Iași], 81—84
[1845 începutul anului, Iași], 85—87
1846 mai 20, Iași, 89—92
1848 decembrie 26, Paris, 132—135
[1849 iulie, Constantinopol], 140—141
1849 august 9, Arles, 142—143
1849 septembrie, Paris, 143—146
1849 octombrie 12, Paris, 147
1849 octombrie 17, Paris 148
1849 decembrie 1, Paris, 149—151
1850 iunie, Iași, 156—161
1850 octombrie 3, Iași, 162—166
1850 octombrie 29, Iași, 166—171
1850 noiembrie, Cernăuți, 171—173
1851 martie, Iași, 181—182
1851 mai, Iași, 182—183
1851 octombrie 27, Paris, 187—188
1852 iulie, Iași, 190—193
1852 decembrie 19, Paris, 195—198
1853 martie 22, Paris, 198—201
[1853 p. martie 22, Paris], 201—202
1853 aprilie 1, Paris, 203—205
1853 noiembrie, Madrid, 205—209
1853 decembrie 20, Paris, 209—210
1854 martie 28, Paris, 210—211
1855 iunie 16, Iași, 215—218
1855 decembrie 30, Constantinopol, 235
1859 martie 3 [s.v.], 420—421

1859 octombrie 25, Iași, 442—443
1859 octombrie 25, Iași, 443—444
1859 octombrie 27, Iași, 447
1859 [octombrie] 28, Iași, 447—448
1859 noiembrie 27, Iași, 449—450
1859 noiembrie 28, Iași, 450
1859 decembrie 2 [s.n.], Iași, 451
[1859 noiembrie 29 s.n.], Iași, 452—454
1859 noiembrie 29, Iași, 454—455
[1859 noiembrie—decembrie], 455
[1859 noiembrie—decembrie], 456
1859 decembrie 7, Iași, 457
[1859 decembrie], 459—460
[1860], 466
1860 februarie 28, București, 486—487
[1860 primăvara, București], 487
1860 aprilie 17 [s.n.], Iași, 491
1860 aprilie 10 [s.v.], Iași, 492—493
1860 aprilie 23 [s.n.], Iași, 493
1860 aprilie 18 [s.v.], Iași, 494
1860 aprilie 20, Iași, 494—495
1860 aprilie 28, Iași, 496
1860 mai 13 [s.n.], Iași, 496—497
1860 mai 13 [s.n.], Iași, 497—498
1860 mai 15, Iași, 498
1860 iunie 30, Mircești, 506—508
1860 august 6, Mircești, 512—514
1860 octombrie 26, Mircești, 514—518
1860 noiembrie 17, Iași, 518—519

Către Pantazi Ghica

1860 iulie 5, Mircești, 508—511

Către Alexandru G. Golescu-Arăpiliă

1850 aprilie [30 s.v.], 153—155
1851 martie, Iași, 179—180

Către Edouard Greuter

- [1855 ianuarie, Iași], 211—212
[1855, Iași], sîmbătă, 212
1855 octombrie 10, Paris, 220—222
1855 octombrie 28 [Constantinopol], 224—226
1855 decembrie 20, Constantinopol, 233—235
1856 noiembrie, Iași, 239—242
1856 decembrie, Iași, 243—246
1857 mai, 269—270
1857 mai, Iași, 270—273
[1857 vara], 274—286
1857 august 23, 289—290
[1857], Dieppe, 290—291
[1857], 291—292
1858 octombrie 1, Iași, 319—322

Către Alexandru Hurmuzaki

- 1849 mai 12, Constantinopol, 136—139
[1849 mai, Constantinopol], 139—140
1849 mai 31, [Constantinopol], 140
[1850 iunie 30/iulie 12, Iași], 161—162
1857 februarie 8, Iași, 266—267

Către Alexandru Jora

- [1859 ianuarie-octombrie], 372—373

Către Mihail Kogălniceanu

- 1855 decembrie 15, Constantinopol, 229—232
1860 mai 22, Roman, 499

Către Nicolae Luchian

- 1857 [p. septembrie 20, Dieppe], 299—300
1857 [a. noiembrie 13], 306—307

- 1857 noiembrie 13, Paris, 307—308
1857 decembrie, Paris, 310—311
1858 — februarie 16, Paris, 313—315

Către Costache Negri

- 1851 februarie, Iași, 173—177
[1851 februarie], 177—179
1855 septembrie 30, Paris, 219
1855 octombrie 14, Marsilia, 222—224
1855 noiembrie 27, Kamient, 226—227
1855 noiembrie 30, Crimeea, 227—229
1857 octombrie 21, Paris, 305
1859 ianuarie 9 [s.v.], Iași, 373—374
1859 decembrie 3, Iași, 456—457
1859 decembrie 8 [s.v.], București, 458—459
[1860 începutul anului], 464—465
1860 ianuarie 4, București, 467—470
1860 ianuarie 5, București, 470—471
1860 ianuarie 5/17, București, 472—476
1860 ianuarie 12/24, București, 476—478
1860 ianuarie 26, București, 478—480
1860 februarie 2/14, București, 480—482
1860 februarie 20, București, 484—486
1860 martie 5, București, 488—490
1860 martie 14, București, 490—491
1860 mai 28, București, 502—503

Către Costache Negruzzi

- 1858 martie 20, Paris, 315—316

Către Iacovache Paladi

- [p. 1854], 211

Către Victor Place

- 1857 martie, București, 267—269
1857 septembrie 20, Dieppe, 292—295
1857 octombrie 20, Paris, 301—305

Către reprezentanții marilor Puteri la Poartă

[1859 a. 24 ianuarie], 395—396

Către C. A. Rosetti

1856 martie, Iași, 237—238

Către Costache Rosetti-Tețcanu

1857 septembrie 20 [s.n.], Dieppe, 296—297

1857 noiembrie 16, Paris, 308—310

1858 noiembrie 19, Iași, 355—356

Către Alecu Russo

1848 iulie 26, 122—123

Către Secretariatul de Stat al Țării Românești

1859 ianuarie 10, Iași, 374—375

Către Sfatul Administrativ

1855 iunie 28, Iași, 218—219

Către George Sion

1859 ianuarie 20, Iași, 391—392

Către Ludovic Steege

1841 octombrie 19, Iași, 16—20

1841 noiembrie 16, Iași, 21—26

1844 iunie, 54—57
1848 iulie 24, Cernăuți, 119—121

Către Dim. A. Sturdza

1857 iulie 23, Iași, 288—289
[1858 p. octombrie 23/noiembrie 4, Iași], 322
1858 decembrie 29 [s.n.], Bacău, 363—364
1859 februarie 21 [s.n.], Paris, 411
[1859 sfârșit-1860], Mircești, 504
[1860], 504—505

Către Iosefina Sturdza

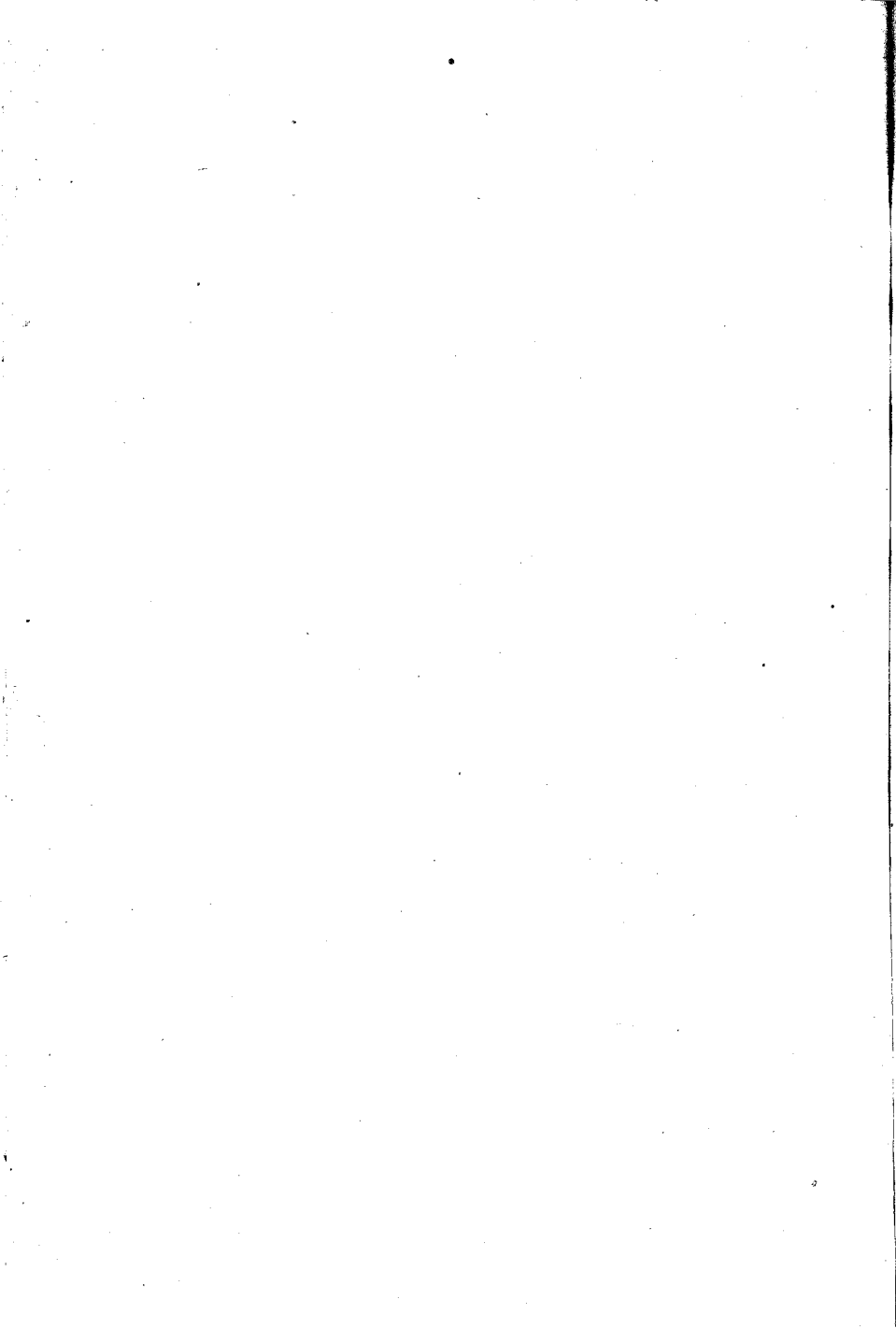
1857 ianuarie 20, 264—266

Către Zulnia Sturdza

1847 februarie 8, Palermo, 92—98
1847 aprilie 2, Neapole, 98—103
1847 august, Iași, 103—104
1847 decembrie, Iași, 105—109
[1847—1848], 109—111
[1848 martie-aprilie, Hangu], 115—118
[1848 martie, a. 1850], 118
1848 noiembrie 10, Paris, 128—132
1849 aprilie 25, Constantinopol, 135—136

Către Abdolonyme Ubicini

[1856], 236
[1856—1857], 246—264
1859 ianuarie 15/27, Iași, 375—379
1859 mai 29/iunie 10, Milan, 438—439
1859 decembrie 28 [s.v.], București, 460—464

CUPRINS *

<i>Notă asupra ediției</i>		7— 12
Către Victor Cuénim		
1	1834 iunie 25	15— 16
Către Ludovic Steege		
2	1841 octombrie 19, Iași	16— 20
3	1841 noiembrie 16, Iași	21— 26
Către Ion Ghica		
4	1842 [februarie-martie], Lemberg	26— 29
5	[1842 februarie-martie], Lemberg	23— 30
6	1842 iulie, Iași	30— 36
7	[1842 iulie-august Iași]	36— 40
8	[1842—1844]	41— 43
9	[1843—1844]	43— 44
Către Grigore Alexandrescu		
10	1844 martie, Iași	44— 46
Către Ion Ghica		
11	1844 aprilie 4, Iași	46— 51
12	[1844 iunie, Iași]	51— 54
Către Ludovic Steege		
13	1844 iunie	54— 57

* Cuprinsul corespunde indicelui cronologic.

Către Ion Ghica

14	[1844 vara]	57— 59
15	[1844 vara, Fălticeni]	60— 63
16	1844 iulie, Borsec	63— 66
17	[1844 p. iulie] Iași	66— 67
18	1844 septembrie 14, Iași	67— 72
19	1844 decembrie 9, Iași	72— 76
20	1845 ianuarie 5, Iași	77— 81
21	[1845 începutul anului, Iași]	81— 84
22	[1845 începutul anului, Iași]	85— 87

Către Smărăndița Docan

23	[1845—1850]	88
----	-------------	----

Către Ion Ghica

24	1846 mai 20, Iași	89— 92
----	-------------------	--------

Către Zulnia Sturdza

25	1847 februarie 8, Palermo	92— 98
26	1847 aprilie 2, Neapole	98—103
27	1847 august, Iași	103—104

Către Smărăndița Docan

28	[1847 august-septembrie]	105
----	--------------------------	-----

Către Zulnia Sturdza

29	1847 decembrie, Iași	105—109
30	[1847—1848]	109—111

Către Costăchiță Filipescu

31	1847 decembrie, Iași	111—115
----	----------------------	---------

Către Zulnia Sturdza

32	[1848 martie-aprilie, Hangu]	115—118
33	[1848 martie, a. 1850]	118

Către Ludovic Steege

34	1848 iulie 24, Cernăuți	119—121
----	-------------------------	---------

Către Nicolae Bălcescu

- 35 1848 iulie 25/august 6 121—122

Către Alecu Russo

- 36 1848 iulie 26 122—123

Către o doamnă din Paris

- 37 1848 octombrie 14 123—128

Către Zulnia Sturdza

- 38 1848 noiembrie 10, Paris 128—132

Către Ion Ghica

- 39 1848 decembrie 26, Paris 132—135

Către Zulnia Sturdza

- 40 1849 aprilie 25, Constantinopol 135—136

Către Alexandru Hurmuzaki

- 41 1849 mai 12, Constantinopol 136—139

- 42 [1849 mai, Constantinopol] 139—140

- 43 1849 mai 31, [Constantinopol] 140

Către Ion Ghica

- 44 [1849 iulie, Constantinopol] 140—141

- 45 1849 august 9, Arles 142—143

- 46 1849 septembrie, Paris 143—146

- 47 1849 octombrie 12, Paris 147

- 48 1849 octombrie 17, Paris 148

- 49 1849 decembrie 1, Paris 149—151

Către marchizul de Bedmar

- 50 1850 ianuarie 20 152—153

Către Alexandru G. Golescu-Arăpilă

- 51 1850 aprilie [30 s.v.] 153—155

Către Ion Ghica

- 52 1850 iunie, Iași 156—161

Către Alexandru Hurmuzaki

- 53 [1850 iunie 30/iulie 12, Iași] 161—162

Către Ion Ghica

- 54 1850 octombrie 3, Iași 162—166

- 55 1850 octombrie 29, Iași 166—171

- 56 1850 noiembrie, Cernăuți 171—173

Către Costache Negri

- 57 1851 februarie, Iași 173—177

- 58 [1851 februarie] 177—179

Către Alexandru G. Golescu-Arăpilă

- 59 1851 martie, Iași 179—180

Către Ion Ghica

- 60 1851 martie, Iași 181—182

- 61 1851 mai, Iași 182—183

Către Nicolae Bălcescu

- 62 1851 octombrie, Paris 184—185

- 63 1851 octombrie 25 185—186

Către Ion Ghica

- 64 1851 octombrie 27, Paris 187—188

Către Nicolae Bălcescu

- 65 1852 aprilie, Iași 188—190

Către Ion Ghica

- 66 [1852 iulie, Iași] 190—193

Către Nicolae Bălcescu

- 67 1852 decembrie 1 [s.n.], Paris 193—194

Către Ion Ghica

68	1852 decembrie 19, Paris	195—198
69	[1853 martie 22, Paris]	198—201
70	[1853 p. martie 22, Paris]	201—202

Către Biblioteca British Museum

71	1853 martie 28, Paris	202—203
----	---------------------------------	---------

Către Ion Ghica

72	1853 aprilie 1, Paris	203—205
73	1853 noiembrie, Madrid	205—209
74	1853 decembrie 20, Paris	209—210
75	1854 martie 28, Paris	210—211

Către Iacovache Paladi

76	[p. 1854]	211
----	---------------------	-----

Către Edouard Grenier

77	[1855 ianuarie, Iași]	211—212
78	[1855 Iași], Sîmbătă	212

Către Hippolyte Desprez

79	1855 aprilie 10, Iași	213—215
----	---------------------------------	---------

Către Ion Ghica

80	1855 iunie 16, Iași	215—218
----	-------------------------------	---------

Către Sfatul Administrativ

81	1855 iunie 28, Iași	218—219
----	-------------------------------	---------

Către Costache Negri

82	1855 septembrie 30, Paris	219
----	-------------------------------------	-----

Către Edouard Grenier

83	1855 octombrie 10, Paris	220—222
----	------------------------------------	---------

Către Costache Negri

84	1855 octombrie 14, Marsilia	222—224
----	---------------------------------------	---------

Către Edouard Grenier

85 1855 octombrie 28 [Constantinopol] 224—226

Către Costache Negri

86 1855 noiembrie 27, Kamient 226—227

87 1855 noiembrie 30, Crimeea 227—229

Către Mihail Kogălniceanu

88 1855 decembrie 15, Constantinopol 229—232

Către Edouard Grenier

89 1855 decembrie 20, Constantinopol 233—235

Către Ion Ghica

90 1855 decembrie 30, Constantinopol 235

Către Abdolonyme Ubicini

91 [1856] 236

Către C. A. Rosetti

92 1856 martie, Iași 237—238

Către Maria Cantacuzino

93 1856 mai, Iași 238—239

Către Edouard Grenier

94 1856 noiembrie, Iași 239—242

95 1856 decembrie, Iași 243—246

Către Abdolonyme Ubicini

96 [1856—1857] 246—264

Către Josefina Sturdza

97 1857 ianuarie 20 264—266

Către Alexandru Hurmuzaki

98 1857 februarie 8, Iași 266—267

Către Victor Place

99 1857 martie, București 267—269

Către Edouard Grenier

100 1857 mai 269—270

101 1857 mai, Iași 270—273

102 [1857 vara] 273—286

Către Ion Bălăceanu

103 1857 iunie, Iași 286—287

Către I. I. Filipescu

104 1857 iunie, Iași 287—288

Către Dim. A. Sturdza

105 1857 iulie 23, Iași 288—289

Către Edouard Grenier

106 1857 august 23 289—290

107 [1857], Dieppe 290—291

108 [1857] 291—292

Către Victor Place

109 1857 septembrie 20 [s.n.], Dieppe 292—295

Către Divanul ad-hoc

110 [a. 1857 septembrie 10 s.v.] 295

Către Costache Rosetti-Tețcanu

111 1857 septembrie 20 [s.n.] Dieppe 296—297

Către alegătorii din ținutul Bacăului

112 1857 [septembrie] 298—299

Către Nicolae Luchian

113 1857 [p. septembrie 20. Dieppe] 299—300

Către Victor Place

114 1857 octombrie 20, Paris 301—305

Către Costache Negri

115 1857 octombrie 21, Paris 305

Către Nicolae Luchian

116 1857 [a. noiembrie 13] 306—307

117 1857 noiembrie 13, Paris 307—308

Către Costache Rosetti-Tețcanu

118 1857 noiembrie 16, Paris 308—310

Către Nicolae Luchian

119 1857 decembrie, Paris 310—311

Către Ion Bălăceanu

120 1858 ianuarie 31, Paris 312

Către Nicolae Luchian

121 1858 februarie 16, Paris 313—315

Către Costache Negruzzi

122 1858 martie 30, Paris 315—316

Către Ion Bălăceanu

123 1858 mai 15, Paris 317—318

Către Departamentul din Lăuntru

124 1858 septembrie 12 318

Către Edouard Grenier

125 1858 octombrie 1, Iași 318—322

Către Dim. A. Sturdza

126 [1858 p. octombrie 23/noiembrie 4, Iași] 322

Către Agenția austriacă

127	1858	31 octombrie/12 noiembrie	323—324
128	1858	noiembrie 2	324—327
129	1858	noiembrie 5/17	328—329

Către Ion Fotiade

130	1858	noiembrie 5/17 Iași	329—330
-----	------	---------------------	---------

Către Agenția austriacă

131	1858	noiembrie 7	330—333
-----	------	-------------	---------

Către Iancu Alecsandri

132	[1858]	noiembrie 25 [s.n.]	333—339
133	1858	noiembrie 15 [s.v.]	339—345

Către Henri Bulwer

134	1858	noiembrie 18/30, Iași	346—355
-----	------	-----------------------	---------

Către Costache Rosetti-Tețcanu

135	1858	noiembrie 19, Iași	355—356
-----	------	--------------------	---------

Către Iancu Alecsandri

136	1858	decembrie 9/21, Iași	356—363
-----	------	----------------------	---------

Către Dim. A. Sturdza

137	1858	decembrie 29 [s.n.], Bacău	363—364
-----	------	----------------------------	---------

Către Căimăcămie

138	1858	decembrie 30 [s.n.], Bacău	364—365
139	1859	ianuarie 1 [s.n.], Bacău	365

Către Iancu Alecsandri

140	[1858	decembrie 28 s.v.]	366—367
141	1859	ianuarie 1 [s.v.], Iași	368—372

Către Alexandru Jora

142	[1859	ianuarie—octombrie]	372—373
-----	-------	---------------------	---------

Către Costache Negri

143 1859 ianuarie 9 [s.v.] Iași 373—374

Către Secretariatul de Stat al Țării Românești

144 1859 ianuarie 10, Iași 374—375

Către Abdolonyme Ubicini

145 1859 ianuarie 15/27, Iași 375—379

Către domnitorul Alexandru I. Cuza

146 1859 ianuarie 19 [s.v.] 379

Către Iancu Alecsandri

147 1859 ianuarie 20 [s.v.] Iași 380—390

Către George Sion

148 1859 ianuarie 20, Iași 391—392

Către Iancu Alecsandri

149 1859 ianuarie 21 [s.v.] 392—394

Către reprezentanții marilor Puteri la Poartă

150 [1859 a. 24 ianuarie] 395—397

Către Iancu Alecsandri

151 1859 februarie 4 [s.n.], Iași 396—397

152 [1859] februarie 5 [s.n.], Iași 397

153 1859 februarie 7 [s.n.], Iași 398

154 1859 februarie 10 [s.n.], Iași 399—400

Către domnitorul Alexandru I. Cuza

155 [1859 februarie 14 s.v.] 400—403

Către Iancu Alecsandri

156 1859 februarie 14 [s.n.], Iași 403

Către domnitorul Alexandru I. Cuza

157 1859 februarie 25 [s.n.], Paris 404—409

Către doamna Elena Cuza

158 1859 februarie 25 [s.v.] 409—410

Către Dim. A. Sturdza

159 1859 februarie 21 [s.n.], Paris 411

Către domnitorul Alexandru I. Cuza

160 1858 martie 14 [s.n.] 411—419

Către Ion Ghica

161 1859 martie 3 [s.v.] 420—421

Către Iancu Alecsandri

162 1859 martie 24, Turin 421—423

163 1859 martie 25, Turin 423—424

164 1859 martie 25, Turin 425—426

Către domnitorul Alexandru I. Cuza

165 1859 aprilie 2 [s.n.] 427—434

Către Iancu Alecsandri

166 1859 iunie 2, Turin 434—437

Către Abdolonyme Ubicini

167 1859 mai 29/iunie 10, Milan 438—439

Către domnitorul Alex. I. Cuza

168 1859 iulie 27, Galați 439—440

169 1859 p. iulie [27], Iași 440—442

Către Ion Ghica

170 1859 octombrie 25, Iași 442—443

171 1859 octombrie 25, Iași 443—444

Către Ion Bălăceanu

172 1859 octombrie 27, Iași 444—446

Către Ion Ghica

173	1859	octombrie 27, Iași	447
174	1859	[octombrie] 28, Iași	447—448

Către Ion Bălăceanu

175	1859	noiembrie 10, Iași	448—449
-----	------	--------------------	---------

Către Ion Ghica

176	1859	noiembrie 27, Iași	449—450
177	1859	noiembrie 28, Iași	450
178	1859	decembrie 2 [s.n.] Iași	451
179	1859 a.	noiembrie [29 s.n.], Iași	452—454
180	1859	noiembrie 29, Iași	454—455
181	[1859	noiembrie-decembrie]	455
182	[1859	noiembrie-decembrie]	456

Către Costache Negri

183	1859	decembrie 3, Iași	456—457
-----	------	-------------------	---------

Către Ion Ghica

184	1859	decembrie 7, Iași	457
-----	------	-------------------	-----

Către Costache Negri

185	1859	decembrie 8 [s.v.], București	458—459
-----	------	-------------------------------	---------

Către Ion Ghica

186	[1859	decembrie]	459—460
-----	-------	------------	---------

Către Abdolonyme Ubicini

187	1859	decembrie 28 [s.v.], București	460—464
-----	------	--------------------------------	---------

Către Costache Negri

188	[1860	începutul anului]	464—465
-----	-------	-------------------	---------

Către Alexandrina Ghica

189	[1860]		465
190	[1860]		466

Către Ion Ghica

191 [1860] 466

Către Costache Negri

192 1860 ianuarie 4, București 467—470
193 1860 ianuarie 5, București 470—471
194 1860 ianuarie 5/17, București 472—476
195 1860 ianuarie 12/24, București 476—478
196 1860 ianuarie 26, București 478—480
197 1860 februarie 2/14, București 480—482

Către Ion Bălăceanu

198 1860 februarie 10, București 482—484

Către Costache Negri

199 1860 februarie 20, București 484—486

Către Ion Ghica

200 1860 februarie 28, București 486—487
201 [1860 primăvara, București] 487

Către Costache Negri

202 1860 martie 5, București 488—490
203 1860 martie 14, București 490—491

Către Ion Ghica

204 1860 aprilie 17 [s.n.], Iași 491
205 1860 aprilie 10 [s.v.], Iași 492—493
206 1860 aprilie 23 [s.n.], Iași 493
207 1860 aprilie 18 [s.v.], Iași 494
208 1860 aprilie 20, Iași 494—495
209 1860 aprilie 28, Iași 496
210 1860 mai 13 [s.n.], Iași 496—497
211 1860 mai 13 [s.n.], Iași 497—498
212 1860 mai 15, Iași 498

Către Mihail Kogălniceanu

213 1860 mai 22, Roman 499

Către baronul Eder

214 1860 mai 24, București 500—501

Către Costache Negri

215 1860 mai 28, București 502—503

Către D. A. Sturdza

216 [1859 sfârșit — 1860] Mircești 504

217 [1860] 504—505

Către Ion Ghica

218 1860 iunie 30, Mircești 506—508

Către Pantazi Ghica

219 1860 iulie 5, Mircești 508—511

Către Ion Ghica

220 1860 august 6, Mircești 512—514

221 1860 octombrie 26, Mircești 514—518

222 1860 noiembrie 17, Iași 518—519

Note 521—668

Listă de scrisori de la V. Alecsandri, din perioada
1834—1860, cunoscute numai din diverse semnalări . 669—674

Indici 676—725

Lector: CĂTĂLINA POLEACOV
Tehnoredactor: AURELIA ANTON

*Bun de tipar 12 XII 1981. Coli ed. 33,90. Coli tipar 45,5
Planşe tipo 4.*

Tiparul executat sub comanda
nr. 318 la
Intreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918”,
str. Grigore Alexandrescu nr.89-97
Bucureşti
Republica Socialistă România